

Ny nordisk sproglitteratur udgivet i 2025

Danmark

Kirsten Lindø Dolberg-Møller

Andersen, Margrethe Heidemann, Eva Skafte Jensen og Marianne Rathje: Halvfjerds. Nye ord gennem 70 år. Dansk Sprognævn. 2025. 187 s.

Dansk Sprognævn kunne i 2025 fejre 70-årsjubileum, og det blev markeret med udgivelsen *Halvfjerds. Nye ord gennem 70 år*. I bogen er der udvalgt 70 nye ord fra de år Sprognævnet har eksisteret. Nye ord opstår typisk fordi vi har fået nye ting eller fænomener som vi ikke har noget ord for i forvejen, eller fordi vi begynder at tale om noget på en ny måde. Eksisterende ord kan også få en ny betydning, men uanset hvad drivkraften bag et nyt ord er, giver arbejdet med nye ord et indblik i hvad vi talte om på et givet tidspunkt, og hvordan vi talte om det.

Becker-Christensen, Christian: Bogstavernes Lyde og Lydenes Bogstaver. En bog om bogstav-lyd-relationer i dansk. Syddansk Universitetsforlag. 2025. 157 s.

I vores alfabetiske skrift er der en grundlæggende overensstemmelse mellem ordenes stavemåder og deres udtale. Men på forskellig vis er forholdet komplekst med flertydige bogstav-lyd-relationer og med forskelle i tilgangen for læser og staver. *Bogstavernes Lyde og Lydenes Bogstaver* følger op på udgivelsen fra 2021 med titlen *Dansk Retskrivning: Bogstav – Lyd – Bogstav*. Mens denne fokuserer på retskrivningens funktionalitet i forhold til talesproget, er den aktuelle udgivelse udformet som håndbog med en enklere og mere direkte beskrivelse af relationerne mellem stavemåder og udtale i moderne dansk.

Boas, Kirstine: Kirstines ABC på fynsk. Modersmål-Selskabet. 2025. 66 s.

Kirstines ABC på fynsk er den anden dialektale ABC udgivet af Modersmål-Selskabet. Den efterfølger *Michaels ABC på wæjlbomol*, der udkom i 2024. Bogen – der i format kan minde om Halfdan Rasmussens velkendte ABC – består af 29 illustrationer og alfabetremser på fynsk med fokus på dialektord og -udtryk. Som læser får man 29 digte der både sprogligt og geografisk kommer rundt i det fynske. Foruden ABC'en består bogen af en ordliste, en krydsogtværs og noder så det er muligt at sætte musik til fire af bogens digte.

Bostrup, Lise: Tag tyren ved hornene! Nyt liv i gamle udtryk og ord-sprog. Forlaget Bostrup. 2025. 148 s.

Bogen indeholder 58 fiktive tekster der tager udgangspunkt i faste udtryk og ordsprog. Teksterne fungerer som en pædagogisk indgang til at lære ældre – og enkelte nyere – ordsprog og vendinger at kende. Af eksempler kan nævnes teksterne Jens Raahauge: At tabe hovedet, Gitte Navne Gram Rasmussen: At gå agurk, Lise Bostrup: En ulv i fåreklæder og Lise Bostrup: At kaste nogen under bussen. Bogen er illustreret af tegneren Gert Ejton.

Bundsgaard, Jeppe: Kunstig intelligens i dansk. Dansklærerforeningens Forlag. 2025. 55 s.

Kunstig intelligens kan både være et redskab der forenkler vores hverdag, og et fænomen der kræver grundig refleksion og kritisk stillingtagen. Det gælder blandt andet i forhold til overvejelser om skolens og danskfagets formål, indhold, evaluering og fremtid. Bogen *Kunstig intelligens i dansk* giver et indblik i hvordan man kan arbejde bevidst, kritisk og kreativt med kunstig intelligens i danskfaget.

Dansknoter. Red. af Birgitte Darger m.fl. Dansklærerforeningen. 2025. Nr. 1-4. 62 s. + 70 s. + 66 s. + 70 s.

Dansknoter er et fagtidsskrift for undervisere i de gymnasiale uddannelser samt et kulturtidsskrift hvor danskfaget og danskfagets placering i offentligheden er til diskussion og refleksion. Af artikler i dette års numre kan fremhæves: Eva Skafte Jensen: Som vraggods i strandkanten (nr. 1), Virginia Vad: Naturen i sproget (nr. 2), Mette Holm: Japansk litteratur på dansk (nr. 3), Iben Mondrup: Grønland på skemaet (nr. 4).

Goll, Peter: Fra ord til magt. 100 råd om kommunikation. Gads Forlag. 2025. 432 s.

Fra ord til magt er en praktisk håndbog med 100 konkrete råd til at trænge igennem med visioner og budskaber. Bogen bygger på forfatterens erfaring fra tre årtiers professionel kommunikationsrådgivning af topledere i virksomheder, organisationer og politik. Bogen henvender sig til virksomhedsledere. Samtidig er bogen relevant for politikere på alle niveauer, offentlige ledere og professionelle rådgivere som arbejder med beslutningsprocesser og sager med høj offentlig opmærksomhed. Advokater, konsulenter og revisorer får metoder til at håndtere kommunikation, mens journalister og andre kommunikationsprofessionelle får indsigt i strategiske virkemidler og praksis.

Hermansen, Laura Adria Kamariza: Datingordbogen. Byens Forlag. 2025. 211 s.

Datingordbogen samler og forklarer tidens datingbegreber. Her kan man blandt andet læse om *affordating*, en datingtrend hvor fokus er på økonomisk overkommelige dates frem for dyre aktiviteter. Ordbogen forklarer også begrebet *benching* som dækker over situationer hvor en potentiel partner holdes ”på bænken” som en slags backup, og *dry texting* der er når en person sender korte og uengagerede beskeder. Ud over at definere disse og andre datingbegreber indeholder *Datingordbogen* udtalelser fra eksperter der ser på psykologien bag samtidens datingadfærd.

Holsbo, Mads Greve, Mourits Horst Løvholt og Victor Emil Møller: Tolvhundrede og fire gamle danske ordsprog. Muusmann Forlag. 2025. 225 s.

Som titlen antyder, rummer bogen 1204 gamle danske ordsprog. Disse ordsprog blev indsamlet i 1300-tallet og trykt i år 1506. Der er tale om en af de ældste og mest omfattende samlinger i dansk sproghistorie. I bogen er ordsprogene oversat til nudansk samtidig med at den gammeldanske version er bevaret. Bogen giver indsigt i ordsprogs kulturhistorie og henvender sig både til sprog- og historieinteresserede. Ordsprogene vidner om hvordan vi for mange hundrede år siden har levet og tænkt, og hvordan sproget har været (og stadig er) et middel til at forstå, kommentere og udfordre verden.

Ipsen, Michael Bach, Ulla Weinreich og Mikael Fabrin: Er der en sendelektor til stede? Modersmål-Selskabet. 2025. 173 s.

Sendelektorer er langt mere end undervisere. De fungerer som kulturformidlere, og gennem deres arbejde skaber de forbindelser mellem Danmark og resten af verden. Deres indsats fremmer både sproglig, kulturel og politisk forståelse, og de udgør en central del af Danmarks internationale engagement. Denne vurdering fremhæves i forordet af Danmarks ambassadør i Bulgarien 2021-2024, Jes Brogaard Nielsen. Sammen med en række dansklektorer og studerende fra hele verden giver han i bogen et indblik i sendelektorernes arbejde.

Jacobsen, Henrik Galberg og Peter Stray Jørgensen: Håndbog i Nudansk. 7. udgave. Samfundslitteratur. 2025. 659 s.

Håndbog i Nudansk er for dem der bruger det danske sprog på jobbet, i undervisningen og privat. Bogen giver svar på hvad der er korrekt og god skriftlig og mundtlig formidling og sprogbrug i mange forskellige praktiske situationer. Denne gennemreviderede og ajourførte 7. udgave medtager de seneste æn-

dringer i Dansk Sprognævn's 5. udgave af *Retskrivningsordbogen*, der udkom i 2024. *Håndbog i Nudansk* giver læseren mange opslagsbøger i én, og den indeholder ca. 130 alfabetisk ordnede artikler der kan bruges til at løse forskellige sproglige opgaver og problemer.

LexicoNordica 32. Red. af Henrik Hovmark og Terje Svardal. Nordisk Forening for Leksikografi. 2025. 308 s. Tidsskriftet publiceres både i trykt format og elektronisk på tidsskrift.dk.

LexicoNordica er et nordisk tidsskrift som udkommer en gang om året. Det indeholder videnskabelige artikler om leksikografi og anmeldelser af fagbøger indenfor feltet, ordbøger og andre leksikografiske resurser. Temaet for dette bind er *Opdatering, udvikling og tilgængeliggørelse af nordiske ordbøger*. Bindet indeholder en tematisk del som omfatter ni bidrag. Desuden indeholder bindet to ikke-tematiske bidrag samt boganmeldelser. Bindet indeholder blandt andet disse bidrag indenfor temaet: Magnus Ahlthorp og Laila Höglund: Framtidssäkrade samhällsord i Lexin, Sanni Nimb og Agnes Aggergaard Mikkelsen: *Den Danske Begrebsordbog* – opdatering, udvikling og tilgængeliggørelse, Ásta Svavarsdóttir og Helga Hilmisdóttir: Gamle historiske sprogarkiver og deres værdi i nutiden, Emma Josefin Ölander Aadland: Kønnsrepræsentation og -fremstilling i *Bokmålsordboken*s brukseksempel.

Mål & Mæle. Red. af Ditte Boeg Thomsen, Holger Juul, Simon Poulsen, Ken Farø og Thomas Olander. 2025. Nr. 1-3. 32 s. Tidsskriftet publiceres i trykt format, og der er elektronisk adgang til aldre.numre.

Foruden brevkassen *Spørgsmål og svar om sprog* indeholder *Mål & Mæle* artikler om sprog. Af indholdet i dette års numre kan fremhæves: Jeanette Serritzlev: En fortsættelse af krigen med andre midler. Ukraines sproglige modstand (nr. 1), Peter Zeeberg: Da danskere talte latin (nr. 1), Jacob Thøgersen og Dorte Lønsmann: Med engelsk på arbejde – på arbejde med engelsk (nr. 2), Yonatan Goldshtein og Malene Monka: Dialekt giver karaktererne liv (nr. 2), Lars Behnke: Kan tyskere spises? (nr. 3).

Nielsen, Flemming A.J.: Vestgrønlandsk grammatik. 4. udgave. BoD - Books on Demand. 2025. 362 s.

Værket udgør en systematisk opbygget beskrivelse af det officielle sprog i Grønland og giver et overblik over de vigtigste grammatiske træk i nutidig grønlandsk. Desuden rummer værket detaljerede gennemgange af historiske bøjningsformer og skrivemåder. Eksisterende sprogbeskrivelser suppleres med nyt stof. Værket henvender sig til dansktalende som efter-

spørger udførlige gennemgange af hovedproblemerne i grønlandsk grammatik, fx i forbindelse med læsning af grønlandsk litteratur eller som led i et sprogkursus.

Nielsen, Mie Femø: Strategisk kommunikation. 3. udgave. Akademisk Forlag. 2025. 372 s.

Strategisk kommunikation har gennem mange år været brugt af kommunikationspraktikere i uddannelses- og efteruddannelsessammenhænge. Bogen foreligger nu i en gennemarbejdet og udvidet 3. udgave, der blandt andet består af nyt indhold om samarbejde med frivillige og branding af NGO'er. Der er tale om en brugsbog som giver en grundig introduktion til det strategiske arbejde – specielt i virksomhedsregi.

Ny forskning i grammatik 32. Red. af Ken Ramshøj Christensen, Eva Skafte Jensen, Alexandra Kratschmer og Michael Nguyen. Dansk Sprognævn. 2025. 178 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale forskning i grammatik. Af nummerets artikler kan nævnes: Marie Bojsen-Møller: Præsens i futurisk tolkning, Jan Heegård Petersen: Småordsadverbialer som løst fundament, Jørgen Schack og Eva Skafte Jensen: "Nu lagde Politiet deres raa Hænder paa Marietta." Om valget mellem singularis og pluralis i forbindelse med kollektiver, Ane Dine Markussen Thy, Lennart Westergaard og Kasper Boye: Metafor, opmærksomhed og grammatikalisering, Anders Tvilstegaard: Om modusbrug i komplementsætninger på italiensk.

Nyhus, Marie, Emil Nielsen og Søren Søndergaard: Håndbog i pressearbejde – et forsvar for presserådgiveren. Forlaget Ajour. 2025. 212 s.

Håndbog i pressearbejde gennemgår centrale redskaber til pressehåndtering og beskriver hvordan organisationer kan arbejde strategisk med medierne. Bogen redegør for presserådgivningens rolle i den offentlige debat og diskuterer, hvordan åben og forståelig kommunikation kan indgå i demokratiske processer. Forfatterne adresserer udbredte forestillinger om presserådgivere og præsenterer et alternativt perspektiv på deres funktion i den offentlige samtale.

Bogen henvender sig til studerende og praktikere indenfor strategisk pressehåndtering, herunder presserådgivere i interesseorganisationer, myndigheder og politiske partier, men er også relevant for virksomheder og foreninger. Pressehåndtering fremstilles som et praktisk, enkelt håndværk med fokus på metoder og arbejdsgange.

NyS. Nydanske Sprogstudier 67. Red. af Kristoffer Friis Bøegh, Yonatan Ungermann Goldshtein, Tina Thode Hougaard, Alexandra Regina Kratschmer, Michael Nguyen og Jacob Thøgersen. Dansk Sprognævn. 2025. 110 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Bind 67 er et temanummer med fokus i de to første artikler på sproglige perspektiver på klima og vejr. Det indeholder tre artikler: Kirstine Boas og Tina Thode Hougaard: Klimasorg eller klimaskam? Psykologiserende klimakomposita som led i en social positionering, Søren Beck Nielsen: "Der vil være gode solchancer": Positive vurderinger af tørt og varmt vejr midt i en klimakrise, Nina Grønnum: Danske lukkelyde: Perception, stemthed, fortis-lenis og lydskrift.

Bind 67 indeholder desuden en anmeldelse, nemlig Peter Bakkers anmeldelse af Dorte Lønsmann, Kamilla Kraft, Janus Mortensen og Jacob Thøgersen: *Engelsk i Danmark: What's the story?*, 2024.

NyS. Nydanske Sprogstudier 68. Red. af Kristoffer Friis Bøegh, Yonatan Ungermann Goldshtein, Tina Thode Hougaard, Alexandra Regina Kratschmer, Michael Nguyen og Jacob Thøgersen. Dansk Sprognævn. 2025. 120 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Samlende for alle bidrag i dette bind er en interesse for enten sprog- og genrehistorie eller ordbøger. Tidsskriftet indeholder to artikler: Sebastian Møller Bak: En kvantitativ undersøgelse af ekstraposition til venstre i gammeldanske diplomer, Jan Heegård Petersen og Jacob Thøgersen: Vejret for hvem? Og til hvad?

Bind 68 indeholder desuden anmeldelser af to ordbøger og af en sproghistorisk antologi: Søren Sandager Sørensen og Mette-Marie Møller anmelder Ruben Schachtenhaufen, Michael Bach Ipsen og Mikael Fabrin: *Dansk Udtaleordbog*, 2024. Pär Nilsson anmelder Dansk Sprognævn: *Retskrivningsordbogen*, 5. udg., 2024, og David Håkansson anmelder Eva Skafte Jensen og Jørgen Schack: *Mange grublende Dage ere gaaede forud. Grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer*, 2024.

Nyt fra Sprognævnet. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Kirsten Lindø Dolberg-Møller, Johanne Niclasen Mortensen og Michael Nguyen (nr. 1 og 2). Ansvarshavende redaktør: Thomas Hestbæk Andersen. Dansk Sprognævn. 2025. Nr. 1-3, 58 s. + 12 s. + 36 s. Publiceret på dsn.dk.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx Margrethe Heidemann Andersen: *Afholdskvinde, ankerkvinde og redningskvinde* – hvorfor skal så-

danne ord være i *Retskrivningsordbogen*? (nr. 1), Michael Nguyen: Knuder, kløvninger eller relativsætninger? Kommateringen i nogle komplicerede sætningsstrukturer (nr. 2), Torben Christiansen og Marianne Rathje: *Bedugget, bacardi og bankelam*. Slangudtryk for at være fuld (nr. 3).

Olsen, Martin Hauerberg: Bogstaveligt. En grundbog i dansk fonetik og bogstavskrift for undervisere i læsning og stavning. 2. udgave. Samfundslitteratur. 2025. 150 s.

Denne grundbog i læsning og stavning har relevans for grundskolens lærere og lærerstuderende. I bogen bliver der givet en udførlig indføring i dansk fonetik og bogstavskrift, og bogens forfatter kommer omkring fagbegreber og analysemetoder som er centrale ved afdækning af grundskoleelevers læse- og stavefærdigheder. Bogen består af to dele: Første del omhandler lydskrift, taleorganerne, konsonanter, vokaler, stød og tryk, og anden del omhandler koblingen af lyd og bogstav samt brugen af viden om lyd-bogstav-forbindelser i læse- og staveundervisningen.

Der er tale om 2. reviderede udgave af bogen, hvor 1. udgave udkom i 2018.

Ord & Sag 45. Red. af Mette-Marie Møller Svendsen og Kristoffer Friis Bøegh. Udgivet af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet. 2025. 82 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx Kirstine Boas, Mathilde Mosdal Andreasen, Marie Elisabeth Holm Harbsmeier og Ellen Marie Ulrik Hansen: Stereotyper, sted og sprog – en tematisk analyse af danskeres beskrivelser af fynboer, Torben Arboe: Om seglen som høstredskab – og lidt om Karen Blixens *Sorg-Agre*, Stine Vejbæk Rathkjen: Om dialekt og rigsdansk – et pilotstudie.

Nummeret indeholder desuden en anmeldelse, nemlig Inger Schoonderbek Hansens anmeldelse af Pia Quist og Bjarne Simmelkjær Sandgaard Hansen: *Bondsk i København*, 2025.

Quist, Pia og Bjarne Simmelkjær Sandgaard Hansen: Bondsk i København. Gads Forlag. 2025. 143 s.

Bogen rummer den første samlede, historisk funderede beskrivelse af skovshoved- og amagermålene og giver samtidig et indblik i skovsernes og amagerbøndernes liv og kulturhistorie. Kombinationen af sproglig og kulturhistorisk indsigt er afgørende for at kunne belyse det centrale spørgsmål: Hvorfor holdt fiskerne i Skovshoved og bønderne på Amager fast i deres dialekter helt op i 1970'erne og 1980'erne, mens så mange andre dialekter forsvandt?

Bogen formidler resultaterne af forskningsprojektet *De københavnske omegnsdialekter*, som indgik i det større projekt *Lyden af Hovedstaden*. I bogens forord fremgår det at forfatterne har været at skrive en bog som kan læses af alle med interesse for Københavns historie og/eller med interesse for sprog og dialekter, uanset faglig baggrund.

Rienecker, Lotte og Peter Stray Jørgensen: Den gode opgave – kort fortalt. Samfundslitteratur. 2025. 199 s.

Den gode opgave – kort fortalt er en koncentreret og opdateret udgave af *Den gode opgave* (6. udg., 2022). Bogen har været en fast følgesvend på danske videregående uddannelser siden 1. udgave udkom for snart 30 år siden. Der er tale om en grundbog i at skrive selvstændige opgaver, projekter og specialer på videregående uddannelser. Bogen handler om den tekst man skal skrive: om tekstens genre og grundlag, dens mulige strukturer og elementer og om de sproglige muligheder der er til stede. Hvert kapitel slutter med sprogråd og forslag til hvordan tekstens forskellige afsnit kan bygges op.

Værket henvender sig til studerende på videregående uddannelser, studiebibliotekarer og studievejledere.

Risom-Andersen, Trine og Mette-Maria Rydén: Dansk som andet-sprog. Indskoling – Mellemlin – Udskoling. Dansklærerforeningens Forlag. 2025. 95 s.

Bogen har lærerstuderende og lærere der underviser i dansk som andetsprog, som målgruppe. Af bogen fremgår det at hver tiende elev i folkeskolen er to- eller flersproget, og derfor vil de fleste lærere møde denne elevgruppe i deres hverdag. Bogen retter sig primært mod undervisningen i modtagetilbudet, hvor der ofte går elever på forskellige alderstrin, og til den supplerende undervisning i dansk som andetsprog. Forfatterne skriver at de fleste aktiviteter i bogen differentieres så de både aldersmæssigt og sprogligt kan passe til elever på forskellige klassetrin. Aktiviteterne taler desuden ind i almenundervisningens emner og krav.

Risom-Andersen, Trine og Morten Tannert: Sprogmodeller i dansk. Dansklærerforeningens Forlag. 2025. 95 s.

Generativ kunstig intelligens – også kaldet AI – har på få år fået betydning i hele samfundet og dermed også i skolen og i danskundervisningen. Det skaber nye muligheder og dilemmaer, og dansklærerne skal nu arbejde med at integrere sprogmodeller på en reflekteret og kritisk måde. Bogen giver en kort,

men grundig introduktion til kunstig intelligens i et undervisningsperspektiv, og den præsenterer konkrete forslag til danskfaglige aktiviteter hvor sprogmodeller indgår som en del af undervisningen.

Skjold, Søren Boy og Kurt Strand: Vi sætter pris på det danske sprog. Elleve kritiske kærlighedserklæringer til vores sprog, til ordene og til forandringerne. Ted Publishing. 2025. 96 s.

Bogen er en antologi bestående af 11 kritiske kærlighedserklæringer til vores sprog, til ordene og til forandringerne. Fælles for bogens bidragydere er lysten til at give nogle sproglige overvejelser videre, og den henvender sig til dem som er med på at sproget skal forandre, udvikle og forny sig. I bogens forord kan man læse at redaktørernes dogme har været at bogen skulle være sjov og udfordrende at lave, og at bogen samtidig gerne må skabe debat, mane til eftertanke og underholde. Af bidrag kan fx nævnes Sune Bang: Sproget bevæger sig – og det skal det gøre, Kurt Strand: Usynlig manipulation er en magtfuld kunstart, Anna Sofie Hartling: "VÆR SØD AT SKRUE NEEEEED!" – Tale overført til skrift, Søren Boy Skjold: Noget er forandret i journalistisk formidling – du gætter aldrig hvad

Vi sætter pris på det danske sprog er desuden en hyldest til Sprogprisen, som med sine snart 15 år lange historie har inspireret til bogen. Bogen udkom i maj i forbindelse med sprogfestivalen Sprogense i Bogense.

Skovgaard-Petersen, Jakob: Lille leksikon med arabiske ord på dansk. Informations Forlag. 2025. 128 s.

I dette lille leksikon præsenteres 27 arabiske ord der har fundet vej ind i det danske sprog. Forfatteren beskriver ordenes oprindelse, deres betydning og anvendelse – samt hvornår og hvorfor de blev optaget i dansk. Der er tale om en sproglig import der strækker sig fra middelalderens folkeviser helt frem til nutidens TikTok.

Slotorub, Fanny: Sprog og kultur i oplæringen. Gyldendal. 2025. 79 s.

Formålet med denne håndbog er at styrke oplæringsvejlederens forståelse for og vejledning af social- og sundhedselever med dansk som andetsprog. Håndbogen præsenterer en række konkrete redskaber der klæder oplæringsvejlederen på til at vejlede eleverne og støtte dem i at gennemføre uddannelsen på trods af sproglige og kulturelle barrierer.

Bogen giver indsigt i de sproglige og kulturelle udfordringer der kan opstå, og den indeholder forslag til hvordan man kan støtte elevernes sprogudvikling og læring. Derudover formidles viden om de udfordringer som både elever og

oplæringsvejledere kan møde, samt hvordan elevernes kulturelle baggrunde kan anvendes som en resurse i oplæringen.

Sprog i Norden. Udgivet af Netværket for Sprognævnene i Norden. 2025. 85 s.

Sprog i Norden er et tidsskrift der udgives af Netværket for Sprognævnene i Norden. For tiden redigeres tidsskriftet af en hovedredaktør fra Danmark samt af sprognævnenes nordiske sekretærer. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Hvert år består tidsskriftet af litteraturoversigter over udvalgte sprogvidenskabelige publikationer – herunder populærvideenskabelige udgivelser om sprog – som er udkommet i de nordiske lande i det forgangne år. Hvert andet år indeholder tidsskriftet desuden artikler baseret på foredrag holdt under det foregående års nordiske sprogmøde. [Denne udgivelse](#) består udelukkende af litteraturoversigter over udvalgte publikationer udkommet i 2024 udarbejdet af hvert af de nordiske lande.

Sprog & Samfund. Udgivet af Modersmål-Selskabet. 2025. Nr. 1-4. 19 s. + 23 s. + 22 s. + 19 s.

Ud over anmeldelser af sproglitteratur samt omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder tidsskriftet også kortere artikler om en række sproglige emner, bl.a. Martin Lund: Tag det med RO (nr. 1), Sabine Kirchmeier: Tryk alt+i for at kladde med Copilot (nr. 2), Sif B. Lehmann og Sebastian Cap-pelen: RØST forstår din røst (nr. 3), Tom Høyem: Mod til modersmålet (nr. 4).

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 80. Roskilde Universitetsforlag. 2025. 79 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Nr. 80 er et temanummer om *flersproget litteratur* og de muligheder der ligger i at inddrage flersproget litteratur i sprogundervisningen. Nummeret indeholder bl.a. følgende bidrag: Annegret Friedrichsen og Anna Sandberg: Flersproget litteratur og litterær flersprogethed i et dansk og tysk perspektiv: grænseregion, eksil og migration som eksempler, Katrine Højbjerg Jacobsen og Mia Kullegaard Brun: Flersproget lyrik – faglige og personlige stemmer i klasserummet, Sofia Esmann Busch: Månelanding – skønlitteratur for flersprogede elever i skolens basisundervisning.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 81. Roskilde Universitetsforlag. 2025. 90 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Nr. 81 er et temanummer om *AI- og teknologiforståelse i sprogfagene*. Nummeret indeholder bl.a. følgende bidrag: Bente Meyer og Annette Søndergaard

Gregersen: Kritisk brug af kunstig intelligens i sprogfagene – de lærerstuderendes perspektiver, Christina Hellensberg og Danièle Eychenne: AI som medspiller i grundskolens fremmedsprogsundervisning, Søren Hattesen Balle og Merete Olsen: At lurke er ikke at snyde – udvikling af skriftlighed gennem brug af BookCreator.

Sprogkræsen. Forlaget Bostrup. 2025. Nr. 25, 26, 27, 28. 31 s. Tidsskriftet publiceres både i trykt format og elektronisk på [Den Danske Sprogkreds](#).

Numrene indeholder omtaler og referater af sproglige arrangementer, interviews med sprogpersoner, anmeldelser af sproglitteratur og sprogarrangementer samt kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Lise Bostrup: Det grønlandske sprog (nr. 25), Kirsten Rask: Reklamesprog – selvros og teaterstemmer (nr. 25), Lise Bostrup: Sprogkredsens forslag til en dansk sprogllov (nr. 26), Jesper Sidelmann Markussen: Fra runer til emojis (nr. 26), Lise Bostrup: Sprogkræsens 40 trick til retorik (nr. 27), Lise Bostrup: Når maskiner skriver med – AI som sprogligt spejl (nr. 28), Carsten Aner: Suppe på en pølsepind (nr. 28).

Vrangbæk, Christian Houth: Nytestamentlig græsk-dansk ordbog. Nord Academic. 2025. 295 s.

Ordbogen er den første danske ordbog målrettet nytestamentligt græsk. Den er udviklet som et redskab til teologer, præster, studerende og andre med interesse for Det Nye Testamente. Ordbogen er en specialordbog, der præsenterer græske opslagsord med tilhørende sproglige og semantiske oplysninger. Den kan anvendes i arbejdet med nytestamentligt græsk på forskellige niveauer. Ordbogens formål er at understøtte sproglige studier og bidrage til fortolkning og forståelse af de nytestamentlige tekster. Den indeholder bibelhenvvisninger, konteksteksempler, registre og tematiske ordlister.

Finland

Daniela Felixson & Charlotta af Hällström-Reijonen

Andersson-Koski, Maria, Karin Hoyer, Magdalena Kintopf-Huuhka, Annika Aalto, Jenny Derghokasian & Susanna Rajala, 2025: Revitaliseringsprogram för finlandssvenskt teckenspråk. Åtgärder för att bevara och stärka det finlandssvenska teckenspråket. Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet. 204 s.

Det finlandssvenska teckenspråket är ett hotat språk med uppskattningsvis cirka 200 språkanvändare i Finland. År 2025 publicerades ett revitaliseringsprogram för att trygga språkets framtid och de grundläggande språkliga rättigheterna som utgör en förutsättning för delaktighet i samhället. Programmets övergripande målsättning är att stärka det finlandssvenska teckenspråket genom att öka antalet språkanvändare, utöka och bevara språkliga domäner samt öka kännedomen och kunskapen om språket. Programmet ger en överblick över situationen för det finlandssvenska teckenspråket samt över de faktorer som inverkar på revitaliseringen av det. I programmet presenteras sammanlagt 66 åtgärder för att stärka språket. Arbetet med att sammanställa programmet har koordinerats av Finlands Dövas Förbund rf med finansiering av Undervisnings- och kulturministeriet i Finland. Revitaliseringsprogrammet kan laddas ner på adressen <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-085-9>.

Attila, Eeva, 2025. "Perunan on oltava komission päätöksessä edellytettyä siemenluokkaa". Säädoskielen predikaattiverbit luomassa oikeuksia ja velvollisuuksia. Helsingfors: Helsingfors universitet. 231 s.

I avhandlingen undersöker Attila predikat i författningstexter på finska. Attila intresserar sig för hur predikaten används för att skapa rättigheter och skyldigheter i författningstexterna samt hur de ger uttryck för rättsnormer och bygger upp författningar som genre. I studien tillämpas diskursanalytiska och kvalitativa syntaktisk-semantiska metoder, och det primära forskningsmaterialet består av fyra ursprungliga lagar från 2016. Resultaten visar att skyldigheter främst skapas i författningstexterna med hjälp av modala konstruktioner som *on tehtävä* (någon ska eller måste göra något) och det modala hjälp verbet *tulla* (*ska, måste*) samt icke-modala indikativformer. Rättigheter uttrycks å sin sida främst genom de modala hjälpverben *voida* och *saada* (någon får, kan eller har rätt att göra något). Studien visar också att predikaten även har andra funktioner än att skapa rättigheter och skyldighe-

ter i författningstexter. Avhandlingen kan laddas ner på adressen <http://hdl.handle.net/10138/590868>.

Forsgård, Nils Erik, 2025: Integration på svenska – en lägesrapport 2025. Helsingfors: Tankesmedjan Magma. 195 s.

I rapporten kartläggs situationen för integration på svenska i Finland. Rapporten består av tre delar: Den första delen fokuserar på rådande diskussioner om och attityder till invandring och integration i Finland, Sverige och vissa andra länder. Den andra delen handlar om hur situationen för integrationen på svenska ser ut på olika håll i Finland, och den tredje delen består av en sammanfattning och framåtblickande observationer. Enligt Finlands regeringsprogram 2023 ska cirka 5–10 procent av utlandsfödda som flyttar till Finland integreras på svenska, men rapporten visar att tillförlitlig statistik och en klar definition av kriterier för vem som anses vara integrerad på svenska saknas. I rapporten påpekas också att det finns bristfällig information om möjligheten till integration på svenska och att nyanlända i många fall mer eller mindre automatiskt styrs in i den finskspråkiga integrationsprocessen. Det finns också skillnader i hur väl integrationsprocessen på svenska fungerar i olika delar av Finland. Rapporten kan laddas ner på adressen <https://magma.fi/integration-pa-svenska-i-finland-en-lagesrapport-2025/>.

Frondeén, Carina, 2025: Lätt språk under lupp: Lätt språk och dess anvisningar utgående från forskningsperspektiv, praktikerperspektiv och användarperspektiv. Helsingfors: Helsingfors universitet.

Avhandlingen bygger på fyra artiklar som behandlar lätt språk ur olika perspektiv. Frondeén undersöker hur lätt språk har definierats och konceptualiserats i tidigare forskning, hur väl vissa anvisningar för att skriva lätt språk fungerar i verkligheten och hur personer som använder lätt språk förstår och upplever lättlästa myndighetstexter. Informanterna är personer med intellektuell funktionsnedsättning. Resultaten visar att begreppet lätt språk i tidigare forskning definieras på olika sätt beroende på exempelvis forskningsmaterialet eller syftet med forskningen. Avhandlingen ger också stöd för befintliga anvisningar om att undvika långa och ovanliga ord, upprepa viktiga ord och använda konkreta ord och bindeord i lätt språk. Dessutom visar resultaten att lättlästa myndighetstexter inte alltid är tillräckligt tillgängliga för mottagargruppen. Avhandlingen kan laddas ner på adressen <http://hdl.handle.net/10138/596293>.

Heikkinen, Minna, 2025: Language, communication and literacy skills of nine-year-old children born very preterm. Uleåborg: Uleåborgs universitet.

Avhandlingen handlar om språkliga och kommunikativa färdigheter hos nioåriga barn som har fötts för tidigt, det vill säga före graviditetsvecka 32. I studien utreder Heikkinen om den språkliga utvecklingen hos dessa barn avviker från en kontrollgrupp med barn som inte har fötts för tidigt. Heikkinen undersöker deltagargruppernas språkliga färdigheter med hjälp av olika test som mäter bland annat språklig förståelse och produktion samt förmåga att läsa och skriva. Resultaten visar att de barn som fötts före graviditetsvecka 32 hade större språkliga utmaningar än kontrollgruppen. De hade större brister i språkförståelsen och svagare förmåga att läsa och skriva samt svagare kommunikationsförmåga. Avhandlingen utgör ett argument för att vidareutveckla bland annat åtgärder för att bedöma och stödja den språkliga utvecklingen hos barn i skolåldern som har fötts för tidigt. Avhandlingen kan laddas ner på adressen <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202508115256>.

Kielikello. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Den finska språkvårdstidskriften Kielikello publicerar artiklar med några veckors mellanrum. År 2025 har Kielikello bland annat bjudit på teman som utmaningar med ovanliga böjningsformer och ord i finskan, olika finländska myndigheters klarspråksarbete samt behovet och användningen av svenska i arbetslivet i Finland. Tidskriften bjuder också på intressant läsning bland annat om hur barn hittar på och använder nya avledningar av finska ord och om vilka namn på trädarter som förekommer i finska efternamn. År 2025 har det också publicerats artiklar om revitaliseringen av kvänskan i Norge och situationen för det karelska språket i Finland. Kielikello finns på adressen <https://www.kielikello.fi>.

Korpi, Suvi, 2025: Generic fluency in the translation of science fiction: The translation of neologies in audiovisual and literary translation from English into Finnish. Helsingfors: Helsingfors universitet.

Avhandlingen handlar om översättning av nyord i science fiction från engelska till finska. Nyord har en central roll i science fiction som genre. Materialet för studien består av två romaner som har översatts till finska och av finska undertexter till fem tv-serier. I studien ingår också en jämförelse av översättningar gjorda av professionella och icke-professionella översättare. Resultaten visar att översättarna allt som oftast överförde nyorden från källtexten till måltexten på något sätt, vilket bidrog till att bygga upp science fiction-genren i översätt-

ningarna. Översättningsstrategier som utelämnning och generalisering användes mer sällan. Vidare visar studien att de icke-professionella översättarna tenderade att vara mer trogna mot källtexten än de professionella översättarna i fråga om att översätta nyord. Avhandlingen kan laddas ner på adressen <http://hdl.handle.net/10138/603149>.

Lantto, Hanna, Paula Sjöblom, Jaana Vaahtera & Minna Hjort (red.), 2025: Kieli maisemassa, maisema kielessä. Tutkimuksia Turusta. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura – Finska Litteratursällskapet. 422 s.

Boken bjuder på en översikt över det lingvistiska landskapet i Finlands äldsta stad Åbo. Den utgör en kartläggning av den språkliga mångfalden och mångformigheten i staden. Teman i boken är bland annat dialektala drag ur finskan och deras funktion i stadsmiljön samt hur olika organisationers språkpolitik återspeglas i det lingvistiska landskapet i organisationernas lokaler. Boken visar också till exempel hur latinet, engelskan och spanskan framträder och används i det offentliga rummet. Verket belyser hur olika aktörer – från enskilda individer till stora organisationer – förhåller sig till och påverkar den information som förmedlas genom språkbruket i stadsbilden. Boken kan läsas på adressen <https://doi.org/10.21435/tl.292>.

Lassus, Jannika, Harry Lönnroth & Jenny Stenberg-Sirén (red.), 2025: Folkmålsstudier 63.

Tidskriften Folkmålsstudier presenterar forskning i nordiska språk och utkommer vanligtvis en gång per år. Nummer 63 innehåller tre vetenskapliga referentgranskade artiklar: Rebecka Heinonen undersöker hur förpliktelsemodalitet uttrycks i språkpolicytexter inom sjukvården i tvåspråkiga områden i Finland. Pinja Kemppinen, Mikko Kuronen, Kati Kajander, Katja Mäntylä och Paulina Nyman-Koskinen undersöker vilka roller finskspråkiga elever som lär sig svenska intar när de samspelar ett digitalt språkspel och hur spelandet kan bidra till språkinläringen. Hans Landqvist och Louise Holmer presenterar finlandismer och andra finländska inslag i den fjortonde upplagan av Svenska Akademiens ordlista. I tillägg innehåller nummer 63 även ett smärre bidrag om vykort som dynamiska dagböcker av Jan-Ola Östman samt fyra lectio praecursoria, det vill säga inledande anföranden vid disputationer, av Mari Mäkilä, Daniela Piipponen, Sara Rönqvist och Eero Talonen. I numret ingår också Marie-Louise Lind Sørensens recension av Lone Koldtofts bok *Klogere på dansk sprog – en håndsregning til svensktalende* och Sarah Wikners recension av Jenny Öqvists bok *Perspektiv på stockholmska*. Den elektroniska

utgåvan blir fritt tillgänglig ett år efter publicering på adressen <https://journal.fi/folkmarksstudier>.

Launonen, Peter, 2025: Investigating the Relationship Between CLIL and L1 Ability in a Finnish Education Context. Åbo: Åbo universitet.

Avhandlingen handlar om språkkunskaper i finska som förstaspråk hos elever som får undervisning endast på ett språk, finska, och elever som får så kallad CLIL-undervisning (content and language integrated learning), det vill säga undervisning på två språk, finska och engelska. I studien deltog sammanlagt 35 elever i åldern 14–15 år vars förstaspråk är finska. En del av dem deltog i undervisning enbart på finska och en del i CLIL-undervisning. Launonen studerade de båda gruppernas muntliga och skriftliga språkkunskaper i finska genom olika test, och trots att CLIL-eleverna fick mindre undervisning på finska än den andra gruppen visar studien att båda grupperna klarade av testen lika bra. Resultaten tillför ny information om kunskaperna i förstaspråket hos elever i tvåspråkig undervisning. Avhandlingen kan läsas på adressen <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-02-0377-1>.

Lindholm, Camilla & Leela Laura Leskelä (red.), 2025: Tutkimusretkellä selkokieleen. Gaudeamus. 325 s.

Boken utgör en kartläggning av situationen för forskningen om lätt språk. Forskningen har kommit i gång på allvar först under de senaste åren och boken utgör ett mångsidigt informationspaket om läget. Boken består av fyra delar: Den första delen ger läsaren en orientering i temat lätt språk, och i den andra delen kartläggs målgrupperna och behovet för lätt språk. Den tredje delen handlar om inriktningar inom forskningen, bland annat lätt språk i tal och interaktion, lätt språk och funktionshinderforskning samt lätt språk och språkaktivism. Den fjärde och sista delen behandlar olika språkliga, textuella och multimodala särdrag i språket, exempelvis språkliga konstruktioner, typografi och användning av bilder i kommunikation på lätt språk. De sista kapitlen i boken gäller lätt språk i medier och litteratur.

Lindholm, Camilla, Marja Kivilehto & Satu Siltaloppi (red.), 2025: Lätt svenska i Finland. Svenska litteratursällskapet i Finland och Morfem. 228 s.

Antologin är en produkt av forskningsprojektet Lätt finlandssvenska – en språkform för minoriteter inom minoriteten (2021–2024), det första mer omfattande språkvetenskapliga projektet om lätt svenska och anpassat teckenspråk. Den ger en överblick över situationen för lätt svenska i Finland och relaterar även i viss mån till motsvarande situation för lätt svenska i Sverige. Boken har

en språkvetenskaplig synvinkel och tangerar bland annat lätt språk som fenomen och forskningsområde, tidigare forskning och val av teorier och metoder inom forskningen om lätt svenska. I verket utforskas också bland annat vilka egenskaper som karaktäriserar lättlästa texter samt hur texterna tas emot och förstås av personer med intellektuell funktionsnedsättning. Antologin innehåller också några avsnitt om lätt språk i både talad och tecknad interaktion, och dessutom ägnas ett avsnitt åt stigmat kring lätt språk med särskilt fokus på personer med intellektuell funktionsnedsättning. Boken avslutas med en sammanfattning av erfarenheterna från forskningsprojektet Lätt finlandssvenska samt en framåtblickande diskussion. Antologin kan läsas på adressen <https://www.sls.fi/publications/latt-finlandssvenska/>.

Mantila, Harri, 2025: Suomen nykymurteet. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 184 s.

Den här boken presenterar dialekter och språklig variation i modern finska och har utarbetats som en ny lärobok för universitetsstudier i det finska språket. I stället för den traditionella indelningen i östfinska och västfinska dialekter görs en indelning i tre övergripande dialektgrupper: östfinska, västfinska och nordfinska dialekter. I boken sammanförs traditionell kunskap om finska dialekter med nyare kunskap om förändringar och variation i talad finska. Perspektivet är brett och boken behandlar allt från individuell och situationsbunden variation i talspråket till äldre dialekter och språket i städer och på landsbygden. Boken kan läsas på adressen <https://doi.org/10.21435/tl.301>.

Markelin, Lia, 2025: En inblick i läromedelsproduktionen på svenska för grundskolan och gymnasiet. Tankesmedjan Magma. 92 s.

Hur ser situationen ut för läromedel på svenska i Finland? Det svarar den här rapporten på bland annat ur skolornas, läromedelsförfattarnas och marknadens synvinkel. Rapporten bygger på information från förlag, enkäter till bland annat rektorer och lärare i svenskspråkiga skolor och till läromedelsförfattare samt intervjuer med bland annat rektorer, läromedelsförfattare, finansierare och förläggare. Resultaten visar att 88 procent av de svenskspråkiga skolorna använder finländska läromedel som är utarbetade enligt nuvarande läroplan och att 66 procent av lärarna upplever att läromedlen motsvarar skolornas behov. Utbudet av läromedel på svenska är ojämnt; för vissa ämnen finns det flera läromedelsserier medan andra saknar läromedel helt. Det beror bland annat på att marknaden för läromedel på svenska är begränsad och förlagen främst producerar läromedel som har potential att generera vinst.

Samtidigt tar läromedelsförfattare och läromedelsöversättare ofta ekonomiska risker i arbetet med nya läromedel, och många producerar läromedel vid sidan om sitt huvudsakliga arbete eller förlitar sig på de stipendier som delas ut av finlandssvenska fonder för att försörja sig. Det finns också ett ökande behov av anpassade och differentierade läromedel och det råder brist på läromedel i svenska som andraspråk och litteratur. Rapporten kan laddas ner på adressen <https://magma.fi/ojamen-tillgang-pa-svensksprakiga-laromedel/>.

Mezhevich, Olga, 2025: Lost in Dialogue Translation. Colloquial Features in Literary Texts and their Translation between Russian and (Finland) Swedish. Helsingfors: Helsingfors universitet.

I avhandlingen kartläggs översättningsstrategier i översättningar av litterär dialog från ryska till svenska och från svenska till ryska. Materialet består av litterära verk av ryska författare som har översatts till svenska av finlandssvenska översättare och av verk av finlandssvenska författare som har översatts till ryska. Förutom översättningsvetenskapliga metoder tillämpar Mezhevich även metoder från bland annat pragmatik, artighetsteori och samtalsanalys. Resultaten visar på bruk av olika översättningsstrategier i olika situationer. Det finns till exempel en tendens att ersätta talspråkliga drag med standardspråkliga varianter eller använda kompenserande talspråkliga drag på andra ställen än i källtexten. Vidare observerar Mezhevich att finlandssvenska översättare i vissa fall använder särfinlandssvenska talspråkliga drag, men att denna tendens är mindre om målgruppen för översättningen är både en finlandssvensk och en sverigesvensk publik. Förutom talspråkliga drag undersöks också bland annat artighetsstrategier och annaninitierade reparationssekvenser. Avhandlingen kan laddas ner på <http://hdl.handle.net/10138/593702>.

Nummila, Kirsi-Maria 2025: Kirjoitetun suomen historia. Kieli ja kirjallistuminen keskiajalta 1800-luvun taitteeseen. ('Den skrivna finskans historia: Språkets utveckling och etablering som skriftspråk från medeltiden till 1800-talets början.') Suomalaisen Kirjallisuuden Seura – Finska Litteratursällskapet. 551 s.

Denna bok granskar finskans utveckling till skriftspråk och utvecklingen av den litterära finska kulturen under cirka trehundra år från 1500-talet till 1809 då Finland var en del av Sverige. Fokus ligger på användningen av skriven finska och omfattar både tryckta och handskrivna texter. Under de senaste decennierna har forskningen om äldre finskt skriftspråk varit livaktig och bokens syfte är att lyfta fram den forskning som gjorts.

Boken kan läsas på <https://oa.finlit.fi/reader/books/pdf/10.21435/tl.297>.

Piipponen, Daniela, 2025: "Låt din penna vara sig själv trogen": Variation och norm i Zacharias Topelius läsebok Boken om vårt land, med fokus på ortografi och morfologi. Helsingfors: Helsingfors universitet. 241 s.

I avhandlingen undersöker Piipponen den språkliga variationen i läseboken Boken om vårt land (1875) av den finländska författaren Zacharias Topelius (1818–1898). I studien tillämpas korpuslingvistiska metoder i syfte att granska hur väl språket följer de kodifierade språkliga normer – främst den första upplagan av Svenska Akademiens ordlista – som gällde på 1870-talet. Piipponen utreder om språket i läseboken är typiskt för Topelius och det samtida språkbruket i Finland. Resultaten visar att språket är förhållandevis normenligt och konsekvent och att den variation och de normbrott som finns kan härledas exempelvis till tillfälliga fel, variation inom språkbruket i allmänhet, äldre standardnormer eller särfinländskt språkbruk. I vissa fall tyder resultaten också på att Topelius medvetet har valt icke-standardenliga ordformer. Avhandlingen kan laddas ner på <http://hdl.handle.net/10138/595296>.

Pitkänen, Taina, 2025: Puheen ymmärtäminen ja ymmärrettävyys suomea toisena kielenä käyttävien lääkäreiden kielitaidon ilmentäjänä. Tammerfors: Tammerfors universitet.

I avhandlingen undersöker Pitkänen vilka språkliga utmaningar läkare som har fått sin utbildning i ett land utanför EU och EES och som använder finska som andraspråk stöter på i patientarbetet. Pitkänen undersöker hur begripligt läkarnas muntliga språkbruk är och hur väl de själva förstår patienterna. Teoretiskt och metodologiskt tar undersökningen avstamp i interaktionsforskning och psykolingvistik. Det huvudsakliga materialet består av videoinspelningar av samtal mellan läkarna och deras patienter samt läkarnas egna reflektioner över de språkliga utmaningarna i arbetet. Resultaten visar att de språkliga utmaningarna ofta beror på till exempel att läkarnas yrkesspråk skiljer sig från patienternas språk, att det finns språklig variation mellan olika patienter och att samtalsämnen kan vara oförutsägbara. Resultaten av studien är användbara i utvecklingen av språkundervisningen för läkare med finska som andraspråk och överlag i undervisningen i finska som andraspråk. Avhandlingen kan laddas ner på adressen <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/224921>.

Rantala, Katariina, 2025: Kehollisuus, materiaalisuus ja oppimisen mahdollisuudet. Vuorovaikutuksen rakentuminen suomi toisena kieleinä -kauppaharjoituksissa. Uleåborg: Uleåborgs universitet.

Rantalas avhandling gäller interaktion i simulerade försäljningssituationer

mellan vuxna som lär sig finska. Språkinlärarna fungerar både i rollerna som köpare och säljare. Studien tar avstamp i samtalsanalys och interaktionell lingvistik, och Rantala undersöker samtalsparternas turtagning och kroppsspråk samt hur de använder undervisningsmaterial i form av bilder som representerar de varor som är till salu. Resultaten visar att språkinlärarna använder olika pekningar för att hänvisa till de objekt som ska säljas eller köpas och att pekningarna är av särskild betydelse när det finns språkliga eller andra interaktionella utmaningar mellan parterna. Med hjälp av bilderna kan parterna också tydliggöra strukturen i interaktionen. Användningen av bilderna främjar samförståelsen och visar att objekten kan användas för att klargöra faserna i försäljningssituationen. Avhandlingen kan läsas på adressen <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202509045735>.

Rönnqvist, Sara, 2025: Turer, strukturer och gester: Positionerande praktiker i samtal om bildkonst. Helsingfors: Helsingfors universitet.

I sin avhandling undersöker Rönnqvist hur personer med olika förkunskaper tolkar, värderar och beskriver konst i samtal ansikte mot ansikte med andra. Studien gäller dels samtal mellan kritiker och konstnärer, dels lekmän emellan. Rönnqvist undersöker bland annat hur adverbiala led som *på något sätt*, konjunktionella led som *å sen* samt olika gester och kroppspositioner används i samtalen. Metodologiskt utgår studien från interaktionell lingvistik, och som centrala metoder används sekventiell analys och multimodal interaktionsanalys. Resultaten visar hur adverbiala och konjunktionella ord och uttryck i samspel med gester och övrigt kroppsspråk används till exempel för att signalera att talaren har talat färdigt och därigenom underlätta turövergångarna i samtalet. Resultaten visar också att en övergripande strävan efter samförstånd finns både i samtalen mellan lekmän och i samtalen mellan konstnärer och kritiker, men att sätten att nå detta samförstånd skiljer sig åt. Avhandlingen kan laddas ner på adressen <http://hdl.handle.net/10138/594410>.

Seppälä, Tanja, 2025: ”Kielioppiminen ei koskaan riitä”: kotoutumiskoulutus suomen kielen oppimisympäristönä ja kielitaidon kehittämisen mahdollisuudet vuosi sen jälkeen. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.

Denna doktorsavhandling undersöker integrationsutbildning som språkinlärningsmiljö och följer deltagare ett år efteråt; majoriteten når A2-nivå i finska, men utfallet varierar mellan individer, samvarierar med utbildningsbakgrund och åtgärder som arbetslivsperioder gynnar vissa men inte andra.

Trots målmedveten språkinvestering mot studier, arbete och ibland för att uppnå medborgarskap begränsas framstegen av brist på sociala nätverk för

språkanvändning, osäkra anställningar och karriärskiften. Stöd i övergångsskedet, karriärvägledning, fortsatt språkutbildning och en kritisk prövning av målen rekommenderas.

Avhandlingen kan läsas på <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-1139-4>.

Språkbruk. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Språkbruk är en populärvetenskaplig webbaserad tidskrift med artiklar, intervjuer och recensioner som tangerar språk ur olika synvinklar. År 2025 berördes teman som språkbruk i minoritetsspråkigas vardag, valet av svensk- och finskspråkiga hälsningsord i servicesituationer i tvåspråkiga miljöer, bakgrunderna till de finlandssvenska hälsningsorden *morjens* och *mojn* och attityder till det karelska språket. Den dialektintresserade kan ha särskild glädje av de artiklar som behandlar dialektala drag i den finlandssvenska humorgruppen KAJ:s musik och ett av Asterix och Obelix klassiska äventyr som nu har utkommit på dialekt. Språkbruk finns på adressen <https://www.sprakbruk.fi/>.

Suomen kielen seura (red), 2025: Sananjalka. Suomen kielen seuran vuosikirja 67. Åbo: Suomen kielen seura.

Sananjalka är en tvärvetenskaplig årsbok som publicerar artiklar, översikter och recensioner inom fennistik, fennougristik och allmän lingvistik samt inom områden som finsk litteratur, etnologi, folkloristik, religionsvetenskap och arkeologi.

Nummer 67 innehåller tolv artiklar och en recension. Bland bidragen finns en studie som analyserar finskspråkigas uppfattningar om svenska hälsningsord och hälsningsbruk samt hur dessa varierar mellan en- och tvåspråkiga regioner i Finland. Resultaten visar att svenska hälsningar ofta förknippas med positiva attityder och att språkvalet i tvåspråkiga miljöer präglas av komplexa sociala överväganden. En annan artikel undersöker bluffmeddelanden vid nätfiske och framhåller att språklig analys kan bidra bland annat till automatiserad identifiering av nätfiske.

Boken kan läsas på <https://journal.fi/sananjalka/issue/view/13192>.

Uusitalo, Harri 2025: Suomalaisen säädöskielen vaiheita. Paatin siirtämisestä pesänkavallukseen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura – Finska Litteratursällskapet. 138 s.

Boken utgör en intressant översikt över det finska lagspråkets historia. Med hjälp av exempel på förändringar i såväl stavningen och grammatiken som ordförrådet belyser Uusitalo hur lagspråket har förändrats genom tiderna, från tiden före det finska skriftspråkets uppkomst till modern finska. I boken dis-

kuterar bland annat översättningar av svenska lagar och förordningar på 1600- och 1700-talen, förändringar i lagspråket på 1800-talet under Finlands ryska tid och vidare utveckling under Finlands självständiga tid. Boken kan laddas ner på adressen <https://oa.finlit.fi/books/m/10.21435/tl.303>.

Veivo, Outi, Teppo Jakonen, Päivi Laine & Saija Merke (red.), 2025: Kieli avaimena muuttuvaan maailmaan – Språk som nyckel till en föränderlig värld. AFinLAs årsbok 2025. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA – Finländska föreningen för tillämpad språkvetenskap. 281 s.

Temat för föreningen AFinLAs årsbok 2025 inbjuder till reflektioner kring språkets roll i en tid som präglas av bland annat teknologiska, geopolitiska och samhälleliga förändringar. Samtidigt ges synpunkter på hur tillämpad språkvetenskap kan användas för att undersöka dessa fenomen. Årsboken innehåller förord och tio artiklar som är skrivna på finska och engelska, och de bjuder bland annat på teman som kön och sexualitet i språket med fokus på sexuella minoriteter och könsminoriteter, retoriska och språkliga strategier i högerpopulistiska ledares kommunikation i sociala medier samt diskurser i finlandssvenska medier om språklig identitet och integration av flyktingar och asylsökande på svenska i Finland. Årsboken kan laddas ner på adressen <https://journal.fi/afinlavk>.

Virittäjä. Kotikielen Seura.

Virittäjä är en vetenskaplig tidskrift om forskning i finska språket och undervisning i finska. I tidskriften publiceras bland annat artiklar, essäer, översikter och bokrecensioner. Tidskriften utkommer med fyra nummer om året. År 2025 har bland annat följande teman behandlats i tidskriften: transitiva verb i finskan, karelska dialekter, dialekter och identitet på 2020-talet, diskursiva strategier i bloggtexter skrivna av politiker samt diskussioner om sjukdomar på läkarmottagningar. Det går också att läsa om en statistisk undersökning av olika språkliga variabler som styr valet av konjunktioner på finska och en studie om de språkideologiska processer som finns bakom de kategoriseringar klasslärarstuderanden gör i diskussioner om det finska språket och finsktalande personer. Virittäjä kan läsas på adressen <https://journal.fi/virittaja/index>.

Westerlund, Anders, 2025: Essäskrivande i gymnasiet. Lärares föreställningar om essän som skolgenre och essäistiska drag i elevtexter. Vasa: Åbo Akademi.

I sin avhandling kombinerar Westerlund sociokulturell skrivforskning med litteraturvetenskaplig essäteori för att utforska gymnasielärares uppfattningar

om essäskrivande i gymnasiet. Fokus ligger på det finländska studentexamensprovet i modersmål och litteratur, och Westerlund intresserar sig för vilka föreställningar lärare i svenska och litteratur har om essän som genre i studentexamensprovet, om starka essäprov och om skrivundervisningen i relation till studentexamensprovet. Materialet för avhandlingen består av gymnasieuppsatser, intervjuer med sju gymnasielärare och tre kollegiala samtal mellan fyra gymnasielärare. Enligt lärarna kännetecknas starka essäprov bland annat av språklig normenlighet, originalitet och mottagarmedvetenhet medan själva essägenren enligt dem karaktäriseras av ett objektiva och kunskapsdokumenterande grepp. Essäer används som provgenre i många ämnen i gymnasiet, och lärarna uttrycker också en osäkerhet i fråga om vems ansvar det är att lära studerandena skriva essävar. Avhandlingen kan läsas på adressen <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-4427-8>.

Færøerne

Maria Finnbogadóttir Arge

Debess, Iben Nyholm, Alina Karakanta og Barbara Scalvini: What's Wrong With This Translation? Simplifying Error Annotation for Crowd Evaluation. 2025. Association for Computational Linguistics. 6 s.

Maskinoversættelse (MT) for færøsk er ikke uden problemer grundet manglen på ekspertannotatorer og robuste evalueringsmålinger på området. For at imødekomme udfordringerne bliver der i undersøgelsen udviklet en MQM-inspireret ramme for ekspertannotation, som skal identificere primære fejltyper. Der bliver desuden udviklet en forenklet gruppeevalueringsordning med henblik på at muliggøre bredere deltagelse.

Resultaterne i artiklen er baseret på en analyse af 200 sætningsoversættelser udført af tre forskellige modeller, og de demonstrerer, at forenkede gruppeevalueringer flugter med ekspertvurderinger, hvilket baner vejen for forbedret tilgængelighed samt demokratiseringen af maskinoversættelsesevalueringer.

Hoffmann, Lara og Anna-Elisabeth Holm: 'Guardians of the language': language ideologies and migrants' language learning experiences in Iceland and the Faroe Islands. I: Journal of Multilingual and Multicultural Development. 2025. Udgivet online. 14 s.

Artiklen undersøger, hvordan sprogindlæringsoplevelsen hos voksne migranter i Island og på Færøerne påvirkes af sprogideologier. Den forhenværende forskning viser, at det ideologiske miljø, som den lærende befinder sig i, varierer afhængigt af, om sprogsamfundet er stort eller lille. Der findes derimod ikke mange undersøgelser, der reflekterer over, hvordan nytilkomne i mindre sprogsamfund oplever og reagerer på dominerende sprogideologier. Forskningen er baseret på etnografiske undersøgelser lavet på Færøerne og i Island og kommer i kølvandet på migrationen samt på de spørgsmål, der medfølger, om hvordan førstesprogsbrugere, de, som skal lære sproget og lokale myndigheder reagerer på disse demografiske forandringer. I Island såvel som på Færøerne er politikken præget af ideologier om ensprogethed og sproglig purisme. Det engelske sprog fungerer talesprogsræssigt som *lingua franca* og som redskab for at lære små sprog. Men dette vækker også bekymring for disse sprogs fremtid. På Færøerne er der to små sprog, færøsk og dansk, som begge er knyttet til social mobilitet samt adgang til arbejds-

markedet, hvilket resulterer i et kompliceret læringsmiljø. Undersøgelserne viser, at migranter i samfund med små sprog støder på og giver selv udtryk for forskellige ideologiske positioner, som f.eks. protektionisme, sprog som adgangsgivende, *native speakerism*, autenticitet, nytte samt det engelske sprog som *lingua franca*. Disse forskellige positioner understreger forholdet mellem sprogideologier og inklusion, arbejdsmobilitet og på hvilken måde migranter investerer i små sprog.

Jacobsen, Jógvan í Lon: Skriða og skryðja og nogle andre jordskredsverber i færøsk. I: Scripta Islandica: Isländska sällskapets årsbok 76/2025. Mårtensson, Lasse (red.), Veturliði Óskarsson (red.) og Matteo Tarsi (red.). 2025. Isländska sällskapet & Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. 12 s.

I artiklen drøftes verbformen *skryðja* 'styrte ned, rulle ned (om bjerg eller jordskred)'. Ordet er interessant både ortografisk og semantisk. I ordbogen til *Færøsk Anthologi* (Hammershaimb 1891) staves ordet *skryðja*, mens det i *Lexicon Færoense* (Grundtvig & Bloch 1877–1888) staves *skriða*. Den ortografiske usikkerhed skyldes, at langt *y* og *i* er faldet sammen til [i:] i færøsk. Ordet er også interessant, fordi det i 1961-udgaven af *Færøsk-dansk ordbog* (Jacobsen & Matras 1961) fik en ny delbetydning, 'skryde, prale', som sidenhen er trukket tilbage, fordi det var en fejl. Desuden berøres kort det faktum, at den ældste færøske ordbog (Svabos *Dictionarium Færoense*) kun opfører jordskreds betydningen af *skryðja*, mens yngre ordbøger også har betydningen 'male groft (på en kværn)' (Poulsen & al. 1998; Hansen og Joensen 2010). Det skyldes antagelig en fejl hos Svabo. Foruden formerne *skriða* og *skryðja*, som er artiklens hovedtema, vil tre norrøne verber med samme betydning blive omtalt, *ryðja* 'glide (ned), falde', *skriða* 'skride, glide' (Hansen & Joensen 2010) og *brynja* 'rynje, falle, styrte, ramle ned' (<https://oldnorwegiandictionary.vercel.app/word/hrynja>). Det sidste af disse, *brynja*, eksisterer ikke i moderne færøsk, men er belagt i nabosprogene. I artiklen anføres argumenter for, at ordet *skryðja* bør staves *skriða*. Alternationen *skr-* og *kr-/r-* i ordene *skryðja* og *ryðja* kan forklares som s-mobile, som betyder, at en rod med *r-* i forlyd kan producere en ekspressiv form med *skr-*.

Jacobsen, Jógvan í Lon: Um ruðul og ruðuleika. I: Fróðskaparrit, 71. bók, nr. 1. 2025. Fróðskapur. 10 s.

I denne artikel bliver oprindelsen og betydningen af ordet *ruðul* diskuteret. Ordet kendes kun fra sangen *Sildavalsurin*, en velkendt færøsk festsang, som

er skrevet af Poul Arni Joensen (1920-2011) og Oskar Hermannsen (1920-1995) i 1950'erne. Ordets betydning er 'kaos'. Artiklen har det synspunkt, at ordet er blevet lavet til lejligheden.

Kannuberg, Helena: Arbejdsprogram for nordisk sprogsamarbejde 2025-2027. 2025. [Nordic Council of Ministers](#). 7 s.

Den 2. maj 2024 underskrev de nordiske undervisnings- og kulturministre Deklaration om nordisk sprogpolitik. Målet med deklARATIONEN er, at den skal udgøre grundlaget for en overordnet, samlet, langsigtet og effektiv sprogpolitik i Norden. I henhold til deklARATIONEN skal målsætningerne følges op af arbejdsprogrammer, som fornyes regelmæssigt.

Dette arbejdsprogram er det første og gælder for perioden 2025-2027. Programmet er udarbejdet af Nordisk Ministerråd for Uddannelse og Forskning og Nordisk Ministerråd for Kultur i fællesskab med inddragelse af ministerrådets øvrige sektorer for at opnå målene i deklARATIONEN.

Kannuberg, Helena: Høvuðsverk í føroyskum í hádeildini. I: Skúlablaðið – Málagn fyri heim og skúla, nr. 4, vol. 93. 2025. Bókadeild Føroya lærarafelags. 2 s.

Hvert år læser eleverne et litterært hovedværk som led i færøskundervisningen i udskolingen i folkeskolen. I denne artikelserie fokuseres der på valget af litterært hovedværk i 7.-9. klasse for skoleåret 2024-2025, og hvad der karakteriserer disse hovedværker.

Kannuberg, Helena: Hvørji høvuðsverk lesa flokkarnir? Annar partur. I: Skúlablaðið – Málagn fyri heim og skúla, nr. 5, vol. 93. 2025. Bókadeild Føroya lærarafelags. 3 s.

Hvert år læser eleverne et litterært hovedværk som led i færøskundervisningen i udskolingen i folkeskolen. I denne artikelserie fokuseres der på valget af litterært hovedværk i 7.-9. klasse for skoleåret 2024-2025, og hvad der karakteriserer disse hovedværker. I denne artikel fokuseres der primært på, hvad der kendetegner hovedværkerne.

Kannuberg, Helena: Føroysklærarin í hádeild. Triði partur. I: Skúlablaðið – Málagn fyri heim og skúla, nr. 6, vol. 93. 2025. Bókadeild Føroya lærarafelags. 4 s.

Hvert år læser eleverne et litterært hovedværk som led i færøskundervisningen i udskolingen i folkeskolen. I denne artikelserie fokuseres der på valget

af litterært hovedværk i 7.-9. klasse for skoleåret 2024-2025, og hvad der karakteriserer disse hovedværker. Den sidste og tredje artikel i denne artikelserie omhandler færøsklærerens rolle i udskolingen.

Kannuberg, Helena, Kalpana Vijayarathan-R, Sissal Maria Rasmussen og Blaasvær, Laufey Haraldson: Undirvísing í føroyskum sum øðrum-máli: Les hvat lærarar halda og hvat altjóða gransking sigur. 2025. Fróðskapur. 4 s.

Immigrationen på Færøerne er steget markant de seneste år, hvilket har resulteret i en forøgelse af folkeskoleelever med færøsk som andetsprog. Indenfor den nyeste forskning bliver der med udgangspunkt i lærernes og skoleledelsernes synsvinkel diskuteret, hvordan undervisning i færøsk som andetsprog i folkeskolen skal struktureres, og hvordan undervisningen lykkes.

Kunz, Jenny, Iben Nyholm Debess og Annika Simonsen: Family Matters: Language Transfer and Merging for Adapting Small LLMs to Faroese. 2025. [arXiv](#). 16 s.

I artiklen undersøges der, hvordan man tilpasser små, effektive LLM (stor sprogmodel) til færøsk, et lav-ressourcesprog i den nordgermanske sprogfamilie. Med udgangspunkt i engelske modeller bliver der fortrænet på beslægtede skandinaviske sprog, enten individuelt eller kombineret, før modellen finjusteres til det færøske sprog. Der sammenlignes komplet finjustering med parameter-effektiv justering ved brug af LoRA, idet begges påvirkning på sproglig præcision og tekstforståelse bliver evalueres. På grund af manglen på færøske evalueringsdata, er der blevet konstrueret to nye minimal-par benchmarks fra tilpassede og ny indsamlede datasæt med tilføjelse af menneskelige evalueringer lavet af færøske lingvister.

Resultaterne i artiklen viser, at overførsel fra beslægtede sprog er afgørende. Hvilket sprog fungerer bedst som kildesprog afhænger af, hvilken type opgave det er: islandsk forbedrer sproglig præcision, hvorimod dansk forøger forståelse. På samme måde afhænger spørgsmålet om, hvorvidt finjustering eller LoRA på opgavetyper: LoRA forbedrer sproglig acceptabilitet og scorer lidt højere på menneskelig evaluering, hvorimod forståelse får bedre resultater ved komplet finjustering.

Petersen, Hjalmar Páll: “Faroese” to the Oxford Research Encyclopedia of Linguistics. 2025. Udgivet online. Link til artikel: [Faroese | Oxford Research Encyclopedia of Linguistics](#).

Færøsk er det mindste af de nordiske sprog, og det er klassificeret som

truet i *The World Atlas of Languages*. Denne klassifikation er dog ikke korrekt, da børn tilegner sig sproget som deres førstesprog, samtidig som sproget har status som hovedsprog på Færøerne. Sproget har 45.667 brugere (pr. januar 2024). Sproget bliver normalt klassificeret sammen med islandsk som et *ø-skandinavisk sprog*, men grundet den intense kontakt med det danske sprog, som klassificeres som et *fastlands-skandinavisk sprog*, skal det snarere betragtes som et *mellem-skandinavisk sprog*. Oprindelsen til visse strukturer i det færøske sprog skal findes i sprogkontakten, der var med Norge i middelalderen, da de to lande handlede flittigt med hinanden. Det officielle skriftsprog er forholdsvis ungt, da det danske sprog blev *H-varianten*, efter reformationen kom til Færøerne, mens det færøske sprog blev *L-varianten*. Sidenhen har situationen ændret sig til fordel for det færøske sprog. Sproget har udviklet sig i et lille samfund med tæt sammenhold mellem sprogbrugerne, hvilket har muliggjort tilegnelsen og vedligeholdelsen af en kompliceret grammatik. Der findes ikke mange ældre kilder; dog er det muligt at følge sprogændringer fra 1770 frem til det tidlige 21. århundrede ud fra skriftlige kilder.

Dialekterne på Færøerne kan opdeles i fire hovedområder: nordvest-færøsk, central-færøsk, nord-færøsk og syd-færøsk. Det færøske sprog har en kompliceret fonologi og mange udviklede bøjninger, som alle er afledt af diftongering, segmentering, Verschaerfung, palatalisering samt af tabet af spiranter, hvorefter glidelyde blev indsat i hiat.

Genitiven er forsvundet i den færøske sproghistorie, og færøsk har derfor kun tre fald: nominativ, akkusativ og dativ. Den gamle genitiv findes i sammensætninger som bindeled. Ordforrådet indeholder ældre gæliske låneord, som stammer fra forbindelsen med De Britiske Øer, ældre engelske samt nogle franske låneord, som er kommet ind i sproget gennem engelske sømænd og til sidst en række af danske låneord, som stammer fra reformationens indtog.

Petersen, Hjalmar Páll (red.), Christer Lindqvist (red.), Jógvan í Lon Jacobsen (red.), Zakaris Svabo Hansen (red.) og Sissal Maria Rasmussen (red.): Føroysk málsøga 1: Byrjanin. 2025. Nám. 440 s.

Bogen er den første af sin slags. Den udkommer i fem bind, hvori forskere verden rundt belyser den færøske sproghistorie op gennem tiden. Emner, som værket berører, er bl.a. begyndelsen og oprindelsen til det færøske sprog, den færøske sprogfamilie, hvordan bevidstheden om det færøske sprog har udviklet sig, og holdningen til det færøske sprog i dag. Andre emner, der bliver behandlet i værket, er interne sprogforandringer fra norrønt til færøsk samt de færøske dialekter og sprogkontakten mellem færøsk og andre sprog. Desuden bliver sprogideologi og udviklingen af det færøske skriftsprog diskuteret i værket.

Petersen, Hjalmar Páll og Laurence Voetzel: Faroese Phonetics and Phonology. 2025. De Gruyter Mouton. 376 s.

Bogen udfylder behovet for en præcis og dybtgående analyse af det færøske sprog. Bogen giver en omfattende oversigt af færøsk fonologi, hvori standardsprog, dialektale forskelle og historiske forandringer bliver dækket. Værket giver en detaljeret beskrivelse af den færøske fonologi og præsenterer formelle og synkrone analyser af de fonologiske mekanismer, der gør sig gældende. Dette er den første opslagsbog, som udelukkende er dedikeret til færøsk fonologi og fonetik. Bogen forsøger at komme med dybtgående beskrivelser af dialektal variation samt en detaljeret diskussion af sprogets diakrone udvikling fra oldnordisk til færøsk.

Rasmussen, Sissal Maria, Lydia Didriksen og Turið Kjølbro: Bara tey, sum elska-elska at lesa – gera tað*: Lesing og lesivanar hjá føroyskum børnum. I: Fróðskaparrit, 71. bólk, nr. 1. 2025. Fróðskapur. 29 s.

Artiklen er en beskrivelse af børns læsevaner i deres fritid. Børnene i undersøgelsen går i fjerde, sjette og niende klasse. Resultaterne bygger på to undersøgelser, en kvalitativ interviewundersøgelse og en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse om samme emne. Artiklens konklusioner er, at kun en fjerdedel af færøske børn læser regelmæssigt i deres fritid, hvorimod ca. 65 % sjældent eller aldrig læser. Læsningen daler med alderen, da børnene i fjerde klasse læser mere end børnene i sjette og niende klasse. Resultaterne peger på, at børns læsevaner varierer meget, og at forskellige faktorer påvirker læsningen. Lærere, specielt færøsklæreren, og forældrene, specielt mødrene, har stor indflydelse på, om hvorvidt børn læser. Ligeledes viser undersøgelsen, at børn har en positiv indstilling til andre børn, som læser. Dog er læsning ikke et hyppigt samtaleemne blandt børn. Resultaterne viser også, at det er af betydning, at bøgerne er interessante og passende for at vække læselysten. Børnene giver udtryk for, at de hellere vil læse i fysiske bøger end på digitale medier. Børnene foretrækker at læse på færøsk, dernæst engelsk og mindst på dansk.

Rasmussen, Sissal Maria (oversætter): MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives Faroese version. 2025. ZAS Papers in Linguistics, vol. 63. 34 s.

Multilingual Assessment Instrument for Narratives (MAIN) blev udviklet i 2012 med det for øje at vurdere fortællekompetencerne hos børn, som lærer et eller flere sprog fra fødsel eller tidlig alder. MAIN er tiltænkt børn i alderen ca. 3 til ca. 10 år. Nye undersøgelser viser, at det også kan bruges til større børn,

unge og voksne. Ved brug af materialet er det muligt at undersøge, hvordan barnet forstår og er i stand til at fortælle historier på flere sprog og på forskellige måder: struktureret fortælling med et specifikt indhold (Modelhistorie), genfortælling og fortælling.

Udgaven fra 2012 er baseret på omfattende undersøgelser af flere end 500 en- og flersprogede børn i alderen 3 til 10 år og med 15 forskellige sprog og sprogsammensætninger. Denne udgave, som er fra 2019, er blevet opdateret med flere end 2.500 transskriberede MAIN-historier. Derudover er der tilføjet ca. 24.000 svar fra MAIN-undersøgelser om at forstå, som omkring 700 en- og flersprogede børn i Tyskland, Sverige og Rusland har svaret på. Dette arbejde blev udført fra 2013-2019.

Den færøske udgave bygger på den engelske udgave fra 2019. MAIN indeholder 4 parallelle historier. Hver enkelt af disse er sammensat af nøje udvalgte billeder, som er baserede på en flerdimensionel forståelse af strukturen i historier. Historierne er blevet undersøgt for kognitiv og sproglig kompleksitet, så de i mikro- og makrostruktur er lige. Historierne tager også hensyn til kulturelle forskelle, og de er holdbare.

Rasmussen, Sissal Maria: The Adaptation of the Multilingual Assessment Instrument for Narratives (MAIN) to Faroese. 2025. ZAS Papers in Linguistics, vol. 66. 9 s.

Artiklen beskriver, hvorledes *Multilingual Assessment Instrument for Narratives (MAIN)* er tilpasset færøsk. Den indeholder en kort oversigt over det færøske sprog samt færøske forhold for sprogindlæring. Dernæst er tilpassningsprocessen beskrevet. Brugen af MAIN på Færøerne er også beskrevet samt fremtidige forskningsmuligheder, hvori MAIN indgår.

Reinert, Lena (red.) og Zakaris Svabo Hansen (red.): Frændafundur 10 – Greinasavn frá føroysk-íslendskari ráðstevnu í Tórshavn 16.-18. august 2019. 2025. Fróðskapur. 131 s. Link: <https://ojs.setur.fo/index.php/frodskapur/article/view/921/931>.

Hvert tredje år afholdes en tværfaglig konference, som samarbejdet *Frændafundur* står for. Landene skiftes til at holde konferencen, og foredragsholderne har haft mulighed for at udgive forelæsningsen i bogform. I flere år blev bogen printet, men nu er den digitalt tilgængelig. Samarbejdet er struktureret med bestyrelser i begge lande: *Íslandsnevnd Fróðskaparsetursins* og *Føroya-nevnd Háskóla Íslands*. Forelæsningerne i denne udgave er fra den 10. konference med den færøske titel *Rutur og røtur* (da. *Ruter og rødder*), som fandt sted i august 2019 på Færøerne med *rejsevidenskab* som tema.

Scalvini, Barbara, Annika Simonsen, Iben Nyholm Debess og Hafsteinn Einarsson: Prompt Engineering Enhances Faroese MT, but Only Humans Can Tell. 2025. University of Tartu Library. 12 s.

Undersøgelsen evaluerer GPT-4's oversættelseskompetencer fra engelsk til færøsk. Den sammenligner dem med flersproglige modeller på FLORES-200 og datasæt på Sprotin. Artiklen foreslår en prompt-optimeringsstrategi ved brug af Semantic Textual Similarity (STS) med det for øje at forbedre oversættelseskvaliteten. Menneskelig evaluering bekræfter effektiviteten af eksempeludvælgelsen baseret på STS, selvom automatiske målinger ikke opfanger disse forbedringer. Resultaterne flytter LLM applikationer for lav-ressource sprogoversættelser fremad, samtidig som de fremhæver nødvendigheden for bedre evalueringsmetoder i denne sammenhæng.

Scalvini, Barbara, Iben Nyholm Debess, Annika Simonsen og Hafsteinn Einarsson: Rethinking Low-Resource MT: The Surprising Effectiveness of Fine-Tuned Multilingual Models in the LLM Age. 2025. University of Tartu Library. 13 s.

I denne artikel bliver det nuværende paradigmeskifte in maskinoversættelse udfordret, hvor store sprogmodeller (LLM) vinder indpas frem for traditionelle neurale maskinoversættelses modeller med fokus på oversættelse fra engelsk til færøsk. I artiklen sammenlignes udførelsen af forskellige modeller, bl.a. flersproglige finjusteringsmodeller, store sprogmodeller (LLM) (GPT-SW3, Llama 3.1) og lukkede kilde-modeller (Claude 3.5, GPT-4). Undersøgelsens resultater viser, at en finjusteret NLLB-model udkonkurrerer de fleste store sprogmodeller (LLM), inklusiv nogle større modeller, både når det gælder automatisk og menneskelig evaluering.

Artiklen belyser også, hvor effektiv brugen af store sprogmodels-genererede syntetiske data er, når det drejer sig om finjustering. Mens lukkede kilde-modeller som Claude 3.5 klarer sig bedst samlet set, så foreslår mindre finjusterede modeller en mere nuanceret tilgang til lav-ressource maskinoversættelse. Resultaterne belyser potentialet i specialiserede og flersproglige modeller samt relevansen af sprogspecifik viden. I artiklen bliver implikationerne for ressource-tildeling i lav-ressource rammer desuden diskuteret, og artiklen præsenterer instruktioner til fremtiden for at fremme lav-ressource maskinoversættelse, inklusiv målrettet datagenerering og mere omfattende evalueringsmetoder.

Steintún, Bjarni: Ræstar hugleiðingar: upprunin til sagnorðið 'ræsa'. I: Fróðskaparrit, 71. bók, nr. 1. 2025. Fróðskapur. 14 s.

I artiklen bliver det færøske verbum *ræsa* med betydningen 'lade fermentere' behandlet.

tere' undersøgt. Ordets nordiske kontekst undersøges, og ordets oprindelse bliver analyseret. Artiklen diskuterer to muligheder: den første mulighed er oprindelsen i substantivet *rās*, mens den anden er oprindelsen i det oldnordiske *brár* (rå) eller *bræ* (kadaver). Spørgsmålet omkring homonymi og polysemi bliver derudover adresseret. Det vil sige, at artiklen diskuterer, hvorvidt de tre *ræsa*-verbum i den *Færøske ordbog* skal registreres som et enkelt verbum eller ikke. Artiklen er baseret på forskellige beskrivelser af *ræsa* med udgangspunkt i etymologiske ordbøger tilhørende de nærmeste sprogfamilier. Desuden diskuteres de fonologiske og morfologiske forhold mellem kognaterne. Artiklen konkluderer, at *ræsa* med høj sandsynlighed kan defineres som et enkelt polysemisk ord, som på et tidspunkt i historien er udledt fra substantivet *rās*. Ordet er tilsyneladende dannet i overensstemmelse med proto-nordiske sprog mønstre.

Grønland

Beatrine Heilmann

Berthelsen, Malu, 2025: Clavering Ø – inunnillu tassani naapitsineq, 3: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 3, s. 6-8. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/11/OQAASILERIFFIMMIT-nr.-3-oktobari-2025.pdf>.

Artiklen gennemgår den britiske ekspedition under Douglas Charles Clavering i 1823 og den første dokumenterede europæiske kontakt med inuit i Nordøstgrønland. Med udgangspunkt i historiske kilder beskrives mødet mellem europæiske opdagelsesrejsende og lokalbefolkningen samt navngivningen af geografiske lokaliteter, herunder Clavering Ø. Artiklen bidrager til forståelsen af tidlige koloniale møder, stednavngivning og historisk dokumentation i Grønland.

Danielsen, Tukummeq, 2025: De øvrige dialekter indenfor dialogtolkning på offentlige institutioner i Nuuk. Bachelorprojekt i Afdelingen for Oversættelse og Tolkning, Ilisimatusarfik, Grønland. Tilgængelig hos: <https://da.uni.gl/media/xotaypiv/de-oevrige-dialekter-indenfor-dialogtolkning-pa-offentlige-institutioner-i-nuuk.pdf>.

Projektet undersøger anvendelsen af grønlandske dialekter i dialogtolkning på offentlige institutioner i Nuuk med fokus på, hvordan tolke håndterer variation mellem dialekter i praksis. Gennem kvalitative interviews og observationer analyseres tolkestrategier over for forskelle i ordforråd, sætningsstruktur og udtale, samt de kommunikative udfordringer, der opstår i tolkesituationer med brugere fra forskellige dialektområder. Projektet belyser betydningen af dialektbevidsthed, sproglig kompetence og tolkeuddannelse for effektiv sprogmediering i offentlige kontekster i Grønland.

Denbæk, Judithe, 2025: Case error corrections for noun phrases containing deverbal attributive nouns in Greenlandic. I: *Proceedings of the 9th Workshop on Constraint Grammar and Finite State NLP*, Tallinn, Estonia, University of Tartu Library, s. 50–58.

Artiklen præsenterer foreløbige resultater om anvendelsen af Constraint Grammar (CG) til semantisk annotation og korrektion af kassubøjninger i grønlandske nominalfraser, hvor det modificerende nomen er afledt af en verbalstamme. CG-annotationen er implementeret som del af et grammatik-

kontrolværktøj, der automatisk kan foreslå rettelser af kasusfejl og dermed bidrager til udviklingen af digitale værktøjer, som kan analysere og rette grammatiske fejl i grønlandsk.

Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, 2025: Naalakkersuisuts Uddannelsesplan 2025. Hovedspor 5: Tværgående initiativer af strukturel karakter, herunder 5.2. Sprog, s. 25. Tilgængelig hos: <https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/uddannelse/2025/uddannelsesplan-2025kal.zip?la=da>.

Fleischer, Aviaq, 2025: Grönländische Literatur und Medien, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, 38/2025, s. 30–38. Tilgængelig hos: <https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/groenland-2025/570721/groenlaendische-literatur-und-medien/>.

Artiklen giver et samlet overblik over udviklingen af grønlandsk litteratur og medier fra mundtlig fortælletradition til moderne skriftlige og audiovisuelle udtryk. Der fokuseres på grønlandsk som bærende sprog for litterær og mediemæssig produktion samt på mediernes rolle i formidling af kultur, identitet og i den kritiske bearbejdning af kolonihistorien. Endvidere diskuteres institutionelle rammer, arkivering af medieproduktion og fremtidige udfordringer for grønlandsksproget litteratur og medier.

Føns, Kirsten, 2025: Nivi and the reindeer hunt – Hunting and nature management as a pedagogical tool for disadvantaged children and young people in Kalaallit Nunaat/Greenland, *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, nr. 3/2025, s. 97–99.

Artiklen beskriver brugen af rensdyrjagt og traditionel naturpraksis som pædagogisk metode i arbejdet med udsatte børn og unge i Grønland og viser, hvordan kulturelt forankrede aktiviteter kan styrke trivsel, læring og identitetsdannelse.

Heilmann, Beatrine, 2025: Pisortatigoortumik allattaaseq ataasiin-nannugssaaq, 4: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 4, s. 1-2. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/12/OQAASILERIFFIMMIT-nr.-4-decembari-2025.pdf>.

Artiklen redegør for Oqaasiliortuts (Grønlands Sprognævn) beslutning om, at den gamle grønlandske retskrivning (allattaasitoaq) ophører som officiel retskrivning fra 1. januar 2026, hvorefter kun den nuværende retskrivning (allattaasitaaq) har officiel status. Beslutningens lovgrundlag, begrundelse og

konsekvenser for offentlig sprogbrug, normering og navngivning gennemgås, og artiklen dokumenterer dermed en central milepæl i den grønlandske retskrivningshistorie.

Hejlsted, Annemette, 2025: Greenland in Children's Literature in Danish, *Grønlandsk Kultur- og Samfundsforskning*. Tilgængelig hos: <https://tids-skrift.dk/gksf/article/view/156537>.

Artiklen undersøger, hvordan Grønland fremstilles i dansk børnelitteratur, og hvilken betydning disse fremstillinger har for danske børns forestillinger om landet. Gennem en komparativ analyse af Jørn Riels *Pigen som søgte havets mor* (1972) og den grafiske roman *Ivalu* (2019) analyseres de fiktive verdener, karakterer, plot og fortællerpositioner. Analysen viser, at værkernes fremstillinger af Grønland i høj grad afspejler en dansk virkelighedsforståelse og kulturelt paradigme. Artiklen perspektiverer afslutningsvis resultaterne historisk og rejser nye spørgsmål om repræsentationen af Grønland i dansk børnelitteratur for børn.

Jeremiassen, Minik, 2025: Kleinschmidtip oqaasilerissusiamini aallaqqaasiussai, 4: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 4, s. 3-5. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/12/OQAASILERIFFIMMIT-nr.-4-decembari-2025.pdf>.

Artiklen præsenterer en grønlandsk oversættelse af indledningen til Samuel Kleinschmidts klassiske grammatik fra 1851 ledsaget af korte forklarende kommentarer. Teksten giver indblik i tidlig videnskabelig beskrivelse af grønlandsk, herunder sprogets slægtskab, dialektforhold og grammatiske principper, samt i samtidens overvejelser om ortografi. Artiklen bidrager til forståelsen af grønlandsk sprogbeskrivnings historie og dens betydning for senere normering og sprogvidenskabeligt arbejde.

Johansen, Arnaq B. & Berthelsen, Malu J., 2025: Nunat aqqinik atser-sueriaaseq, 1: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 1, s. 1-3. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/03/OQAASILERIFFIMMIT-nr-1-marsi-2025.pdf>.

Artiklen redegør for grønlandske og europæiske stednavngivningspraksisser og viser, hvordan grønlandske stednavne i høj grad er baseret på landskab, funktion og lokal viden, mens europæiske navne ofte knytter sig til personer og ekspeditioner. Stednavne fremhæves som bærere af sproglig, kulturel og historisk viden og som et centralt område for sprognormering i Grønland.

Kreutzmann, Gertrud-Marie, 2025: Sprog i spændingsfeltet: engelskundervisning i en østgrønlandsk klasse. Bachelorprojekt i Institut for Læring, Ilisimatusarfik, Grønland. Tilgængelig hos: <https://da.uni.gl/media/tvsnxl21/kreutzmann.pdf>.

Projektet undersøger, hvordan dialektforskelle mellem elevernes østgrønlandske modersmål og centralvestgrønlandsk standardsprog påvirker engelskundervisning i en folkeskoleklasse i Østgrønland. Gennem observationer, spørgeskemaer og lærerinterview analyseres sproglige betingelser og undervisningspraksis, herunder hvordan eleverne interagerer på både engelsk og grønlandsk, samt hvilke didaktiske tilpasninger der kan understøtte sprogtilegnelse i en flersproglig kontekst.

Neshamar, Elin, 2025: Oqaqqarniutit – Kortlægning af interjektioner i kalaallisut. Speciale i Afdelingen for Sprog, Litteratur og Medier, Ilisimatusarfik, Grønland. Tilgængelig hos: <https://da.uni.gl/media/w4hhqjga/speciale-elin-neshamar.pdf>.

Specialet kortlægger og systematiserer grønlandske interjektioner på baggrund af teorier af Anna Wierzbicka og Felix Ameka. Med udgangspunkt i over 450 interjektioner indsamlet fra *ordbogêrak* (1967) og Oqaasileriffiks ordliste (2024) identificeres syv hovedkategorier, herunder følelsesudtryk, samtaleopretholdende og adressatoriske interjektioner, børnesprog og interjektioner med verbalstammer. Specialet dokumenterer desuden brugen af interjektioner i grønlandsk-dansk kodeveksling og afsluttes med et forslag til definition af grønlandske interjektioner på både dansk og grønlandsk.

Nielsen, Najannguaq, 2025: Kalaallisut oqaasilerineq: Nagguuit uiguusernerini naanilernerinilu allanngortoqartarnera, 3: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 3, s. 1-5. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/11/OQAASILERIFFIMMIT-nr.-3-oktobari-2025.pdf>.

Artiklen giver en systematisk gennemgang af morfologiske og fonologiske ændringer i grønlandsk ved sammensætning af stammer, affikser og endelser. Med udgangspunkt i konkrete eksempler beskrives centrale processer som lydtilpasning, vokalændringer, indsættelse og bortfald af fonemer samt særlige regler knyttet til schwa. Artiklen bidrager til dokumentation og forståelse af grønlandsk ordstruktur og sprogbeskrivelse.

Olsen, Sikkersøq, 2025: Taaguusersuuserinermi passusseriaatsit, 2: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 2, s. 1-2. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/07/OQAASILERIFFIMMIT-nr.-2-juuni-2025.pdf>.

Artiklen redegør for Oqaasileriffiks praksis i terminologiarbejdet med særligt fokus på behandling af fagtermer, oversættelse og ordklassebevarelse fra dansk til grønlandsk. Der gives indblik i metodiske principper for terminologisk ensartethed, herunder håndtering af adjektiver og brug af afledningssendelser, og artiklen bidrager dermed til forståelsen af normeringsarbejdet i moderne grønlandsk terminologi.

Oqaasileriffik (red.), 2025: Oqaasileriffimmit nutaarsiassat, nr. 1-4. Nuuk: Oqaasileriffik.

Nyhedsbreve med bidrag om sprognormering, terminologi, stednavne, retskrivning og aktuelle sproglige spørgsmål i Grønland samt information om Oqaasileriffiks løbende arbejde.

Petersen, Oline, 2025: Strategies for simultaneous interpreting between SOV & SVO languages. Bachelorprojekt i Afdelingen for Oversættelse og Tolkning, Ilisimatusarfik, Grønland. Tilgængelig hos: <https://da.uni.gl/media/jszhrifj/strategies-for-simultaneous-interpreting-between-sov-svo-languages.pdf>.

Projektet undersøger strategier anvendt ved **simultantolkning mellem SOV- og SVO-sprog**, med særligt fokus på faglige udfordringer, der opstår ved forskelle i sætningsstruktur, som i grønlandsk (SOV) over for dansk og engelsk (SVO). Forfatteren kombinerer eksisterende teorier om simultantolkning med kvalitative data fra interviews med erfarne tolke for at identificere foretrukne strategier før, under og efter tolkningssituationen, herunder forberedelse, informationsudvælgelse, anticipering og håndtering af kognitiv belastning. Samlet set belyser projektet, hvordan tolke tilpasser teori til praksis i komplekse tolkesituationer og giver anbefalinger til begyndere i feltet.

Siorak, Betty, 2025: Kalaallit oqaasii og den digitale virkelighed: En analyse af sprogvalg i offentlige institutioner. Bachelorprojekt i Afdelingen for Sprog, Litteratur og Medier, Ilisimatusarfik, Grønland. Tilgængelig hos: <https://da.uni.gl/media/1ikcpxkr/ko-og-den-digitale-virkelighed-en-analyse-af-sprogvalg-i-offentlige-institutioner-betty-siorak.pdf>.

Projektet analyserer sprogvalg og kommunikationspraksis i offentlige institutioner i Grønland med fokus på brugen af digital kommunikation og dens

konsekvenser for grønlandsk sprogbrug. Gennem kvalitative observationer og dokumentanalyse belyser forfatteren, hvordan digitale meddelelser, tjenestekommunikation og opslagstekster påvirker balancen mellem grønlandsk og dansk, samt hvilke strategier offentligt ansatte anvender for at sikre tilgængelig og korrekt sprogbrug i digitale kanaler. Projektet diskuterer muligheder og udfordringer ved digitaliseringens indflydelse på sprogpolitisk praksis og identitet i institutionel kommunikation.

Steenholdt, Angerlartunnguaq, 2025: Ikerasaarsuk Illuku, 4: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 4, s. 6-7. Tilgængelig hos: <https://oqaasileriffik.gl/wp-content/uploads/2025/12/OQAASILERIFFIM-MIT-nr.-4-decembari-2025.pdf>.

Artiklen undersøger stednavnet Ikerasaarsuk/Illuku (Illukoq) i Kangaatsiap kommune med udgangspunkt i lokale beretninger, arkivmateriale, ordbøger og skriftlige kilder. Gennem en historisk og sproglig analyse belyses navnets variation, betydning og udvikling over tid, herunder ændringer i udtale, stavning og officiel anvendelse. Artiklen bidrager til dokumentation af grønlandske stednavne som sproglig og kulturhistorisk viden.

Island

Ágústa Þorbergsdóttir

Aðalsteinn Hákonarson: Ritun erlendra nafna: Um framfylgd ritháttar-ákvæðis mannanafnalaga. [Skrivemåden af udenlandske navne: Om håndhævelsen af personnavnelovens bestemmelser om retskrivning] I: *Skírnir*, 199. 225. s. 29-59.

Artiklen behandler, hvordan bestemmelserne i den islandske personnavnelov om skrivemåden af udenlandske egennavne praktiseres, med udgangspunkt i lov om personnavne nr. 45/1996, hvori det fremgår, at navne som udgangspunkt skal skrives i overensstemmelse med de almindelige retskrivningsregler for islandsk, medmindre der foreligger en fast tradition for en anden skrivemåde.

Ágústa Þorbergsdóttir og Guðrún Kvaran: Mannanöfn sótt til dýraríkisins. [Personnavne hentet fra dyreriget]. I: *Andvari, Tímarit Hins íslenska Þjóðvinafélags*. 2025. s. 97-125.

Artiklen handler om personnavne, der er hentet fra dyreriget, og undersøger, hvilke navne der kendes fra ældste tid, hvilke der helt er forsvundet fra navneforrådet, hvilke der senere er blevet genoptaget, og hvornår dette er sket, samt hvilke der er nye. Navnene inddeles i kategorier efter dyrearter: pattedyr, fugle, fisk, krybdyr og andre dyr.

Ellert Jóhannsson og Jóhannes B. Sigtryggsson (red.): Orð og tunga Nr. 27 [‘Ord og sprog’. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier.] 2025. 213 s. Tidsskriftet publiceres på <https://ordogtungu.arnastofnun.is/index.php/ord-og-tunga/issue/view/27>.

Af bindets indhold kan nævnes disse fagfællebedømte artikler: Katrín Axelsdóttir: Allavega *alveg* [En undersøgelse af betydningen og funktionen af adverbiet *alveg* i islandsk samt en sammenligning med dets forskellige synonymer]. Helga Hilmisdóttir: Notkun orðsins „gaur“ í samtölum unglingsdregja [Andvendelsen af ordet „gaur“ í samtaler blandt teenagedrengje], Ágústa Þorbergsdóttir og Kristín Ingibjörg Hlynisdóttir: Ættmæði og peysuperrar – athugun á innsendum orðum á Nýyrðavefnum [Ættmæði og peysuperrar – en analyse af indsendte ord på det islandske neologismewebsitet Nýyrðavefurinn], Emily Lethbridge: The Devil is in the Detail: Diabolic names in the Icelandic

place-name record. [Djævelen er i detaljerne: Djævelske stednavne i islandske stednavneregistre]

Hæftet indeholder desuden disse bidrag: Jón Axel Harðarson: Sögnin „vökva“ í forn máli [Verbet „vökva“ i oldislandsk], Svavar Sigmundsson: Örnefni í Álfasögunni miklu [Om stednavne i en islandsk roman], Aðalsteinn Hákonarson: Urriðakotsvatn og Urriðavatn – Þormóðarhnúta – Eystrilækur eða Eystrilækur. [En artikel om variationer i formerne af valgte stednavne.]

Guðrún Kvaran. Nokkur íslensk orðtök. [Nogle islandske talemåder] I: *Milli mála*. 2025. s. 83-107.

Artiklen behandler en række udvalgte talemåder og inddeler dem overordnet efter deres oprindelsesområder, såsom kroppen og kropsdele eller landbrug, husholdning og beklædning: <https://millimala.hi.is/wp-content/uploads/2025/12/Milli-mala-2025-17-1-5-Gudrun-Kvaran.pdf>.

Ingunn Hreinberg Indriðadóttir. Hættuleg málfarsumræða. [Farlig sprogbugsdebat]. I: *Ritið*. 2025. s. 91-116.

Ingunn undersøger blandt andet afgrænsningen mellem diskurser om sprogbrug og hadefuld tale og analyserer de processer, der opstår, når disse diskursive felter overlapper: <https://ritid.hi.is/index.php/ritid/article/view/292/267>.

Katrín Lía van der Linde Mikaelisdóttir. Norsk áhrif á íslenskt ritmál á fjórtánu og fimmtánu öld: Rannsókn á sjötíu og fimm skrifarahöndum. [Norsk indflydelse på det islandske skriftsprog i det fjortende og femtende århundrede: En undersøgelse af femoghalvfjerds skriverhænder.] 2025. Doktorafhandling. <https://opinvisindi.is/items/886a1d0f-2181-4b43-9300-828444c9b4e8>.

I doktorafhandlingen behandler Katrín Lía udviklingen og indflydelsen af norske sproglige træk, de såkaldte „*norvagismer*“, i 75 islandske håndskrifter og 187 originalbreve fra det fjortende århundrede og frem til reformationen. I undersøgelsen anvendes metoder fra både inferensstatistik og sociolingvistik. Undersøgelsens resultater peger på, at disse norske træk især var udbredte i religiøse, juridiske og administrative tekster, og at de fungerede som stilmarkører i formelle skrifter.

Kristján Árnason: Menningarhamfarir og málvistkerfi [Kulturelle katastrofer og sproglige økosystemer]. I: *Andvari, Tímarit Hins íslenska þjóðvinafélags*. 2025. s. 159-170.

Denne artikel behandler det islandske sprog med fokus på standardisering og variation.

Mannamál (mannamal.is)

Online tidsskriftet *Mannamál* ['Menneskesprog'] udgives af islandskafdelingen ved Árni Magnússon-instituttet. Artiklerne omhandler det islandske sprog, for eksempel sprogforskning, sprogundervisning, sprogteknologi og sprogpolitik vedrørende islandsk.

Formålet med *Mannamál* er at gøre akademisk forskning om islandsk bedre tilgængelig.

Tidsskriftet rummer en bred vifte af artikler.

Málfregnir 35. Islandsk Sprognævns tidsskrift. 2025. 32 s.

I dette nummer af *Málfregnir 35* publiceres resolutionen om det islandske sprogs status år 2025 og også fem foredrag om sprogrøgt som blev afholdt den 25. september 2025. Tidsskriftet er tilgængeligt på: <https://islenskan.is/wp-content/uploads/2025/11/16-nov-Malfregnir-indesign-2025-35-17.pdf>.

Ólína Kjerúlf Þorvarðardóttir: Þrenning sönn og ein? „Vegur og vandi“ íslenskunnar. [Den ene og sande treeninghed. Vej og vilkår“ for det islandske sprog.] I: *Skírnir*, 199. 2025, s. 221–249.

I artiklen undersøges samspillet mellem sprog og sociale faktorer med henblik på at identificere de centrale udfordringer for islandsk som islændingenenes nationalsprog samt de forhold, der påvirker sprogets udvikling, herunder både vækst og tilbagegang, i det islandske samfund. Afslutningsvis præsenteres overvejelser om mulige strategier til styrkelse af sprogets position.

Sigríður Ólafsdóttir og Berglind Hulda Theodórsdóttir: Virk málnotkun í skólastarfi. Reynsla, viðhorf og ritunarfærni nemanda. [Aktiv sprogbrug i skolearbejdet. Erfaringer, holdninger og elevers skrivekompetencer.] I: *Milli mála*. 2025. s. 117-148.

Artiklen omhandler en undersøgelse, der blev gennemført for at afdække elevers holdninger til og erfaringer med samtaler og skriveopgaver over et skoleår, fra begyndelsen til afslutningen af 7. klasse i grundskolen: <https://ritid.hi.is/index.php/ritid/article/view/293/268>.

Norge

Gunnbild Wiggen

Birkeland, Tone & Anne-Stefi Teigland, 2025 [5. utg.]: Barnelitteratur – sjangrar og teksttypar. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Barnelitteratur – sjangrar og teksttypar gir ei samla og brei framstilling av det barnelitterære feltet. Boka kombinerer litteraturteori og sjangerkunnskap med perspektiv på didaktikk og formidling. Eit rikt utval teksteksempel frå norsk og omsett barnelitteratur syner mangfaldet i barnelitteraturens uttrykk og tematikk.

Boka er viktig for studentar i barnehagelærarutdanninga og grunnskolelærarutdanninga og for andre som søker kunnskap om barnelitteratur.

Denne 5. utgåva er grundig revidert og oppdatert med nyare teoriorientering og teksteksempel. Eit kapittel er nyskrive for denne utgåva.

Bjerke, Christian B. & Jessica Pedersen Belisle Hansen, 2025: Muntlighet i norskfaget. Hva, hvorfor og hvordan? Oslo: Fagbokforlaget.

Muntlighet i norskfaget handler om hvordan lærere kan utvikle elevenes muntlige kompetanse innenfor norskfagets rammer. Muntlighet er svært viktig for elevene både i og utenfor skolen. Forfatterne foreslår mange konkrete arbeidsmåter lærere kan ta i bruk for å utvikle og vurdere elevenes muntlige kompetanse. Boka bidrar til en muntlighetsdidaktikk og viser hva muntlighet i norskfaget er og kan være.

Boka retter seg spesielt mot studenter som studerer norsk i grunnskolelærerutdanningene 1–7 og 5–10. Den vil også være svært relevant for lærere som tar etter- og videreutdanning i norsk. Lærere som jobber med norskfaget i skolen, kan få påfyll av undervisningstips og nye teoretiske perspektiver.

Blikstad-Balas, Marthe, 2025: Å studere norskdidaktikk. Oslo: Fagbokforlaget.

Didaktikk er læren om undervisning og om hvordan læreren best kan bidra til elevenes læring. Alle norsklærere må ha et solid grunnlag for å kunne ta gode didaktiske valg slik at faget blir tilgjengelig og relevant for elevene. Det er slike valg denne boka handler om. Med utgangspunkt i didaktikkens tre bærende spørsmål – hva skal vi undervise om, hvorfor og hvordan – gir forfatteren en entusiastisk innføring i norskdidaktikk med siste nytt fra forskningsfronten.

Borthen, Kaja, Ingrid Lossius Falkum, Nicholas Elwyn Allott & Signe Rix Berthelin, 2025: Kommunikasjon, ass! Innføringsbok i pragmatikk. Oslo: Fagbokforlaget.

Denne læreboka gir en innføring i pragmatikk, altså tolkningslære – et fagfelt som undersøker språket i bruk, og hvordan vi klarer å tolke hverandres ytringer. Boka tar utgangspunkt i gjenkjennelige eksempler fra dagliglivet. Den er skrevet for lingvistikk- og nordiskstudenter på universiteter og høyskoler, men er også aktuell for lærere og andre som er opptatt av språket i bruk.

Folkenborg, Rune Håkon, 2025: Fra Trondenes Seminarium til UiT – Norges arktiske universitet. En fortelling om 200 års lærerutdanning. Oslo: Novus.

Den 7. februar 1826 møtte de to første seminaristene opp for å ta sin lærerutdanning ved Trondenes Seminarium. I 2026 runder dermed Norges eldste offentlige lærerutdanning 200 år. I dag er denne lærerutdanningen å finne ved UiT – Norges arktiske universitet. I løpet av disse to hundre årene har institusjonen utdannet tusenvis av lærere. Underveis har utdanningen skiftet status, navn og lokalisering.

I fortellingen om denne utdanningen er søkelyset satt på noen utvalgte spørsmål. Hvordan har skolemyndighetene formet lærerutdanningen i nord? Hvordan har utdanningen blitt påvirket av endringer i allmue-, folke- og grunnskolen som de utdannede lærerne skulle ha sitt arbeid innenfor? Hvordan har lærerutdanningen til ulike tider forholdt seg til det samiske, og hvilken betydning hadde det samiske for etableringen av en lærerutdanning i nord? Hvordan har lærerutdanningen som profesjonsutdanning de siste 50 årene blitt preget av å bli en høgskole- og universitetsutdanning?

Fretland, Jostein Avdem & Jan Olav Fretland, 2025 [4. utg.]: På saklista. Klart språk i det offentlege. Oslo: Fagbokforlaget.

Denne boka dekkjer det meste av det som er vanskeleg for deg som skriv nynorsk på jobb i det offentlege, frå rettskriving og teksttypar til korleis du kan bruke empati og kvardagsleg språk til å nå fram med tekstane dine.

Vi hjelper deg å forstå klarspråkparagrafen i språklova, og korleis du skal klare å etterleve han. Vi har eigne kapittel til deg som skriv direkte til innbyggjarane, deg som skriv politiske saker, deg som har lite nynorskerfaring frå før, og deg som er leiar. Bak i boka finn du ei oppgåvesamling, inspirert av alt vi har lært over meir enn 30 år med kurs i nynorskkommunar.

Nytt i den fjerde utgåva er eit stort kapittel om hjelpemiddel, som drøfter nøye dei ulike typane kunstig intelligens som kan brukast i språkarbeidet, i

tillegg til dei meir etablerte hjelpemidla, som ordlister og grammatikkar. Vi trur nemleg at når du veit korleis du skal bruke alle hjelpemidla som finst, blir både kvardagen din og tekstane dine betre!

Frønes, Tove Stjern, Ingeborg Anly, Sigrid Briseid, Marte Eek-Høgås & Marte Tovsrud Syverinsen, 2025: Lesekultur. Hvordan styrke lesing i skolen. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

I denne boka får du støtte og inspirasjon til å bygge en kultur for lesing i skolen. På skoler med sterk lesekultur prioriteres lesing høyt, og lesing er en selvsagt del av hverdagen og skaper glede og lærelyst. Boka kan brukes både som faglig fordypning i skolens utviklingsarbeid, og som en idébank til arbeid med tekster og leseundervisning i klasserommet. Det er en praktisk og lettfattelig fagbok, skrevet for lærere, skoleledere, bibliotekarer og studenter.

Boka handler om temaer som står sentralt når man skal styrke lesing i skolen: leseopplevelse, motivasjon, inkluderende leseundervisning, leseforståelse, lesing i fagene, kritisk lesing og skolebibliotek. Den første delen av boka inneholder korte fagtekster som formidler oppdatert kunnskap fra forskning og praksis. I den andre delen finner du et rikt utvalg didaktiske ideer til bruk med elever på 1. til 10. trinn.

Hoel, Thomas (red.). 2025: På veg mot framtidsnorsk. Norsk skriftspråk i utvikling – ei oppdatering. Oslo: Novus.

I 2025 fyller *Landslaget for språklig samling* 66 år. I denne boka stikker vi fingeren i jorda og oppsummerer utviklinga: Hva er situasjonen? Gikk det som vi ønska i 1959?

Svaret er i stor grad JA, vi har grunn til å være fornøyde:

- Utviklinga har gått i den retninga LSS har ønska og arbeida for: en mer talemålsnær offentlig språkbruk.
- Skrivning er blitt en aktivitet for alle; IT og sosiale medier gjør at stadig flere kommuniserer skriftlig. «Elektronisk nærhet» lar folk kommunisere på tvers av geografisk avstand.
- Grensa mellom normene for nynorsk og bokmål oppfattes ikke lenger som like absolutte.
- Forskjellen mellom de to normene er mindre enn noen gang tidligere, og tekster med innslag fra begge normene er ikke lenger noen sjeldenhet. Samtidig nærmer bokmål og nynorsk seg til hverandre ved at begge normene tar opp i seg felles ord og uttrykk fra talemålet.

- Samla sett er vi på veg mot et skriftspråk bygd på de mest utbredte språktrekka i norsk talemål, et skriftspråk der skillet mellom bokmål og nynorsk er mindre viktig og antakelig holder på å bli irrelevant.
- Den tilnærminga som språkvitere og politikere har strevd med sia 1917, er språkbrukerne på veg til å fullføre på egen hand.
- Framtidsnorsk ligger an til å bli den samnorsken som mange drømte om på starten av 1900-tallet!

Kallevik, Øygunn Leite & Bjørn Bendz (red.), 2025: Medisinsk journal-skriving. Oslo: Fagbokforlaget.

Når journalen skal skrives under tidspress, og tilbakemeldingene er få, blir det fort «klipp og lim». Denne boka er en nøkkel til god journalskriving i klinisk praksis: presis, strukturert og forankret i faglig dokumentasjon – skrevet for og av leger med klinisk erfaring, og et must for språkbevisste medisinstuderenter i klinisk praksis.

Boka bygger på den anerkjente Journal-1, nå i en revidert og utvidet 4. utgave, med fem nye fagfelt og solid støtte fra erfarne spesialister og språkmiljø. Den gir konkrete råd til hvordan man formulerer klare arbeidsdiagnoser, trekker ut essensen og kommuniserer videre planer, alt i tråd med SNOMED CT.

Boka er skrevet parallelt på nynorsk og bokmål, slik at leger og studenter kan lese og skrive på sitt eget medisinske morsmål.

Kullerud, Dag & Lars Sandved Dalen, 2025: Kronikken – sakprosaens hundremeter. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Kronikken – sakprosaens hundremeter gir et kortfattet riss av kronikksjangerens historie og tilbyr praktiske råd og tips om hvordan man kan skrive kronikker som gir gjennomslag i offentligheten. Forfatterne viser hvordan kronikken har blitt et viktig element i avisenes nyhetsformidling, og hvordan kronikker kan brukes til å skape nytt redaksjonelt innhold og debatt.

Tydeliggjøringen av hva en kronikk er, og hva den ikke er, er nyttig for både skribenter, redaksjoner og lesere. En økt sjangerforståelse kan bidra til en kvalitetsheving, ikke bare av selve kronikkstoffet, men også av det overordnede arbeidet i de redaktørstyrte mediene.

Boka er nyttig for alle som ønsker å skrive en aktuell kronikk for å belyse et tema, og retter seg mot så vel studenter og forskere som ansatte i privat og offentlig sektor. Samtidig vil boka være et viktig verktøy for journalister som til daglig redigerer kronikk- og debattartikler.

***Maal og Minne*. Vol. 117, nr. 1 og 2 (2025; utgitt hhv. 5.8.2025 og 9.12.2025).** Oslo: Novus.

Maal og Minne er Bymålslagets tidsskrift (se <https://www.bymalslaget.no/>). Tidsskriftet ble grunnlagt i 1909 og har til formål å bringe bidrag til belysning av bl.a. norsk språk og norske språkminner av enhver art, middelalderlitteratur, norske stedsnavn og folkeminne. Bidrag til tidsskriftet blir vurdert av redaktørene og av uavhengige konsulenter (referees). *Maal og Minne* kommer ut med to hefter i året og trykker artikler og anmeldelser på norsk, svensk, dansk, engelsk og tysk.

Publisert på: <https://ojs.novus.no/index.php/MOM/issue/view/297> og <https://ojs.novus.no/index.php/MOM/issue/view/304> (lest 19.1.2026).

***Norsk lingvistisk tidsskrift*. Vol. 43, nr. 1 og 2 (2025; utgitt hhv. 3.7.2025 og 22.12.2025).** Oslo: Novus.

Norsk Lingvistisk Tidsskrift (NLT) er et forum for norsk språkvitenskap og bringer lingvistiske artikler og bidrag på norsk innenfor alle grener av og områder i språkvitenskapen, også felt som faghistorie og lingvistikkrelatert vitenskapsteori. NLT er et fagfellevurdert tidsskrift og utgis med støtte fra Norges forskningsråd.

Publisert på: <https://ojs.novus.no/index.php/NLT/issue/view/295> og <https://ojs.novus.no/index.php/NLT/issue/view/310> (lest 19.1.2026).

***Sakprosa*. Vol. 17, nr. 1 (2025; utgitt 14.8.2025).** Oslo: Universitetet i Oslo.

Tidsskriftet *Sakprosa* er et nordisk akademisk forum for forskning og debatt om sakprosa og kan betraktes som en videreføring av årbøkene fra prosjektene Norsk Sakprosa (1994–1998, redigert av Egil Børre Johnsen), heftene fra Svensk sakprosa (1996–2003) og skriftserien til Prosjektmiljøet Norsk sakprosa (2000–2003). Tidsskriftet tar imot bidrag fra alle forskere og studenter, uansett fagbakgrunn, som ønsker å utforske det mangfoldige sakprosauniverset.

Publisert på: <https://journals.uio.no/sakprosa/issue/view/987> (lest 19.1.2026).

Solheim, Oddny Judith & Aslaug Fodstad Gourvennec, 2025: Engasjerende tekstarbeid i norskfaget. Oslo: Universitetsforlaget.

På mellom- og ungdomstrinnet blir gode leseferdigheter avgjørende for elevenes læring og utvikling. Dessverre viser rapporter at stadig flere elever

sliter med svake leseferdigheter. Hvordan kan lærere snu denne bekymringsverdige trenden?

Engasjement er en nøkkel til å lære – og til å bli en god leser. For å lykkes med å tenne elevene trenger læreren både teoretisk og praktisk kunnskap. Denne boka gir enkle introduksjoner til flere nyttige teoretiske perspektiv på det finstemte forholdet mellom elev, lærer og tekst. Boka gir også gode eksempler på vellykket praksis, også når lesing er ekstra vanskelig.

Engasjerende tekstarbeid i norskfaget er lettlest og praksisnær. Boka er også et viktig bidrag til forskningsfeltet ved å koble teorier fra ulike tradisjoner for å belyse engasjement i lesing og tekstarbeid.

Språkrådet, 2025: Språknytt.

<https://sprakradet.no/om-sprakradet/nyhetsbrev-og-publikasjoner/sprakradets-nyhetsbrev-spraknytt/publiserte-nyhetsbrev/>.

Språkrådet, 2025: Så klart – språk på jobben.

<https://sprakradet.no/om-sprakradet/nyhetsbrev-og-publikasjoner/sprakradets-nyhetsbrev-sa-klart/publiserte-nyhetsbrev/>.

Ullestad, Kjell Heggvold, 2025 [2. utg.]: Norsk grammatikk enkelt forklart. Oslo: Fagbokforlaget.

Norsk grammatikk enkelt forklart er skrevet for deg som lærer norsk eller underviser i norsk som andrespråk eller fremmedspråk. Boka bygger på nettstedet *grammatikk.com* og forsøker å forklare grammatikken på en enkel og oversiktlig måte, med et enkelt språk og mange eksempler. Den inneholder også mange oversikter som hjelper deg å finne riktig form eller uttrykk.

Norsk grammatikk enkelt forklart kan brukes på kurs, men grundige forklaringer gjør at den også passer godt til selvstudium. Terminologien er noe forenklet for å gjøre læringen enklere, og stjerner viser hvilken grammatikk som er viktigst å lære.

Boka passer best for utlendinger som har lært litt norsk allerede. Den er også nyttig for norsklærere, lærerstudenter og andre som trenger lett tilgjengelige grammatikkforklaringer.

Universitetet i Oslo, 2025: Language Technology Group. [Engelskspråklige artikler; blant disse flere om norske, skandinaviske og nordiske språkteknologiske forhold.]

Publisert på: <https://www.mn.uio.no/ifi/english/research/groups/ltg/publications/> (lest 19.1.2026).

Øzerk, Kamil, 2025 [2. utg.]: Tospråklig oppvekst og læring. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Det er et økende antall barn i Norge som vokser opp med minst to språk. De som har ansvaret for denne barnegruppas læring og utvikling, står overfor viktige pedagogiske utfordringer og trenger en solid kompetanseutvikling for å kunne følge opp barna på en god måte.

I denne oppdaterte 2. utgaven av boka presenteres fenomenet tospråklighet i sin bredde. Forfatteren ser også på ulike aspekter ved tospråklig oppvekst hos barn fra ulike minoritetsgrupper. Han belyser vilkårene for god språktilegnelse og ordforrådsmessig og begrepsmessig utvikling og argumenterer for at disse barnas utfordringer må møtes med både gode pedagogiske metoder og etisk forsvarlige holdninger.

Tospråklig oppvekst og læring inneholder en rekke praktiske forslag til arbeidsmåter og pedagogisk-metodiske ideer. Den passer for alle som har med tospråklige barn å gjøre, som foreldre, barnehageansatte, studenter, lærere, barnevernspedagoger, spesialpedagoger og ansatte i PPT.

Sápmi

Svenn-Egil Knutsen Duolljá

Litteraturudgivelser i 2025 fra Sápmi, på flere samiske sprog fra Finland, Norge og Sverige, samt udgivelser om samiske sprog på finsk, norsk, svensk, engelsk eller et andet sprog

Åarjelsaemien | Sørsamisk | South Saami

Kroik, David, 2025: Dotkeme saemien jealajehtemen birje skuvlesne.

Sørsamisk tekst om forskning på samisk revitalisering i skolen, del av Darpies dierie, utgivelse

2/2025, sammendraget på svenk. Forskningsprosjektet studerer sørsamisk språkrevitalisering i utdannings-sammenheng. Kroik forskar om sydsamiska i utbildningsvetenskapliga sammanhang med fokus på lärare och läromiljöer. Kroiks forskning fokuserar också på språkets utveckling i samhället. Hans egna erfarenheter av att lära sydsamiska i vuxen ålder har format hans intresse för skärningspunkterna mellan språk, utbildning och social rättvisa. Kroik undervisar också sydsamiska för lärarstudenter på den sydsamiska lärarutbildningen i Levanger, Norge vid Nord universitet.

Olofsson, Carina, 2025: Verbh – åarjelsaemien verbh: lathund över sydsamiska verbgrupper.

Lathund över sydsamiska verbgrupper producerad i Vualtjeren saemien siebrie / Vilhelmina sameförening - VUASS, av Stanley Almqvist. 46. sidor. Verb-lathunden är ett språkverktyg som kommer i flera olika former. För dig personligen eller för kursen i sydsamiska. Analogt på papper och digitalt för skärmar. Till föreningens webbsida, <https://vuass.se/verb-lathund-pa-5-satt/>.

Sikku Media, 2025: Baakoegærja/ordbok. Digital ordbok som app eller nettversjon på sørsamisk.

Ordbok APP. Ordboken lar deg søke etter ord mellom sørsamisk, svensk og norsk. Søket sjekker i alle felt, slik at selv ord i eksempelsetninger blir søkt på. Søkeord blir markert rødt i resultatene, slik at du raskt kan se hvorfor oppføringen er med i resultatet. Ordene, oversettelsene og eksempelsetningene kommer fra UiT/Giellateknos sine åpne språkressurser og ordboken/

databasen inneholder over 3000 ord fra [Terminologiprojektet i Elgå](https://sikkumedia.net/%C3%A5arjel/). Samisk 1, Samisk 2, 3 og 4. Beregnet for Barnehage, SFO, klassetrinn 1-10, VGS og høyere utdanning. Ordboken finnes som iOS, Android og som web-versjon, <https://sikkumedia.net/%C3%A5arjel/>

Strask, June Sommer, 2025: Giejh baakojne / Spor i ord.

Sørsamisk-norsk utgave av barnebok opprinnelig på nordsamisk-norsk fra 2021, oversatt til sørsamisk av Ellen Bull Jonassen, 79 sider. ISBN: 978-82-7601-302-3, Idut AS, Indre Billefjord. Boken inneholder et utvalg av samiske skapelsessagn, samlet inn for over 100 år siden. Skapelsessagn eller opphavssagn er ofte våre eldste sagn. 29 sagn, hentet fra eldre kilder og gjenfortalt av June Sommer Strask. De forteller om hvordan det samiske folket ble skapt, hvordan villreinen ble til, hvordan ueren fikk utstående øyne, og mye, mye mer. Og kanskje handler de små fortellingene egentlig om større ting? Sagnene er humoristiske, skumle og forunderlige.

Torkelsson, Vanja & Karin Rensberg Rihpa, 2025: Onne grammatihke.

Sørsamisk mini grammatikkhefte for elever i videregående skole som har sørsamisk som andrespråk, samisk 3 og samisk 4. 67 sider. Grammatikkheftet kan også brukes av elever som har sørsamisk som førstespråk i videregående skole. ISBN: 978-82-329-0589-8. Davvi Girji, Kárášjohka/Karasjok.

Ubmejesámien | Umesamisk | Ume Saami

Barruk, Henrik, 2025: Báhkuogirjije [2:a upplaga]: Ubmejesámien-dáruon | Dáruon-ubmejesámien.

Ubmejesámien báhkuogirjiesne leäh bijjiele 5000 sámien uhttsame-báguoh gájkka ubmejesámien dáhvuoste gussnie gábbátjahkkh luvlesjh jah bijjiekh vyössh. / Umesamisk ordbok med över 5000 sökord. Utgiven av Barruk Konsult, 2:a upplaga. Danskt band, 301 sidor. ISBN 9789153140344. Báhkuogirjien jianamus báguoh leäh ubmejesámien däbijste jah vyjjarijste viäd-tjatuuvame, valla lijkan sámies urra jialádahttije báguoh girjiesne gávnnijeäh. Dáhta báhkuogirjije buarake vuadđuone sjaddá báhhtieje uvdiemen dehte jah álguosne veähkkiene sjaddá sijjan dehte giäh sijth ubmejesámiengiälub liärrat. Jillabe áhpatassije leä áj buörrie álguo. Umesamisk ordbok innehåller över 5000 samiska sökord från alla umesamiska trakter där skogs- och fjällsamer bor. De flesta av ordbokens ord har hämtats från umesamiska traditioner och levnadsförhållanden, men det finns i boken ändå en del ord som bildar

ett nytillskott. Denna ordbok blir en bra grund för kommande utveckling och i början till hjälp för dem som vill lära sig umesamiska. Den är också en god början för högre studier.

Julevsáme | Lulesamisk | Lule Saami

Bergdahl, Joakim, 2025: Dagáj dáláv ja darvvá, histávvrålasj presens julevsáme narratijvajn.

Examensarbete för kandidatexamen, språkvetenskaplig inriktning, på lulesamiska. Samiska C, 10 poäng (degree of Bachelor, 15 hp). 35 sidor. Umeå universitet, Humanistiska fakulteten, Institutionen för språkstudier. [Länk till uppgiften](#). Förkortad sammanfattning: Denna uppsats undersöker användningen av historiskt presens i lulesamiska berättelser, med fokus på när och hur det används, dess likheter med engelska berättelser och dess särskiljande drag. Fem berättelser av berättaren Lars Pirak analyserades med hjälp av William Labovs narrativteori och Deborah Schiffrins resultat om bruket i engelska. Tidigare forskning visar att historiskt presens gör förflutna händelser livfulla, och Schiffrin påpekar dess användning i "complicating action"-satser, i talverb före citat och som ett utvärderande verktyg. Studien visar att historiskt presens i lulesamiska berättelser förekommer frekvent i "complicating action"-satser, ännu mer i orienteringssatser, i alla talverb både före och efter citat, samt som ett utvärderande verktyg som lyfter fram viktiga händelser genom hela berättelsen. Dessa resultat, de första i sitt slag, bevarar kunskap för framtida berättare, författare, översättare och andra som är intresserade av lulesamiskt språk och kultur.

Davvisámi | Nordsamisk | North Saami

Eira, Anne Marit Guttorm, Risten Elle Sara, Aimo West & Laila Katrine Holmestrand, 2025: #giellaspáiddár 3 : Jo3 sámegiella 1.

#giellaspáiddár 3 er et læremiddel for det 3. året i videregående skole for dem som har samisk som førstespråk. ISBN 978-82-329-0100-5. Oahppogirji ohppiide geat lohket davvisámegiella vuosttašgiellan joatkkaskuvllas, goalm-mát jagi oahppospesialiseren oahppoprográmmas. Girji lea ráhkaduvvon Sámegiella 1 oahppoplánaid vuodul. Dán girjiis lea seamma struktuvra go Giellaspáiddár 1 ja 2 girjiin ja buot kapihttaliin leat oahppanulbmilat, fágasisdoallu ja čilgehusat, lohkan-teavstat ja bargobihtát. Lassin leat ráhkaduvvon neahtta-

ressurssat main leat oahpaheaddjebagadusat, lassi teavsttat ja bargobihtát. / Lærebok i nordsamisk for videregående elever som går tredje året på studiespesialiserende program. Boka er tilpasset læreplaner for samisk 1. Boka har samme struktur som Giellaspáiddár 1 og 2, og alle kapitlene har læringsmål, faglig innhold og forklaringer, lesetekster og oppgaver. I tillegg er det utviklet nettressurser med lærerveiledninger, ekstra tekster og oppgaver.

Gibert, Guillaume, 2025: Mii lea sámi sátnevájas? Gielalaš fuomášumit sámi sátnevádjasiid birra.

Sámi diedalaš áigečála 2025: 27–59. <https://doi.org/10.7557/sda.8400>. Dávjá atnet sátnevádjasiid álkes cealkkan, dadjanvuohkin dahje sátnin, danin go dat leat álbmoga njálmmálaš dadjanvuogit. Dattetge sátnevádjasiid birra sáhtášii dadjat maid girkoáhčči Augustinus dadjá iežas Dovddastusain (*Confessiones*, XI, 14, 17) áiggi birra: mii gáddit diehtit mii lea sátnevájas, muhto jos soamis jearrá mis, mii dat lea, de eat šat dieđe. Ja oainnat mii lea dárkilit sátnevájas? Mot doibmet sátnevádjasat, dat «myhtažat», dego daid gohčodeaba Visetti ja Cadiot (2006)? Sápmelaččain lea rikkis sátnevájasárbevierru ja viiddis sátnevájasčoakkáldagat. Mot doibmet dát sápmelaš myhtažat gielalaš geahččanguovllus? Dát artihkkala olis ii diedusge leat vejolaš guorahallat ollislaš láhkai buot sámi sátnevádjasiid, muhto ulbmilin lea guorahallat dárkilit ovttá čoakkáldaga ja buktit ovdan smiehttamušaid das, maid galggašii viiddidit ja čieknudit eará dutkamiid bokte. Dás dutkojuvvjit Harald Gaski ja Aage Solbakk čoaggin sátnevádjasat girjiis *Jodí lea buoret go oru* (Gaski & Solbakk 2011).

Kivinen, Ilona, 2025: Sohkaheali váikkuhus adjektiivvaid geavaheapmái Guovdageainnus 1900-logu álggus: Guovtti idioleavtta veardáddalan.

Dutkasearvvi diedalaš áigečála Volume 9 / Issue 2 2025: 6–25. Sámi language and Culture Research Association ISSN 2489-7930. [Loga artihkkala](#). Dát artihkal giedahallá guovtti guovdageaidnulaš olbmoo, Elen Ucce ja Isak Eira, adjektiivvaid geavaheami 1900-logu álggus. Adjektiivvaid geavaheapmi lea analyserejuvvon sihke semánttalaččat, morfologalaččat ja syntávssalaččat. Hálli-guoktá adjektiivvaid geavahanerohusat leat guorahallojuvvon sosiolingvistalaš geahčastagas. Artihkkalis suokkardallo, mo sohkahealli sáhtta váikkuhit adjektiivvaid geavaheapmái. Ucce ja Eira geavaheaba sullii seamma ollu iešguđet adjektiivvaid, muhto adjektiivvaid geavaheamis lea maid vejolaš áicat erohusaid. Go mii geahččat semánttalaš geahčastagas, de Ucce ja Eira geavaheaba sierra adjektiivvaid olbmuid ja áššiid govvidettiin. Ucce govvida olbmuid olgguldas hámi, Eira fas olbmuid luonddu. Morfologalaččat fas Ucce orru

geavaheamen eanet innovatiiva adjektiivahámiid dego suorggádusaid ja Eira geavaha vuodđoadjektiivvaid. Dát guovtti idioleavtta dutkan addá saji viidásut sohkabeliid giellageavahandutkamiidda sámi sosiolingvistihka suorggis.

Marakatt, Elin & Anna-Stina Svonni, 2025: AÁBC davvisámegillii ja ruotagillii / ABC på nordsamiska och svenska.

Läromedeleet på nordsamiska och svenska, låter läsaren upptäcka alfabetet på både samiska och svenska. 81 onumrerade sidor. ISBN 9789189405653. [Olika Förlag AB](#), Linköping. Boken hyllar språken genom att samla både det nordsamiska och det svenska alfabetet mellan sina pärmar – från A till Z på nordsamiska och från A till Ö på svenska. Läsaren kan välja att följa den vänstra sidan för att läsa enbart på nordsamiska eller hålla sig till den högra sidan för att läsa enbart på svenska. För den som vill samtala om båda språken, bokstäverna och bilderna blir varje uppslag ett lekfullt och nyfiket äventyr. Boken ger ett roligt och enkelt sätt att lära sig mer om både alfabetet och det nordsamiska språket och kulturen. De stämningsfulla illustrationerna är skapade av konstnären Anna-Stina Svonni.

Barnet får också möjlighet att jämföra språken: vilka bokstäver är lika, och vilka skiljer sig åt? Hur många bokstäver finns i respektive alfabet? ABC på nordsamiska och svenska är utvald av Kulturrådet till Barn- och ungdomskatalogen.

Mäkelä, Felix, 2025: Arvedávgetearpmaid girju: davvisámegiela tearpmaid giellagáhtten 2000-logus.

Dutkansearvvi diedalaš áigečála Volume 9, nr. 2, 2025: 26–39. Sámi language and Culture Research Association. Giellagas instituhta, Oulu universitehta. ISSN 2489-7930. Dutkamuš analysere davvisámegiela seksuála- ja sohkabealvehádagaid tearpmaid “eallináiggi” ja mediageavaheami (2007–2021). Materiála: sátnelistu, jorgalusat, 15 girji ja 118 ođđasa (1701 deaivama). Metoda lea deskriptiivvalaš ja statistihkalaš, vuodđun lea Ammona (2003) teorijja. Arvedávgedoahpagiin lea stuorra variašuvdna. Mediat geavahedje tearpmaid ná: 71 % tearpmain geavahuvvo 1–5 geardde, 31 % tearpmain dušše oktii, dasa sáhtta fáttáid rievdan áiggiid mielde leat čilgehussan - sohkabealunnitloguid ságastallan 2020-logu álggus lassánii sakka. Yle Sámis lea eanet variašuvdna go NRK, ja Yle ja SR geavahit badjetearpmaid eambbo go NRK. / Forkortelse og oversettelse av abstrakten: Studien analyserer bruken av begrepene gjennom «livstid» og mediebruk i nordsamisk om seksualitet og kjønnsbasert vold (2007–2021). Materiale: ordliste, oversettelser, 15 bøker og 118 nyheter (1701 treff). Metoden er beskrivende og statistisk, basert på Ammons teori (2003).

Det er stor variasjon i begrepsbruken. Mediene brukte begrepene slik: 71 % av begrepene brukes 1–5 ganger, 31 % av begrepene brukes bare én gang, noe som kan forklares med endringen av temaer over tid – diskusjonen om kjønnsminoriteter tidlig på 2020-tallet økte betydelig. Yle Sápmi har mer variasjon enn NRK, og Yle og SR bruker overbegrep mer enn NRK.

Partapuoli, Máret Káre-Elle og Marit Ravna Anti-Sara, 2025: Šuvva 1: Sámegiella vuosttašgiellan. Davvisámegiella.

Lærebok for grunnskolen i nordsamisk. 342 sider med illustrasjoner. Utgiver: Davvi Girji, Kárášjohka/Karasjok. ISBN: 9788232902156. Oahppit galget máhttit geavahit giela ja gulahallat iešguđet oktavuodain, sihke čálalaččat ja njálmmálaččat. Šuvva-oahpponeavvoráidu čuovvu oahppoplána ML20S bajitoasi ja sámegiella vuosttašgiellan gealbomihhtomeriid. Oahpponeavvoráiddus lea girji, digitála girji ja neahttaresursa. Šuvva 1 oahpponeavvus leat teavsttat ja bargobihtát mat ovddidit čiekŋalisaoahppama ja fágaraštideaddji fáttáid. Maiddái oahppoplána vuodđogálggat ja guovddášelemeanttat stivrejit oahpponeavvu sisdoalu. Kapihttalat: Lohkanstrategiijat, čállit – teavstta hábmen, gáldut ja dieđut, mitalanárbi, čáppagirjjálašvuohta, drámateavsttaid lohkan ja ovdanbuktin, diehtoteavsttat – áššeteavsttat, gulahallan retorihkka – ákkastallan, ovtastuvvon teavsttat, váibmogiella árbegiisá – eanadoallu, grammatihkka, čeahkkáigeassu, lohka mušat. / Šuvva 1: Samisk som førstespråk. Nordsamisk. Læremiddelet utvikler elevenes muntlige og skriftlige ferdigheter i samisk som førstespråk i tråd med læreplanen ML20S. Det består av bok, digital bok og nettressurser. Innholdet omfatter grunnleggende lese- og skriveopplæring samt temaer som lesestrategier, tekstbygging, kilder, fortellertradisjon, skjønnlitteratur, drama, fagtekster, retorikk, sammensatte tekster, natur- og kulturkunnskap, grammatikk og leseforståelse.

Sara, Mikkel Nils ja Lovisa Mienna Sjöberg, 2025: Olbmot ja eallit Sámis.

Sámi dieđalaš áigečála 2025: 1–25. Senter for samiske studier ved UiT - Norges arktiske universitet og Samisk høgskole (Sámi allaskuvla). [samas.no], [site.uit.no]. Iešguđet eallit leat áiggiid čađa leamaš dehálaččat Sámis eallán olbmuide, ja doaibmavuogit, mitalusat, meanut ja giella čájehit movt goabbat ja guđetguimmešvuohta elliiguin lea hábmen olbmuid jurdagiid ja ipmárdusa eallima áimmu birra mas mii eallit. Njuolggadusat leat maid hápmahuvvan movt galggašeimmet meannudit iežamet luonddubirrasiin. Dán artihkkalis guorahallojuvvujit vierut ja mitalusat vassis elliid birra – makkárat dat leat leamaš ja movt dat sáhttet oahpisteaddjin midjiide otná dilis. Válljejuvvon leat

boazu ja beana ovddastit olbmot lagas dahje siidda ealliid ovddastit, ja guovža, goddi ja gumpe meahcci ealliid ovddastit. / Throughout history, animals have played an important role for the people of Sápmi. Cultural practices, stories, rituals, and language demonstrate how relations with animals have shaped human thought and behaviour. This article analyses selected traditional practices and stories to highlight the roles of certain animals and the knowledge they convey today. The semidomesticated reindeer (boazu) and the dog represent animals living close to humans in the siida, while the bear, the wild reindeer (goddi), and the wolf represent animals living outside the siida.

Solbakk, Aage, 2025: Deanučázádat : báikenamat, sogat, historjá : Oassi 2 : Hilláguras Kárášjoh- ja Anárjohnjálbmái = Tanavassdraget : stedsnavn, slekter, historie. Del 2, Fra Hillágurra til munningen av Anárjohka og Kárášjohka.

Denne boka er nok et resultat av DeanuInstituhtta sitt langvarige arbeid med innsamling av materiale om laksefisketradisjoner i Tanavassdraget. 195 sider illustrasjoner i farger, kart. Norsk og nordsamisk. ČálliidLágádus, Karasjok. ISBN : 9788282635851. Høsten 2017 fikk DI overlevert et unikt materiale av kartograf og etnograf Jorma Mattsson, Finland, om samiske navn på laksefiskeplasser og strand- og bygder fra Tanamunningen og helt opp til Kárášjohka og Anárjohka, i alt 4200 navn. Forfatteren av bøkene har utvidet og utviklet manuskriptet med utgangspunkt i Jorma Mattssons materiale. Materialet er blitt såpass omfattende at forlaget valgte å dele manuskriptet slik at det ble 2 bøker. Den første boka dekket strekningen fra Deanunjálbmái/Tanamunningen til Skoarohka (Grensen). Del 2 dekker strekningen fra Hillágurra til munningen av Anárjohka og Kárášjohka. Boka tar for seg de samiske stedsnavnene, også navnene på norsk som er oversettelser, ofte forvrengninger til norsk av samiske navn. Boka er et samarbeidsprosjekt mellom DeanuInstituhtta og ČálliidLágádus.

Rasmus, Sierge, 2025: Ohcejoga guovllu davvisámegiela nuppástuvvan 1950-logus 2020-lohkui.

Sámegiela ja sámi girjjálašvuođa filosofijja doavttirgráda nákkosgirji / Doctoral dissertation in philosophy on Saami language and Saami literature. Sámi allaskuvla and Oulu universitet, Giellagas-instituhtta. 208 sider. ISBN 978-82-7367-068-7. <https://hdl.handle.net/11250/5322600>. Dutkan Ohcejogas čájeha ahte davvisámegiella lea rievdan áiggi čađa. Duála (guoktehámi) geavaheapmi lea eahpesta-biilan nuoraid gielas, ja illatiivahámi geažus lea mannan májggaid variánttain oktii, ovdal go ealáskahttin 1980-logus fas rabai vejolašvuođa májggaid variántaidi. Suomagiella vearbbat heivehuvvojit sámegillii njálmmálaččat, ja dát čájeha

stuorra gielalaš máhtu. Sosiála faktor leat maiddáái váikkuhan: skuvla ovdal heajudii giela, muhto 1980-logu rájes leat fas buoridan dan. Bohtosat čájehit ahte servodatlaš rievdanproseassat váikkuhit giela, ja buori doaimmat nugo ealáskahttin ja oahpahus sáhttet buoridit sámegiela ja identitehta. / Research conducted in Ohcejohka shows that North Saami has changed over time. The dual (two-person) form is no longer stable in the language of young speakers, and the illative case has gone through several reductions toward one dominant variant, before multiple variants were reintroduced again during the revitalization period of the 1980s. Finnish verbs are fluently adapted into Sámi, which demonstrates considerable linguistic competence. Social factors have also had an influence: schooling previously weakened the language, but from the 1980s onward this has been strengthened. The results show that societal change processes affect the language, and that positive measures such as revitalization and education can strengthen the Saami language and identity.

Ylikoski, Jussi, 2025: Laibe, laibatzhiam - Brød, mit lille brød!

Artikkel i Sámis 40/2025, side 18-25. ISSN: 0809-7410. Artihkkal govvida mo vuosttaš sámegiel dutkan davvisámegillii álggii 1700-logus ja makkár olbmot, nugo Knud Leem ja Anders Porsanger čađahedje dehálaš barggu. Dat čájeha mo olgoriikkalaš lingvistat hábmejedje sámegiela ipmárdusa ja dan kultuvrralaš mearkkašumi. Dutkosat ja čállosat 1700–1800-loguin leat veahkehan sealluhit historjjálaš dieđuid davvisámegiela birra. <https://users.utu.fi/jumyli/wp-content/uploads/sites/1378/2025/03/Laibe-laibatzhiam.pdf>. Artikkelen beskriver hvordan den første forskningen på nordsamisk begynte på 1700-tallet, med viktige bidrag fra blant andre Knud Leem og Anders Porsanger. Den viser hvordan utenlandske lingvister formet forståelsen av språket og dets kulturelle betydning. Forskningen og skrifter fra 1700–1800-tallet har også bidratt til å bevare historisk kunnskap om nordsamisk.

Anarâškielâ | Enaresamisk | Inari Saami

Länsman, Oona, 2025: Kei 3 Anarâškielâ viereskiellân: Hárjuttâskirje čoo̯hčân.

KEI 3 hárjuttâskirje čoo̯hčân lii vyeliškoovlâ anarâškielâ viereskielâ 3. luokka hárjuttâskirje. Kirje hárjuttâsah láá uáivildum KEI 3 -oppâkirje čohčäuási máttááttâssiskáldâsâi hárjuttâllâm várás. Neeta Jääskö lii jurgâlâm já heiviittâm hárjuttâskirje anarâškielân GEA 3 bargogirji čakčii vuáđuld. Oona Länsman lii čáállâm algâkirje kietâčalluu já Nora Bäck lii sárgum kirje kuuvijd.

Länsman, Oona, 2025: Kei 3 Anarâškielâ viereskiellân: Oppâkirje.

Kei 3 Oppâkirje anarâškielâ viereskiellân lii vuáđuškoovlâ 3. luoka anarâškielâ viereskielâ máttááttâsân. Kei 3 Oppâkirje lii jurgâlum já heiviittum anarâškielân tavesämikielâ Gea 3 Oahppogirjii vuáđuld. Kirje kietâčalluu lii čáállám Oona Länsman já kuuvijd sárgum Nora Bäck. Anarâškielân kirje lii jurgálám Neeta Jääskö.

Nuörttsää'mkiöll | Skoltesamisk | Skolt Saami

Valtonen, Taarna & Juutinen, Markus. 2025: Kičldök ii'jji 1920–1955 vaaldâšm- da öhttsažká'ddriâžldö'kke, laa'jjid da jie'llemvuö'jjid nuörttsä'mmlai kiöččâmkuu'limest: pääđčiölgtoš sä'mmlai tuöttvuött- da suâvâdvuöttkomissioo'je.

Peäccam öhttummuš Lää'ddjânnma ee'jj 1920 rääššii nuörttsää'm öutstöözzi öhttsažkáaddlaž da jie'llemvue'kkvue'jj miärkteeinalla. Jie'llemvue'jj le'jje ju'n tällöözlaž kriisâst oou'dab raajjkeäsmöözži da vääinai šoddeem čars-tökvuö'jji diött. Odđ raajj piö'dgögi määngid nuörttsää'm siidid kuei't jee'ries rii'kke. Peäccam odđ pääiklažvaaldâšm le'be Lää'ddjânnam riikkvaaldâšm jie tobddâm le'be aainâs tobdstam nuörttsä'mmlai vuöiggâdvuödid le'be vâlddam lokku sij spesiaaltaarbid vuu'd algmeeran. Mäddtäl harjteei, vä'lddvue'zzi lää'dd odđassji da luättresuursid äü'kkei industria ouddööz le'je vuoss-sâjjsa. Eman 1930-lâaggast riikkvaldšmest a'lggeš čiölgted Suo'n-n'jelsiid nuörttsä'mmlai spesiaaltaarbid. Tán vuâsttlö'steš körrset lä'ddlai jää'dtem pääiklažvaldšmest. Nuu'bb jönn vääin mánja Peäccam nuörttsä'mmlaid evakuö'steš Aanra, koozz vuáddeš sää'mvuu'd. Leät tu'tkkääm vää'neld tön, mä'htt nuörttsä'mmla jiiij kiöččlö'ste jie'llemvuö'jjin da vaaldâšmriâžldööggašt šoddâm muttsid. Lie teäđ tö'st, što sij koittu šiötteed toi'mmjumšeez da vuässööttâd aktiivlânji odđ vaaldâšmriâžldööggaš toi'mmjumšä. Mänggsid muttâz le'jje kuuitâg nu'tt körrâz, što sij keeu'htö'vve tön diött. Keeu'hesvuöđâst meädda piässmöözž vaigsmö'tte tuâjjapai'ki vää'nn da rasiistlaž šiöhtlöövvmöš.

Länsman, Oona, säämas Lehtola, Raija, 2025: Kiöčč : nuörttsää'mkiöll vee'ries kiöllân. 4, Kiddyâä'j tuejje'rijj.

KIÖČČ 4 Kiddyâä'j tuejje'rijj lij vue'llškooul neelljad klaas sää'mkiöllsaž Kiöčč 4 -mättkerja öhttneei tuejje'rijj. Kee'rij lij jáarglâttam da suávтам sää'mkiöllle Raija Lehtola. Távvsää'mkiöllsaž alggeärlaž kee'rij GEA 4 Bargogirji čakcii lij kiöttkeerjтам Oona Länsman.

Morottaja, Petter, säämas Chan, Kari, 2025: Virkkâdvää'rr lookkâmķe'rjj kidd.

Sää'mķiõllsaž lookkâmķe'rjj alggmätt'tõõzz nuu'bb klaass jie'nnķiõl lookķji mätt'tõ'sse. Ķe'rjj lij nuõrttsää'mķiõ'lle jåårglõttum aanrõšķiõllsaž Virkkuuvääri Luuhâmķirje kiddâ -ķee'rj vuâđald.

Morottaja, Petter, säämas Chan, Kari, 2025: Virkkâdvää'rr lookkâmķe'rjj čõhčč.

Sää'mķiõllsaž lookkâmķe'rjj alggmätt'tõõzz nuu'bb klaass jie'nnķiõl lookķji mätt'tõ'sse. Ķe'rjj lij nuõrttsää'mķiõ'lle jåårglõttum aanrõšķiõllsaž Virkkuuvääri Luuhâmķirje čõhčâ-ķee'rj vuâđald.

Länsman, Unni & Berelowitsch, Esther, 2025: Tiõrv! 1 liânt digike'rjj.

Tiõrv! 1 liânt -digiooudas lij jiõnnmateriaal, kåå'tt kooll Tiõrv! Koltansaamen kurssi 1 -mättķerjja da ha'rjõtõskerjja. Materiaal se'st lie mättķee'rj jåå'dtõõzz jiõnnõõgg da tõõzz kuõskki kuvddlemha'rjõtõõzz ha'rjõtõske'rjest da juõ'kk kâpplõõggâst maainâs, sannõs di kuvddlemha'rjõtõõzz, jõs nõkam lie. Lââ'ssen kâunn'je jiõnneem- da säärnõõllâmha'rjõtõõzz. Mainsteei lie Raija Lehtola, Tiina Sanila-Aikio, Anna-Katariina Feodoroff, Ville-Riiko Fofonoff, Eeva Nykänen di Tauno Porsanger.

Berelowitsch, Esther & Lehtola, Raija, 2025: Kuvddâl sää'mķiõl! Digike'rjj.

Kuvddâl sää'mķiõl! lij mainstemķiõl liânti norldõk, koon Esther Berelowitsch aa'lji liântteed ee'jj 2023 ääi'j Aanar kåå'ddest. Norldõõgg tiuddeet vól. Esther Berelowitsch lij plaanääm da noorrâm siiskõõzzid. Unni Länsman da Esther Berelowitsch lie raajjâm digiouddaz. Mainsteei lie Merja Fofonoff, Ville-Riiko Fofonoff, Raija Lehtola, Erkki Lumisalmi, Eeva Nykänen, Tauno Porsanger di Tiina Sanila-Aikio. Mainnsin lie määngnallšem tee'm, mâ'te pä'rnnvuõđ main-nâz, jee'res ämmat da staarjõõzz, piâr le'be arggjie'llem. Liânt pe'stte 1–10 min. Tää'zz lie 1–5. Täävtõs lij nõåneed škoolnee'kk le'be mätt'tõõtti ceälkkmõõžž da mainstemķiõl fi'tjummuž. Juõ'kk seeidast lie liântt, fi'tjemha'rjõtõõzz di tõid västtõõzz.

Länsman, Oona, säämas Lehtola Raija, 2025: Ķiõčč 4 tuejķe'rjj kiddpââ'j.

ĶIÕČČ 4 Ķiddpââ'j tuejķe'rjj lij vuâđđškooul neelljad klaass nuõrttsää'mķiõl vee'res ķiõllân mätt'tõ'sse. Tuejķee'rj harjõtõõzz lie jurddum Ķiõčč 4 -mättķee'rj kiddpââ'j mätt'tõs-siiskõõzzi harjõtõõllâm vääras. Raija Lehtola lij ķee'rj jåårglât-

tam nuõrttsää'mkiõ'lle da šiõttõõllâm nuõrttsää'mkulttuu're GEA 4 Bargogirji giddii tuejjkee'rj vuâðald, koon lij kiõttkee'rjtam Oona Länsman. Nora Bäck lij pirstam kaartid. Kuâsttjõs lij raajjâm Esther Berelowitsch, kiõllhuõll Tiina Sanila-Aikio.

Suomen kielellä | In Finnish **Saamen kielistä | About Saami languages**

Pihkakoski, Riku, 2025: Havaintoja eteläsaamen numeraalin akte artikkelimaisesta käytöstä suomen yksi-tarkenteen valossa.

Oppgaveteksten tilpasset og oversatt til norsk ved hjelp av KI/AI: «*Oppgave i kunst, finsk og finsk-ugrisk språkstudier. Observasjoner om den artikkelaktige bruken av det sørsamiske tallet akte i lys av det finske yksi-determinativet*». S. 26. Kielentutkimus Kieli- ja käännöstieteiden laitos Humanistinen tiedekunta, Turun yliopisto / Åbo universitet. Aineisto koostuu 11 tarinasta ja 80 adnominaalisesta akte-tapauksesta, joista analysoin 25. Luokittelen esiintymät funktion ja referenssin perusteella ja erotan artikkelimaisista käytöistä numeraalit, ajanilmaukset ja tarkenneyhdistelmät. Artikkelimaiset tapaukset jaoin sen mukaan, saako substantiivi myöhemmin uudelleenmaininnan, ja edelleen elollisuuden sekä spesifi–epäspesifi-jaottelun mukaan. Akte esiintyy artikkelimaisesti 63 kertaa ja numeraalina 16 kertaa. 54 artikkelimaisessa tapauksessa substantiivi mainitaan uudelleen, ja vain kolme esiintymää on epäspesifisiä; muut merkitsevät spesifistä indefiniittisyyttä. Akte voi määrittää myös sellaisia substantiivilausekkeita, joihin suomi ei käyttäisi yks-tarkennetta, kuten epäspesifisiä, luontaisen omistuksen tai vähämerkityksisiä tarkoituksia. Tulokset osoittavat, että akte toimii aineistossa selvästi artikkelin tavoin, erityisesti uusien referenttien esittelyssä mutta myös kertamaininnoissa. Käyttö on suomen yks(i)-tarkennetta laajempaa ja viittaa artikkelimaisen funktion olevan vanhaa perua eteläsaamessa. Linkki opinnäytteeseen: Havaintoja eteläsaamen numeraalin akte artikkelimaisesta käytöstä suomen yksi-tarkenteen valossa – UTUPub.

Iivanainen, Tapani, 2025: Eteläsaamen possessiivi- ja suhdemuotojen lauseopillinen käyttö.

Oppgaveteksten tilpasset og oversatt til norsk ved hjelp av KI/AI: «*Setningsmessig bruk av sørsamiske possessiv- og relasjonsformer*». S. 72. Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma, suomalais-ugrilainen kielentutkimus, Turun yliopisto / Åbo universitet. Käsittelen pro gradu -tutkielmassani eteläsaamen kielen possessiivi- ja suhdemuotoja. Molemmat ovat marginaalisia muotokategorioita,

joista ensin mainitussa on kyse possessiivisuffiksin, jälkimmäisessä komparaation tunnuksen liittymisestä substantiiviin. Joissain eteläsaamen kieliopeissa ja sanakirjoissa suhdemuodot on luokiteltu possessiivimuodoiksi ja hahmotettu etupäässä kolmannen persoonan omistajuutta kuvaaviksi. Näkemys on kuitenkin myös kyseenalaistettu. Huomionarvoista on, että sekä possessiivietä suhdemuotoja tavataan lähinnä perhettä ja sukua kuvaavassa sanastossa. Possessiivimuodot osoittautuvat aineistossa hyvin harvinaisiksi. Suhdemuodot taas vaikuttavat usein toimivan kolmannen persoonan possessiivimuotojen kaltaisissa tehtävissä. Muotojen käyttö tuntuu siis vertautuvan esimerkiksi suomen kolmannen persoonan possessiivisuffiksin käyttöön. Samankaltaisuus voi kuitenkin olla osittain näennäistä. Vaikuttaa siltä, että muodot esiintyvät korostavassa funktiossa, joka on osittain päällekkäinen possessiivisuffiksien tehtävän kanssa. Vaikka possessiivimuodot ovat selvästi enemmän persoonan kytkettyneitä kuin persoonattomiksi katsottavat suhdemuodot, molempia voidaan käyttää ilmaisemaan referenttien välisiä suhteita. On mahdollista, että suhdemuodot ja analyttiset omistusrakenteet muodostavat yhdessä keinoväliköiman, joka tekee varsinaisista possessiivimuodoista tarpeettomia. Linkki opinnäytteeseen: [HYPERLINK "https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025060963494"](https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025060963494)[Eteläsaamen possessiivi- ja suhdemuotojen lauseopillinen käyttö - UTUPub.](https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025060963494)

Eriksen, Kati & Arola, Laura & Aikio, Ante, 2025: Saamebarometri 2024: Selvitys saamen kielilain piiriin kuuluvien viranomaisten näkemyksistä saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumisesta.

Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:9. Oikeusministeriö / Justitieministeriet / Ministry of Justice, Finland. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-186-1>. Saamebarometri 2024 keräsi tietoa saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumisesta niistä organisaatioista, jotka tarjoavat saamen kielilain mukaisia palveluja. Barometrin kyselyyn vastasi yhteensä 159 työntekijää tai heidän esihenkilöään. Enemmistö vastaajista arvioi seuraavat asiat organisaatioissaan vähintään kohtalaisiksi: tietämys saamelaisten kielellisistä oikeuksista, oikeuksiin liittyvä ilmapiiri, oikeuksien toteutuminen ja digitaaliset palvelut. Useat organisaatiot ovat kehittäneet saamenkielisiä palveluitaan. Vastaajien mukaan palvelujen haasteet koskevat resursseja sekä asiakkaiden ja työntekijöiden ohjausta saamenkielisissä palveluissa. Merkittävä tulos on, että asiointi saamen kielellä ei ole aina mahdollista lain mukaisesti. Myös kielteisiä kokemuksia ilmapiiristä ja palvelujen toteutumisesta raportoitiin. Sekä asiakkaat että työntekijät kokevat jonkin verran tietämättömyyttä ja ennakoluuloja saamenkielisyyden vuoksi. Suositusten sijaan työryhmä laati toimintamallin saamenkieli-

siä palveluja tuottaville organisaatioille. Olennaista laadukkaasti toimivassa organisaatiossa ovat seuraavat asiat: kielellisiä oikeuksia koskeva tieto, selkeä vastuunjako, näkyvä palvelupolku, palveluihin kohdennetut resurssit, saamenkielinen materiaali, myönteinen kieli-ilmapiiiri sekä toimiva palveluiden edunvalvonta-, palaute- ja kehittämisjärjestelmä.

Pasanen, Annika, 2025: Saamelaisten kielellisen sulautumisen, selviytymisen ja uudistumisen prosesseja Suomessa: Erillisselvitys saamelaisten totuus- ja sovintokomissiolle.

Valtioneuvoston julkaisuja 2025:55. Valtioneuvosto / Statsrådet/Finnish Government. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-928-1>. Selvityksessä käsitellään Suomessa puhuttujen saamen kielten nykytilannetta ja tulevaisuutta. Inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea puhutaan yhteisöissä, joiden koko, levinneisyys ja historialliset vaiheet eroavat toisistaan. 1900-luvun mittaan tapahtunut kielenvaihto saamesta suomeen vaikuttaa vahvasti kielten nykytilanteeseen aktiivisesta kielenelvytystoiminnasta ja kielipoliittisesta kehityksestä huolimatta. Kaikki Suomessa puhutut saamen kielet ovat uhanalaisia. Niiden elinvoiman vahvistaminen edellyttää tehokasta ja kestävästä kielensuunnittelua, joka ei nykytilanteessa toteudu ihanteellisesti. Selvityksessä käsitellään saamenkielisten yhteisöjen kielenvaihtohistoriaa, nykytilanteeseen vaikuttavia ilmiöitä ja kielten elinvoimaisuudelle keskeisiä tekijöitä. Ajankohtaisista ilmiöistä esille nostetaan kysymyksiä, jotka liittyvät saamen kielten ja niitä puhuvien yhteisöjen laajaan muutokseen ja yhteisöjen asenteisiin sitä kohtaan. Tulevaisuuden kannalta keskeisinä tekijöinä käsitellään saamen kielten siirtymistä perheissä, kielten elinvoimaisuutta saamelaisten kotiseutualueella ja sen ulkopuolella, nykyistä vakaamman kielensuunnittelun tarvetta, varhaiskasvatusta, opetusta, työvoiman ja saamenkielisten palveluiden tulevaisuutta ja pohjoissaamen kielen kehitystä eri valtioiden alueella. Lopussa esitetään kielipoliittisia keinoja saamen kielten elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio, 2025: ”Haluan, että kansani elämä paranee”: Saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppureportti OSA I.

Valtioneuvoston julkaisuja 2025:97. Valtioneuvosto / Statsrådet/Finnish Government. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-940-3>. Valtioneuvosto asetti saamelaisten totuus- ja sovintokomission yhdessä saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa vuonna 2021. Sen tuli tunnistaa ja arvioida historiallista ja nykyistä syrjintää, mukaan lukien sulauttamispolitiikkaa, sekä oikeuksien loukkauksia, ja selvittää, miten nämä vaikuttavat edelleen.

Komission tuli ehdottaa, miten yhteyttä saamelaisten ja valtion välillä sekä saamelaisten kesken voidaan edistää. Tehtäväksi tuli myös lisätä tietoisuutta saamelaisista Suomen alkuperäiskansana. Komissio toteaa saamelaisen kulttuurin ja perinteisten elinkeinojen elintilan kaventuvan sukupolvesta toiseen. Komission kuulemat saamelaiset ja sille raportoineet asiantuntijat toivat samaa viestiä: saamelaisyhteisöt ovat vakavasti huolissaan tulevaisuudestaan. Saamelaisten perinteisten elinkeinojen elintila kapenee ilmastonmuutoksen, teollisten maankäyttömuotojen, matkailun ja militarisaation edetessä. Saamen kielet ovat uhanalaistuneet, mistä huolimatta Suomessa puhutut inarin-, koltan- ja pohjoissaame ovat edelleen myös äidinkieliä ja elpyvät. Komissio tuo raportissaan esille saamelaisyhteisöjen monikielisyyden, monikulttuurisuuden ja ylirajaisuuden yhtenä Saamen kansana neljässä valtiossa. Komissio tekee raportissaan lukuisia ehdotuksia saamelaisten aseman parantamiseksi ja korostaa Suomea kahden kansan, saamelaisten ja suomalaisten, maalle perustettuna valtiona.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio, 2025: ”Kyllä se on yhtä taistelua”: Saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppuraportti OSA II, kuulemiset.

Valtioneuvoston julkaisuja 2025:98. Valtioneuvosto/Statsrådet/Finnish Government. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-984-7>. Valtioneuvosto asetti saamelaiden totuus- ja sovintokomission yhdessä saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa vuonna 2021. Sen tuli tunnistaa ja arvioida historiallista ja nykyistä syrjintää, mukaan lukien sulauttamispolitiikkaa, sekä oikeuksien loukkauksia, ja selvittää, miten nämä vaikuttavat edelleen. Komission tuli ehdottaa, miten yhteyttä saamelaisten ja valtion välillä sekä saamelaisten kesken voidaan edistää. Tehtäväksi tuli myös lisätä tietoisuutta saamelaisista Suomen alkuperäiskansana. Tämä raportti on koottu komission kuulemisiin osallistuneiden suullisista ja kirjallisista kertomuksista. Kuulemisia järjestettiin sekä saamelaisalueella että muualla maassa. Komissio järjesti vuosina 2023–2024 yhteensä noin 370 yksilö- ja ryhmäkuulemista. Lisäksi se kuuli asiantuntijoita sekä vastaanotti kirjallisia kertomuksia ajalla 2022–2025. Kuulemisista neljäsosa oli saamenkielisiä, noin 70 prosenttia tehtiin saamelaisten kotiseutualueella ja 30 prosenttia muualla Suomessa. Kaikki halukkaat saivat osallistua kuulemisiin. Kuulemisissa esiin nousseet teemat jäsennetään raportissa viiteen kokonaisuuteen: 1) Kieli, identiteetti ja valta; 2) Kulttuuriperintö ja nykykulttuuri; 3) Moniääninen Saamenmaa; 4) Perinteiset elinkeinot ja kulttuurit murroksessa sekä 5) Saamelainen yhteiskunta ja saamelaisten hyvinvointi. Raportin kertomuksissa kuuluu saamelaisten oma ääni.

På norsk | In Norwegian **Om samiske språk | About Saami languages**

Grepstad, Ottar, 2025: 3. Oktober.

Omhandler sørsamiske kulturinstitusjoner og sørsamisk språk. Del av Språksansen Volda, Grepstad skriveri 2025, Volda. Side 601–602 illustrasjon. ISBN: 9788293790112.

Grepstad, Ottar, 2025: 6. Februar.

Omhandler bakgrunnen for Samefolkets dag 6. februar, og utbredelsen av samisk språk. Del av Språksansen Volda, Grepstad skriveri 2025, Volda. Side 97–98 portrett. ISBN: 9788293790112

Krogh, Liv Cathrine, May Lånke, Anita Melvold, & Sigurd Mong-Nybo, 2025: Samiske språk: saemiengielh – sámegiela – sámegiela.

Denne boken finnes både på norsk og nynorsk. I Norsk SF vg1 : norsk for studieforberedende vg1. Oslo: Cappelen Damm. Sidene 76–97. ISBN: 9788202829285. Kapitlene om språk, del 2, de levende språkene, forklarer hva språk er, hvordan det brukes til kommunikasjon og identitet, og hvordan språk endrer seg over tid. Kapitlene beskriver det språklige mangfoldet i Norge, og historiske forhold og kontakt med hverandre, språklige særtrekk og samiske språk i dag, med vekt på sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk. Kapitlene om språk har et åpent og inkluderende språksyn. Uansett om det er snakk om de samiske språkene, om det norske språket i møte med andre språk eller om språklige virkemidler, ses ordene på som noe levende og foranderlig. Det gir elevene kunnskap og fagbegreper som de trenger for å forstå hvordan språk er satt sammen, kommer til uttrykk og endrer seg. I nettressursen følges dette opp med inspirerende læringsstier der elevene får jobbe aktivt med det å beskrive og sammenlikne språk.

På svenska | In swedish **Om samiska språken | About Saami languages**

Lundqvist, Björn, 2025: Narkiskatan – Udden som är udde två gånger om.

Namnbloggen, Institutet för språk och folkminnen, 2025-12-18. Tillgänglig på: [HYPERLINK "https://www.isof.se/namn/namnbloggen/inlagg/2025-09-10-narkiskatan---udden-som-ar-udde-tva-ganger-om."](https://www.isof.se/namn/namnbloggen/inlagg/2025-09-10-narkiskatan---udden-som-ar-udde-tva-ganger-om)<https://www.isof.se/namn/namnbloggen/inlagg/2025-09-10-narkiskatan---udden-som-ar-udde-tva-ganger-om>. Ar-

tikeln förklarar namnet Narkiskatan i Luleå, som syftar på en udde vid Skurholmsfjärden. Namnet är intressant eftersom ordet udde förekommer två gånger: först i betydelsen "udde" och sedan i suffixet -skatan, som också betyder "udde" på dialekt. Lundqvist diskuterar hur sådana tautologiska ortnamn uppstår och varför de lever kvar. Han kopplar fenomenet till språkliga förändringar och lokala traditioner. Artikeln beskriver också varför samiska ortnamn är speciella eftersom de ofta speglar detaljerad kunskap om landskapet och naturresurser. De innehåller beskrivande element som visar hur platsen används eller ser ut, vilket gör dem både språkligt och kulturellt betydelsefulla.

Sametinget i Sverige, 2025: Lägesrapporter: De samiska språken i Sverige.

En nyhetsartikel om Sametingets lansering av lägesrapporten för 2025, ble publicerad på SVT's nettsida (april 2025, lastet ned, 2025-02-08, <https://www.svt.se/nyheter/sapmi/stora-utmaningar-for-samiskan-bor-likstallas-med-svenskan>). Jfr. SVT's artikel, så visar Sametingets lägesrapport att de samiska språken har försvagats under 2024, bland annat på grund av minskade statliga medel. Barn och unga vill lära sig mer samiska, men föräldrar möter stora hinder i skolan. Rapporten efterlyser en starkare utbildningskedja, fler resurser och att regeringen prioriterar de samiska språken på samma nivå som svenskan. Lägesrapporten saknades på Sametingets webbplats, men kommer att publiceras på Sametingets webbplats, her: https://sametinget.se/lagesrapporter_sprak.

Sundgren, Charlotte, 2025: Nationella minoritetsspråk i arkiv. Kartläggning av arkivbestånd och arkivsamlingar på de nationella minoritetsspråken i Sveriges offentliga arkiv.

Utgiven av Institutet för språk och folkminnen, avdelningen för nationella minoriteter och svenskt teckenspråk Institutet för språk och folkminnen, Stockholm. 39 sidor inklusive bilagor. ISBN: 978-91-89767-26-3. Permanentlänk: [urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-2886](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1926755/FULLTEXT02.pdf). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1926755/FULLTEXT02.pdf>. Förkortad sammanfattning: Rapporten, framtagen av Institutet för språk och folkminnen, kartlägger förekomsten av material på Sveriges nationella minoritetsspråk (finska, meänkieli, jiddisch, romani chib och samiska) i offentliga arkiv som underlag för indikatorer om språkens utveckling. En enkät skickades till 251 arkivinstitutioner, varav 159 svarade; 41 uppgav att de har material, främst på finska. Resultatet visar små och svåridentifierade bestånd, begränsad digitalisering, låg språkkunskap hos personal och bristande metadata, vilket försvårar tillgänglighet och sökbarhet.

Rapporten konstaterar behov av riktade insatser, standardiserade metoder och återkommande uppföljningar för att stärka språkens bevarande och revitalisering. Det speciella med de samiska språken är att Sametinget har ett eget regeringsuppdrag att förvalta språkcentrum, vilket ger en starkare formell roll än för övriga minoritetsspråk. Samiska arkiv har kartlagts mest omfattande och material om samer och på samiska språk finns hos flera institutioner, bland annat Åttio och Riksarkivet. Rapporten lyfter även diskussioner om återtagande av kulturarv och föreslår att Sametinget ska utreda centrumlösningar för samiska arkiv.

In English | På engelsk **Om samiske språk | About Saami languages**

Belančić, Kristina, Ekaterina Zmyvalova, David Kroik, Hanna Helander and Torjer Olsen, 2025: Institutionalised Sami Education in Norway, Sweden, Finland and Russia.

Vitenskapelig artikkel om institusjonalisert samisk utdanning i Norge, Sverige, Finland og Russland. Side 108–129. ISBN 978-90-04-71484-7. The authors are affiliated with the following universities: Universität für Weiterbildung Krems¹, Mittuniversitetet², Nord universitet, Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag³, Oulun yliopisto⁴, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet⁵. Link to the document, https://doi.org/10.1163/9789004714847_007. This research examines how schools have long been central to policies of colonisation and assimilation affecting the Sami people. Today, Norway, Sweden, Finland, and Russia implement different measures to support Sami languages, resulting in varying forms of Sami language instruction. Remote Sami language education is offered in Norway, Sweden, and Finland. Norway provides several teacher training options in Sami, including programs at two universities and the Sámi University of Applied Sciences, which educates teachers in North Sami. In Sweden, Umeå University offers Sami language courses, while several universities in Finland provide similar opportunities. In Russia, Sami language education is available through Murmansk Arctic State University and the Institute of the Peoples of the North at Herzen University. Overall, current policies show positive trends in strengthening Sami languages, and crossnational projects on language acquisition and professional development are increasing. However, continued efforts are necessary to further improve and sustain these developments.

Blokland, Rogier, Michael Rießler & Torbjörn Söder (eds), 2025: Saami Linguistics in Uppsala. The SAALS 4 Symposium.

Saami Linguistics in Uppsala: The SAALS 4 Symposium is an academic volume originating from the 4th Saami Linguistics Symposium (SAALS 4), held at Uppsala University in 2019. (312 pages). DiVA, id: [diva2:2021199](https://diva2.org/2021199). ISBN: 978-91-513-2708-1, Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala has a long-standing tradition in Saami linguistic research, and the SAALS conferences function as international gatherings for specialists working on Saami languages. The book contains peer-reviewed research articles covering a wide range of topics in Saami linguistics, including: Markus Juutinen & Jussi Ylikoski – The fourth-person verb forms in Skolt Saami (p. 9); Olle Kejonen – Verb inflection in Forest Lule Saami (p. 37); Richard Kowalik – South Saami finite verb morphology (p. 99); Juha Kuokkala – Inchoative verbs in Saami: Derivational types and their variation (p. 119); Johanna Nichols – Morphological complexity in Saami: A historical-typological view (p. 159); Ksenia Shagal & Alena Blinova – Bivalent verb classes in Skolt Saami: A pilot study (p. 181); Torbjörn Söder – On the origin of South Saami edtjedh ‘shall, will’ (p. 207); Riitta-Liisa Valijärvi & Lily Kahn – A comparative study of user attitudes to Sámi orthographies (p. 235); Taarna Valtonen – Areal variation in structure types of Saami place names (p. 253); Joshua Wilbur – Bisumsáme tjállemvuoge birra – A review of the official Pite Saami orthography (p. 285).

Jouste, Marko & Rasmus, Sierge & Mettovaara, Jukka & Juutinen, Markus, 2025: A Comparative analysis of linguistic characteristics of historical Saami vocal music traditions and storytelling in Finland.

In Dutkansearvvi diedalaš áigečála 9(2), pages 40–72, <https://www.dutkansearvi.fi/volume-9-issue-2-2025-fi>. There exists a vast collection of historical spoken Saami language material preserved in sound archives in Finland, Norway, Sweden, Russia, and Estonia. Two types of performances dominate the historical archive collections: recordings of storytelling and Saami music traditions. In this article, we focus on three Saami languages spoken in Finland: North Saami, Aanaar Saami, and Skolt Saami, and their traditional vocal music respectively. We look more closely at the municipality of Aanaar (Inari), where all the three language groups have existed after the Second World War. We compare the linguistic characteristics of historical Saami storytelling and music across these languages and point out various ways how language and singing intersect. Since these are sung traditions, the linguistic features play a crucial role beside music, and it is evident that analysis of structures of performances require co-operation of both music studies and linguistic research.

This approach provides a comprehensive understanding of how words and melodies are constructed in the performance.

Keskitalo, Pigga & Olsen, Torjer Andreas & Drügge, Anna-Lill & Rahko-Ravantti, Rauna, 2025: Girjjohallat girjáivuoda - Embracing Diversity. Sami Education Theory, Practice and Research.

UiT Norges arktiske universitet, Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning, Senter for samiske studier, Sámi allaskuvla / Samisk høgskole ISBN: 978-90-04-71484-7. Sami education has travelled on a long journey since the 1600s, resulting in diversity and different logics or knowledge regimes in education.¹ This edited volume *Girjjohallat girjáivuoda – Embracing Diversity: Sami Education Theory, Practice and Research*, emphasises the profound need to navigate Sami education contexts while celebrating and enjoying diversity. Tasks of this nature are crucial and require attention and discussion, as Sami society and educational institutions find themselves in evolving situations shaped by long-standing processes of change and ongoing educational needs among minoritised Indigenous peoples (Keskitalo & Olsen, 2021). The vast scope of this volume is to provide an all-Sami perspective of Sami education, by scholars from institutions providing teacher education in various countries with a Sami population. These include authors on Sami education from Finland, Norway, Sweden and the Russian Federation. In addition, a Māori perspective is presented. In Aotearoa, New Zealand, scholars and teachers have developed a *Kura Kaupapa Māori*, a ‘by Māori, for Māori’ approach to schooling (Smith, 1999).

Olthuis, Marja-Liisa, & Brecciaroli, Fabrizio, 2025: Future perspectives and scenarios on the existence and impact of written media in Inari Saami: The major role of the digital newspaper Anarâš aavis in language revitalization.

In Edygarova, Svetlana & Tánczos, Outi & Kovács, Magdolna (eds.), *Readjustment: reactions to societal change in Finno-Ugric minority language communities* (Uralica Helsingiensia 16), pages 259–287. <https://doi.org/10.33341/uh.148799>. In this article, we look at journalism in Inari Saami from a future perspective. In particular, we look at the newly established *Anarâš aavis* digital newspaper and its role in language revitalization. Our aim and research question is to construct future scenarios for *Anarâš aavis* using the Futures Table model. This is a topical issue, as the Inari Saami community is having to change its strategy in order to secure funding for its publishing activities, i.e. publishing the magazines *Anarâš* and *Loostâš* for members of the *Anarâškielâ Servi* association. With the future in

mind, we look at the situation prior to Anarâš aavis and at the end of the first three months of publication, based on our experiences as editors. We also look at a way forward to increase our publishing activities. We will make use of the feedback received by the editorial team and the discussions with readers and potential contributors. As a result, we propose three possible future scenarios: the current model, a model that is closer to a printed newspaper, and a hybrid of the two. The main goal is to secure publishing activities in Inari Saami from the perspective of language revitalization.

Pasanen, Annika, 2025: Discussions on the intergenerational transmission of the Sámi languages in Finland.

In Edygarova, Svetlana & Tánczos, Outi & Kovács, Magdolna (eds.), *Readjustment: reactions to societal change in Finno-Ugric minority language communities* (Uralica Helsingiensia 16), pages 167–199. <https://doi.org/10.33341/uh.148679>. In the context of language shift and revitalization, speech communities of endangered languages often struggle with the transmission of their languages from one generation to another. This chapter focuses on the transmission of the Inari, North, and Skolt Sámi languages in Finland. The study's main data consists of recorded livestreams of Kielineuvola, language consultation services for Sámi and Sámi-speaking families. In these livestreams, I examine questions that parents addressed to Kielineuvola, and the discussion around these questions by the counselors and experts of Sámi languages and children's multilingualism. Another part of the data includes news items and reports related to intergenerational language transmission, published on the news platform of Yle Sápmi during the period 2013–2023. Through these data, I examine what kind of questions parents have concerning intergenerational transmission of Sámi languages, how intergenerational language transmission is discussed in the Sámi media, and finally, what the data tells about the needs of the Sámi communities for strengthening their languages. Common topics of both parental questions and media data relate to new speaker parents transmitting Sámi languages as well as language transmission outside the Sámi homeland region, and the importance of children's content in Sámi languages. The data underlines the importance of supporting parents transmitting Sámi languages to their children and professionals working with Sámi-speaking families.

Palo, Annbritt, Lena Manderstedt & Åsa Bjuhr, 2025: Intertwined Messages: Aesthetic and Didactic Aspects of Dual-Language Sámi Picturebooks.

Inngår i Svenska Barnboksinstitutet, Stockholm. Vol. 48, s. 1-21. ISSN 0347-772X, E-ISSN 2000-4389. Lenke til dokumentet, [DOI](#). I artikeln undersöker

Annbritt Palo, Lena Manderstedt och Åsa Bjuhr hur texten och illustrationerna samverkar för att lyfta fram samiska språk, motiv och karaktärer i tvåspråkiga bilderböcker där samiska kombineras med svenska. Abstract: This article focuses on aesthetic and didactic aspects of literary multilingualism and the interaction between these aspects in two contemporary dual-language picturebooks with Sámi motifs and characters. *Lilli, áddjá, ja guovssahas/Lilli, farfar och norrskenet* (Lilly, Grandpa and the Northern Lights, 2020), written by Elin Marakatt and illustrated by Anita Midbjer, and *Gájuoh muv! Gijrra Almien jah Enoken luvnnie/Rädda mig: Vår hos Almmie och Enok* (Save me: Spring at Almmie and Enok's, 2021), written by Sophia Rehnfeldt and illustrated by Inga-Wiktoria Påve, are intended for 3–7-year-olds and combine a Sámi language and Swedish. The analyses show the aesthetic and didactic interplay between verbal and visual elements. The insertion of North Sámi words in an otherwise Swedish text can highlight culture, traditional beliefs, and history, and the Ume Sámi glossaries can be used to talk about the illustrations and learn words pertaining to reindeer husbandry and life in Sápmi. The vocabulary has a didactic function, while the literary text and the illustrations tell stories about the Sámi peoples, thus being both aesthetic and didactic. Literary multilingualism is teamed with didactics and Sámi aesthetics to support language acquisition, to depict and to make visible Sámi culture and Sámi peoples to in-group as well as out-group readers.

Valtonen, Taarna & Juutinen, Markus, 2025: Language proficiency, education, and language attitudes in Skolt Sami communities between the 1850s and 2020s.

In Edygarova, Svetlana & Tánčzos, Outi & Kovács, Magdolna (eds.), *Readjustment: reactions to societal change in Finno-Ugric minority language communities* (Uralica Helsingiensia 16), pages 95–146. <https://doi.org/10.33341/uh.148676>. In this article, we describe the changes in language skills, education, and language attitudes of the Skolt Sami between the 1850s and 2020s and analyze the reasons for these changes. The description and analysis are based on an in-depth reading and interpretation of existing older sources and present-day interviews. The Skolt Sami territories are divided between three countries: Russia, Norway, and Finland. Since the nineteenth century these territories have been increasingly colonized by members of the majority cultures, but also by several linguistic and cultural minorities. Due to this, the Skolt Sami have been a highly multilingual people and have known, in addition to their own language, one or more often several languages. Their language proficiency has varied according to their language contacts. For a

long time, the Skolt Sami communities saw multilingualism as a positive value, as it helped individuals to cope in varying situations and contexts. The same ideology was dominant in connection to the value given to schooling and education in general, even though this was only available in majority languages. However, practical obstacles to education during and after elementary education were often perceived. From World War II, and in Norway even before, language attitudes began to change rapidly and the nationalistic ideal of monolingualism started to gain ground. To learn other, larger languages was viewed as more important than knowing Skolt Sami. This was caused by forced assimilation, which was practiced especially in schools from the early twentieth century on, and by negative attitudes of the majority populations, especially peer groups. Since the late twentieth and early twenty-first century language attitudes have started to change yet again, and an active language revitalization process has started. At present, schools and other educational institutions have become one of the most important actors in processes of language revitalization.

Valtonen, Taarna, 2025: Municipalities and the Sami languages: Experiences of language policy and planning in the Sami homeland region (Finland) in the 2020s.

In Edygarova, Svetlana & Tánczos, Outi & Kovács, Magdolna (eds.), *Readjustment: reactions to societal change in Finno-Ugric minority language communities* (Uralica Helsingiensia 16), pages 201–233. <https://doi.org/10.33341/uh.148680>. This article analyzes the current state of language policy and planning as it is experienced by the actors in the multilingual municipalities in the Sami homeland region in Finland. The analysis is based on a theoretical-methodological model, known as the “onion metaphor”, that was originally described by Thomas Ricento and Nancy H. Hornberger. In the analysis, in addition to the local speech community, five administrative and implementation levels spanning from the local level to the international level are recognized. The agents operating on those levels and the interaction between them are also described. The aim of this qualitative analysis is to understand how national language policy and language attitudes affect the speech community via municipalities and how the negative impact could be reduced and the positive impacts increased. The research has been conducted by analyzing data collected via an online survey, interviews, and by examining language-policy documents. The results show that municipality actors are aware of the existing problems and are motivated to solve them, but they feel unable without help from the national level. Many problems are connected to the contradiction

between the regulations set by national legislation and the insufficient funding provided to fulfill them. The current legislation is also clearly outdated and needs to be renewed.

Wilbur, Joshua, 2025: Cut off and drown the last syllables: Utterance-final weakening in Pite Saami.

Utterance-final weakening refers to a prosodic feature found at the right periphery of some clauses in Pite Saami. Published by Cambridge University Press on behalf of The Nordic Association of Linguists, pp. 1–23. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0332586525100656>. This paper provides the most thorough general description of this prosodic phenomenon to date. The dataset used comes from an annotated corpus of spontaneous speech collected during the last 60 years. The phonetic-acoustic correlates are a complete devoicing of all segments in the final syllables of the affected clause, although creaky or breathy voice may also be present. Typically only one syllable is affected, but sometimes multiple syllables are affected. No syntactic units appear to correlate with this, and the weakening phase can even cross word boundaries. The phenomenon marginally correlates with gender, dialect, and age, with the speech of older speakers tending to feature it more frequently and with a longer prosodic scope. Similar utterance-final weakening phenomena are likely found in other languages, especially those in surrounding areas.

Ylikoski, Jussi & Olle Kejonen, 2025: Negation in Lule Saami.

In Matti Miestamo & Ljuba Veselinova (eds.), *Negation in the world's languages II: Eurasia*. Pages: 171–203 (Chapter 7). DOI: <https://zenodo.org/records/18233960>. Berlin: Language Science Press. The chapter surveys negation in Lule Saami, a Uralic language of northern Norway and Sweden. In standard negation, a negative auxiliary verb is inflected for person, number and tense, and the lexical verb is in a non-finite connegative form. In the past tense, several competing constructions are used, encoding tense on the auxiliary or the lexical verb, or sometimes both. The negative auxiliary also has dedicated imperative forms inflected for person and number. The negation of the copula, used in stative predications, is irregular. Remnants of the former abessive case are seen in a number of derivations expressing absence, as well as in a postposition with the meaning 'without'. The chapter further addresses other issues related to the morphology and syntax of negation, including negative indefinites and a negative converb.

Sverige

Jobanna Ledin

Andersson, Roland, 2025. Ekberg, Ljung och Rattfält: soldatnamn i Värmland 1684–1900. Diss. Uppsala universitet. 239 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1921120/FULLTEXT02.pdf>.

Den här avhandlingen undersöker och beskriver namnskick bland soldater och fältjägare i Värmland från 1684 till tiden runt sekelskiftet 1900. Soldatnamnen kan delas in i tre grupper: namn som förekommer vid Värmlands regemente före 1688, namn mellan 1689 och 1900 som kan förknippas med organisationen "Det ständiga och vissa knektehållet", samt soldatnamn bland Värmlands fältjägare mellan 1789 och 1900. Materialet är hämtat från generalmönsterrullor över Värmlands regemente och Värmlands fältjägare. Vissa delar av rullorna har granskats mer intensivt, och det gäller perioder där större förändringar i namnskicket skedde. Det gäller bland annat Värmlands regemente från 1800-talets mitt och framåt, och Fältjägarerna från 1789 till 1811. Analysen uppvisar två tendenser: den ena att soldatnamn ärvs bland soldater inom ett regemente, den andra att fältjägarerna har ett gemensamt namnförråd, ett onomastikon, ur vilket namn väljs åt nya rekryter.

Allwood, Anja, 2025. Litteratur på omvägar: tre perspektiv på indirekta romanöversättningar till svenska 2000–2015. Diss. Göteborgs universitet. 386 s. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/84613>.

Syftet med denna avhandling är att studera indirekt översättning av romaner till svenska under perioden 2000–2015. De frågor som ställs i avhandlingen är: När och på vilket sätt används indirekt översättning vid översättning av romaner? Vilka faktorer har betydelse i samband med utgivningen av en indirekt översättning? Vilka textuella uttryck kan indirekt översättning ta sig? Resultaten visar att indirekt översättning från olika källspråk har betydelse för den samlade litteraturen i Sverige. Förlagen är medvetna om normen att översätta direkt från källspråket, men använder indirekt översättning när det är relevant. Studien visar att det är möjligt för en indirekt översättning att följa originalet och källspråket väl, även om särdrag i originalens texter och språk ibland tonas ned. Ämnet för denna avhandling hör hemma inom nordistiken och det tvärvetenskapliga forskningsområdet översättningsvetenskap.

Ask, Sofia, 2025. Hållbara texter: grunderna i vetenskapligt skrivande. Tredje upplagan. Liber. 104 s.

Hållbara texter - grunderna i vetenskapligt skrivande vänder sig till gymnasieelever och nyblivna högskolestuderande. Boken går igenom skrivprocessens steg och ger råd om olika dispositionsmodeller, diskuterar mottagaranpassning och hur man skriver med egna ord. Vidare presenterar den olika texttyper (tentamen, pm, litteratur- och forskningsöversikt och laborationsrapport) som behövs för att behärska det vetenskapliga skrivandet, liksom andra argumenterande och utredande texter. Boken går även igenom referenshantering och hur man gör en litteraturlista.

Ask, Sofia, 2025 [2013]. Skrivande polis. Tredje upplagan. Studentlitteratur. 132 s.

Skrivande polis är en handbok i skrivande för både polisstudenter i utbildning och färdigutbildade och verksamma poliser. Boken har sin grund i praktiskt polisarbete, men också i språkvetenskaplig forskning och gällande lagtext. I boken behandlas flera områden som behövs för poliser som skriver i tjänsten, som att göra tal till text, att förhålla sig objektiv och att skriva för olika läsare. Författaren resonerar om hur formuleringar och ordval styr läsaren, och visar hur texter kan utformas språkligt för att hjälpa till i utredningsprocessen. Här finns också språkliga råd kopplade direkt till texttyperna anmälan, förhör och PM. I denna tredje upplaga av boken har ett kapitel om AI tillkommit.

Björkvall, Anders & Nyström Höög, Catharina, 2025. Text i arbete: handbok för analys av professionella praktiker. Studentlitteratur. 166 s.

De flesta av oss möter och hanterar dagligen texter i vårt arbete, allt från lappar i personalrummet till instruktioner och enkäter. Ett budskap i den här boken är att texter av dessa slag har ett särskilt uppdrag att utföra. Författarna beskriver hur olika texter bidrar till olika handlingar på en arbetsplats, och hur texter därigenom ingår i en professionell praktik. I boken förklarar de analysbegrepp som genre, diskurs och legitimering, och presenterar verktyg för att man själv ska kunna analysera texter på sin arbetsplats. Den riktar sig till studenter och yrkesverksamma som vill veta mer om de sammanhang texter ingår i, och de funktioner texter har i yrkeslivet. Författarna är professorer i svenska vid Örebro och Stockholms universitet och har båda långa erfarenheter från att forska och undervisa om texter och skrivande inom både privat och offentlig förvaltning.

Edvardsson, Jenny, Lätläst litteratur i skolan, 2025. Studentlitteratur. 120 s.

I skolan ska alla elever oavsett läsförmåga kunna ta del av litteratur som engagerar och pratar om sina läsoplevelser, inte minst som en del i att känna gemenskap och tillhörighet. Men för många elever är läsning en svår uppgift. I den här boken diskuterar författaren begreppet lätläst, och visar hur lätläst litteratur kan ge alla elever en möjlighet att delta i undervisning och aktiviteter där läsning ingår. Bokens första del redogör för begreppet lätläst och teorier bakom läs- och skrivundervisning. Bokens andra del är undervisningsnära. Här ges exempel på hur boksamtal med lätläst litteratur kan göras, hur logg-skrivande och skrivövningar kan användas under läsning samt hur läsning kan vävas in i andra ämnen och tematiska arbeten i skolan.

Eide, Kristin Melum & Rosenkvist, Henrik, 2025. Språket som superkraft. Studentlitteratur. 387 s.

Den här boken vänder sig till alla som vill veta mer om grammatikens roll i tal och skrift. Den riktar sig också till läsare som vill få syn på mer moderna synsätt på grammatik. En utgångspunkt i boken är att alla som talar ett språk har grammatisk kompetens. Det ligger i sakens natur att tal som fungerar kommunikativt omfattar grammatik. Varje kapitel är indelat i tre nivåer. Man kan som läsare välja de mer lättillgängliga gröna och gula avsnitten eller fördjupa sig i de röda mer fördjupande partierna. Den som är student kan genom att använda dessa nivåer närma sig grammatiken stegvis. Boken passar studenter på lärarutbildningen i ämnena svenska och svenska som andraspråk, men kan också användas av lärare i grundskola, gymnasium och vuxenutbildning.

Engdahl, Horace, 2025. Ugglor i mossen: tankar om idiom. Svenska akademien. 87 s.

Det fasta uttrycket "ana ugglor i mossen" kan man använda som synonymt uttryck för "ana oråd", det vill säga att misstänka att något inte stämmer. Idiom som det här säger ofta en del om både vårt språk och den mänskliga naturen. Svenska språket innehåller uppskattningsvis tusentals idiom. Några har funnits i bruket i hundratals år, andra har tillkommit på senare tid. Många av dem kan framstå som märkliga, andra intressanta och roliga. I den här boken lyfts några av författarens favoriter fram.

Fast Lappalainen, Katarina, Nordklint, Caroline, Wahlgren, Peter, Warnling Conradson, Wiweka & Wrangle, Pål, 2025. Juridisk skrivguide. Femte upplagan. Jure Förlag. 189 s.

Den här boken innehåller skrivråd för jurister och juridikstuderande. Boken är metodorienterad och varvar skrivstrategier med praktiska exempel. Den diskuterar disposition och materialhantering, och redogör för korrekt citat- och hänvisningsteknik samt utformning av källförteckningar och litteraturlistor. Den presenterar också kriterier för hur juridiska texter kan läsas och bedömas ihop med exempel på hur man läser korrektur. Denna femte upplaga har utökats med ett avsnitt om att skriva juridik på engelska och ger råd om hur man kan använda stora språkmodeller i sitt skrivande. Författarna är verksamma vid juridiska institutionen vid Stockholms universitet och vid institutionen för operativ juridik och folkrätt vid Försvarshögskolan.

Hellspong, Lennart, 2025. Argumentationens retorik. Andra upplagan. Studentlitteratur. 352 s.

I nästan all kommunikation finns det ett mått av argumentation. Ibland lägger vi fram argument med syftet att påverka någon i en viss fråga, exempelvis för att lösa en konflikt, men ofta argumenterar vi med vardagliga råd och tips, till en kollega, ett barn, en vän och andra. Argumentationens mångsidighet märks när vi behöver vrida och vända på problem, söka kunskap och välja mellan två alternativ. På så vis genomsyras våra liv och tankar av olika argumentationsprocesser. Den här boken presenterar författarens syn på argumentation som en retorisk aktivitet där vi använder både vårt förnuft, vår känsla och vilja. Med exempel och förklaringar ges en fördjupad bild av vad det innebär att argumentera i samspel med andra. Lennart Hellspong är professor emeritus i retorik vid Södertörns högskola. Han har skrivit flera framgångsrika böcker på detta tema.

Horn, Greta, 2025. Den unga skånskan: dialekt och platsanknytning hos gymnasieungdomar i nordvästra Skåne. Diss. Göteborgs universitet. 292 s. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/86850>.

Den här avhandlingens syfte är att bidra med kunskap om ungdomars tal och dialekter i nutida urban miljö. Det gör den genom att undersöka form och innehåll i spontantalet hos en grupp nordvästskånska ungdomar, och kopplar det till frågan om ungdomarnas anknytning till platsen de bor på. Syftet är att identifiera likheter och skillnader i den dialektala variationen och se hur dessa hänger ihop med ungdomarnas vilja att stanna kvar i sin hembygd eller flytta i framtiden. Avhandlingen undersöker vilka dialektvarianter och standardspråk-

liga varianter som används, men också hur variationen mellan individer realiseras. Undersökningen är vad Horn kallar sociodialektologisk. Det innebär att hon både studerar hur dialektala ungdomarna är i sitt spontantal och hur medvetna de är om sin dialekt, men också hur de betraktar och beskriver sin och andras dialekt.

Håkansson, David (red.), 2025. Språk och stil. Tidskrift för svensk språkforskning, NF 35 2025. Uppsala: Institutionen för nordiska språk. 230 s. <https://publicera.kb.se/sos/issue/view/5705/1552>.

Tidskriften Språk och stil har med regelbundenhet sedan 1901 publicerat refereegranskade språkvetenskapliga artiklar och recensioner av språklitteratur. I detta nummer med temat "Språkbrukets ramar i arbetslivet" är Lina Nyroos, Hanna Sofia Rehnberg och Hedda Söderlund gästredaktörer. I en inledande artikel "Ramar för text och samtal" redogör de för rambegreppet samt introducerar övriga skribenter och artiklar. Maria Johansson skriver exempelvis om hur Kronofogdens kundservice bemöter kunder i ekonomisk utsatthet. Andreas Nord och Karin Helgesson analyserar texter i kommunal förvaltning från ett dialogiskt perspektiv, och Andreas Nouttaniemi redogör från ett sociolingvistiskt kritiskt perspektiv för en analys av ett etnografiskt material från en batterifabrik i Skellefteå. Övriga författare i detta nummer är Madeleine Wirzén, Gunilla Jansson samt Mona Blåsjö, Carla Jonsson och Sofia Johansson.

Klarspråk, 2025. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 4 s.

Klarspråk är en digital tidskrift om klarspråksarbete i Sverige och i utlandet. Den kommer ut fyra gånger per år, och samtliga nummer går att ladda ned på Isofs webbplats: <https://www.isof.se/svenska-spraket/klarsprak/bulletinen-klarsprak>. Årets första nummer handlar om muntligt klarspråk inom offentlig verksamhet. I årets andra nummer presenteras några goda exempel på klarspråk från kommuner och regioner. Nummer tre tar upp frågor om sambanden mellan namn och klarspråk. Årets sista nummer tar upp olika undersökningar av klarspråksarbete i Sverige och Europa.

Milles, Karin, 2025. Skriv med AI. Natur & Kultur. 116 s.

Den här boken handlar om hur man kan ta hjälp av AI i sin skrivprocess. Om man exempelvis upplever att det är trögt att komma igång med sitt skrivande kan man låta en chattbott ställa frågor och göra ett utkast utifrån de svar man får. Boken ger konkreta exempel på promptar och visar hur en text kan utvecklas i samspel med AI. Boken är en resurs för alla som vill få hjälp i sitt skrivande, utan att man tappar sin egen röst och stil. Boken visar olika

slags boksynopsis och nyhetsbrev gjorda med chattbotthjälp, och diskuterar etiska frågor kring upphovsrätt och källredovisning. Författaren är professor i svenska vid Södertörns högskola och Mittuniversitetet.

Myndigheternas föreskrifter [Elektronisk resurs], 2025. Regeringskansliet. 167 s. <https://www.regeringen.se/contentassets/4a78b51adf5a41b-09dc93f2bc2fe2846/myndigheternas-foreskrifter-pm-20254.pdf>.

Syftet med en bok om författningsskrivning är att ge stöd till förvaltningsmyndigheter som tar fram föreskrifter. Den kan också användas vid så kallad regelgivning hos andra myndigheter. En första upplaga av boken kom ut 1986 i anslutning till ett beslut om att myndigheternas föreskrifter, anvisningar och råd skulle förenklas. I denna femte upplaga har handboken setts över och uppdaterats utifrån lagar (däribland Språklagen från 2009) och regeringsformen. För den läsare som vill fördjupa sig i ämnet finns lästips under vissa avsnitt med hänvisningar till utredningar och juridisk text. Publikationen finns tillgänglig på regeringens webbplats. Även Myndigheternas skrivregler kan vara ett stöd i regelarbetet. Den finns tillgänglig på Institutet för språk och folkminnets webbplats.

Leibring Svedjedal, Carin, 2025. Att vara och göra trans: Diskurser om kön och transidentiteter i transpersoners egenvalda självbenämningar och svensk medierapportering 2019–2023. Diss. Uppsala universitet. 395 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1935925/FULLTEXT01.pdf>.

Den här avhandlingen studerar hur transpersoner i Sverige väljer att benämna sig själva, och vilken betydelse dessa självbenämningar har när kön och könsidentiteter skapas och förhandlas. Den har också det kritiska syftet att undersöka hur medierapporteringen om transrelaterade frågor kan inverka på möjligheten att leva i enlighet med sin könsidentitet. Dessa villkor analyseras från två håll: 1) hur diskurser konstrueras av transpersoner i deras beskrivningar av sina förnamns- och pronomenval liksom av deras upplevelser av hur omgivningen ser på och använder självbenämningarna, och 2) vad det innebär att vara och göra trans med språkliga resurser. Den andra vinkeln utgår från hur diskurser konstrueras av personer med eller utan egen uttalad transerfarenhet när de skriver medieartiklar om frågor som berör transpersoner.

Lind, Kalle, 2025. Skånsk-svensk ordbok: från abekatt till övanpo. Andra upplagan. Vintitj förlag. 244 s.

Skåne är ett landskap längst ner i Sverige där man talar den regionala

varieteten skånska. Skånskan utmärks bland annat av sin satsmelodi, sitt tungrots-r och av dialektala uttryck. I boken presenterar författaren en mängd skånska ord, men också namn på platser, byggnader och personer samt benämningar på händelser och typiskt skånska seder. Boken utkom första gången 2016, men är i den här upplagen både utökad och illustrerad. Kalle Lind är skåning, men också kulturarbetare: författare, föreläsare, krönikör, poddare och förläggare.

Lindberg, Inger, 2025. Med andras ord: om att erövra och leva med ett nytt språk som vuxen. Natur & Kultur. 192 s.

Boken handlar om vad det innebär att lära sig ett nytt språk som vuxen. Den lyfter frågor om andraspråk i arbetslivet, och beskriver andraspråksundervisningens möjligheter och begränsningar. Den belyser även flera av de hållningar som finns bland förstaspråkstalare om andraspråksinläring, hållningar som ofta spiller över på samhällsdebatten. I boken lyfts även flerspråkighetens fördelar fram. Boken avslutas med tips och råd till både förstaspråkstalare och personer på väg att lära sig ett nytt språk i en ny kultur. Den vänder sig till den som generellt vill veta mer om språkinläring, och till blivande och verksamma lärare i vuxenutbildningen, men också till chefer, politiker, beslutsfattare och myndighetspersoner. Författaren är professor emeritus i tvåspråkighet vid Stockholm universitet. 2022 tilldelades hon Svenska Akademiens pris för framstående förtjänster inom svensk språkforskning och språkvård.

Lindholm, Camilla, Kivilehto, Marja & Siltaloppi, Satu (red.), 2025. Lätt svenska i Finland. Morfem förlag. 228 s. <https://morfem.se/latt-svenska-i-finland-bok-57.html>.

Det som i Finland kallas lätt språk och i Sverige lättläst är text, tal och tecknat språk med syftet att skriva så att alla medborgare kan förstå. Av Finlands befolkning behöver upp till 14 procent lätt språk för att kunna läsa, lyssna, samtala och ta till sig information. I den svenskspråkiga minoriteten behöver runt 30 000 personer lätt svenska. Dit hör till exempel personer med intellektuell funktionsnedsättning, äldre med minnessjukdomar och användare av anpassat teckenspråk. I boken diskuterar författarna vad som gör texter mer tillgängliga, och vilka grupper i samhället som behöver lätt språk, men också frågan om lätt språk kan upplevas som ett stigmatiserande språkbruk. Boken kan användas av läsare i både Finland och Sverige. Antologin bygger på det första större språkvetenskapliga projektet om lätt svenska: Lätt finlandssvenska – en språkform för minoriteter inom minoriteten (2021–2024).

Olofsson, Mikael, Aldén, Kristina & Wiksten, Maria (red.). Skönlitteratur i andraspråksundervisningen: Symposium, 2025. Liber Olofsson. 276 s.

Skönlitteratur i undervisningen i svenska kan stimulera elever att läsa och prata om texter. Utöver en estetisk upplevelse kan läsning och samtal om litteratur stärka elevernas språkutveckling och deras förståelse av sig själva, andra och världen. Den här boken handlar om skönlitteraturens särskilda roll i andraspråksundervisning. Antologin innehåller arton kapitel av forskare och verksamma lärare som delar sina perspektiv på litteraturdidaktik. Kapitlen erbjuder många konkreta exempel på undervisningsmodeller och arbetssätt, från de yngsta årskurserna till vuxenutbildningen. Boken vänder sig till lärare och lärarstudenter i svenska som andraspråk och svenska. Redaktörerna för boken är verksamma på Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet.

Petzell Magnusson, Erik m.fl. (red.), 2025. Studier i svensk språkhistoria 17: Språket i rummet. Göteborgs universitet. 386 s. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1970963/FULLTEXT01.pdf>.

Studier i svensk språkhistoria 17 innehåller rapporter i artikelform från den 17:e konferensen om svensk språkhistoria i Göteborg i maj 2023. Volymen innehåller texter som bygger på fyra plenarföredrag och tretton sektionsbidrag från konferensen, om allt från runstenar, passivkonstruktioner, trollformler och egennamn till IKEA-katalogens semiotik. Konferensen arrangerades av Institutionen för svenska, flerspråkighet och språkteknologi i samarbete med Institutet för språk och folkminnets avdelning för arkiv och forskning i Göteborg. Temat för konferensen var "språket i rummet", och flera artiklar i den här volymen anknyter till det temat.

Pfister, Linda, 2025. Ensamkommande på undantag: Rättslig normbildning som textpraktik i vägledande barnasylärenden. Diss. Uppsala universitet. 317 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1988026/FULLTEXT01.pdf>.

I den här avhandlingen undersöks hur rättsliga normer för undantag från utvisning och återreseförbud för ensamkommande barn etableras i tre av Migrationsöverdomstolens vägledande avgöranden. Fokus ligger på hur domstolen, genom sin språkliga och strukturella bearbetning av berättelser, utredningar och rättskällor, utformar en motivering där normer synliggörs. Analysen utgår från ett rättslingvistiskt perspektiv, och kombinerar begrepp från rättsteoretisk, intertextuell och socialsemiotisk teori. Avhandlingens empiri omfattar avgöranden med synnerligen ömmande omständigheter, särskilda skäl mot återrese-

förbud och verkställighetshinder. Resultaten visar hur texternas struktur bidrar till att forma den juridiska processen där röster och texter integreras och omformas till rättsliga normer, och hur röster och texter samspelar i prejudikatens struktur och i den sammanvägda bedömningen av barns rättsliga ställning.

Podolšak, Milena, 2025. Motion metaphors in Swedish political speeches. Diss. Stockholms universitet. 356 s. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1952608/FULLTEXT02.pdf>.

Den här avhandlingen beskriver på vilka sätt metaforiska förflyttningar i politiskt språk skiljer sig från deras icke-metaforiska konkreta motsvarigheter. De empiriska analyserna visar hur ord och uttryck blir metaforer och svarar på frågan på vilket sätt metaforiskt språk uppvisar mer fixerade mönster än dess icke-metaforiska motsvarighet. I studien analyseras förflyttningsmetaforer i en korpus med 157 politiska tal hållna av partiledare från alla riksdagspartier under perioden 2009–2022. Sammantaget visar studien att förflyttningsmetaforer i politiken inte bara skiljer sig från konkret förflyttning, utan också från förflyttningsmetaforer i andra kontexter. Politiska förflyttningsmetaforer utmärks av en stark binär logik, där förändring alltid innebär ett nytt mål och där valet av väg eller riktning (framåt) har betydelse.

Rienecker, Lotte & Stray Jørgensen, Peter, 2025. Att skriva en bra uppsats. Femte upplagan. Liber. 399 s.

Den här boken går igenom projektarbetets, specialarbetets och den vetenskapliga uppsatsens olika delar, från idé till färdig text. Bokens beskriver genrer och kvalitetskriterier för olika texter, och innehåller avsnitt om hur skrivprocessen kan se ut, hur man formulerar ett problem, vad som gäller för litteratur- och informationssökning inkluderat källhantering. Den tar upp frågor om material, teori och metod. Den här femte upplagan behandlar också hur man skriver i grupp, handledning och vad som språkligt utmärker akademiska texter. Den har fler textexempel och ett större fokus på lärande. Boken vänder sig till den som ska skriva uppsats, lärare, handledare och andra som ska bedöma uppsatser.

Språktidningen, 2025. Vetenskapsmedia. 84 s.

Språktidningen är en populärvetenskaplig tidskrift som utkommer med åtta nummer per år. Varje nummer innehåller artiklar, krönikor och reportage om svenska språket och andra språk. Tidningen innehåller också bokrecensioner och läsarnas frågor om språkbruk och dialekter med svar från språkvårdare, forskare och terminologer vid universitet och Institutet för språk och folkmin-

nen. Språktidningen finns både som papperstidning och digital tidning <https://spraktidningen.se/>. Språktidningen ger även ut Språktidningens podd <https://spraktidningen.se/podden/>, och podden Språktombolan <https://spraktidningen.se/om/spraktombolan/> i samarbete med Språkrådet.

Strömquist, Siv, 2025. Skiljeteckensboken: skiljetecken, skrivtecken och typografiska grepp. Tredje upplagan. Morfem förlag. 253 s.

Skiljetecken spelar stor roll för hur läsvänlig och begriplig en text är. Det ska helst vara lagom många och rätt skiljetecken om läsaren ska bli bäst vägledad i hur texten ska läsas. Även mellanrummet är ett skiljetecken som tillsammans med övriga skilje- och skrivtecken gör texter mer överskådliga. I den här tredje upplagan av Skiljeteckensboken ger författaren rekommendationer för närmare 90 skiljetecken, skrivtecken och typografiska grepp, tillsammans med en guide som visar hur man ska välja skiljetecken när flera alternativ verkar möjliga. Boken innehåller även ett avsnitt om skiljetecknens historia och tecknens betydelse i och för skönlitteraturen. Siv Strömquist är språkvetare och författare till flera språkböcker inriktade mot skrivande, och tidigare docent i nordiska språk vid Uppsala universitet.

Svenskans beskrivning 39: Förhandlingar vid trettionionde sammankomsten för svenskans beskrivning, 2025. Växjö 4–6 oktober 2023, 2025. 424 s. <https://open.lnu.se/index.php/sb/issue/view/267/143>.

Sedan 1963 har det vid olika universitet i Sverige och Finland arrangerats sammankomster för svenskans beskrivning. Vid dessa har forskningsresultat som rör svenskan på språkliga och samhällsrelaterade vis presenterats och diskuterats. Institutionen för svenska språket vid Linnéuniversitetet i Växjö stod som värd för den trettionionde träffen. Temat var "hållbar svenska" med det dubbla syftet att öppna upp för både hållbarhetsfrågor och allmän nordistisk forskning. Den här volymen innehåller 26 artiklar som bygger på sektions- och posterföredrag från konferensen. Ett plenarföredrag presenteras också, en artikel från en studie om hur hållbar stadsutveckling kommuniceras, med exemplet Slakthusområdet söder om Stockholms innerstad.

Wahlberg, Mats, 2025. Uppsalas gatunamn. Andra upplagan. Institutet för språk och folkminnen. 550 s. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1999925/FULLTEXT02.pdf>.

Stadsnamn länkar samman dåtid med nutid och berättar mycket om livet i och framväxten av en stad. Den här andra upplagan av Uppsalas gatunamn innehåller en grundlig genomgång av namn på gator, torg, broar, kvarter och

stadsdelar i Uppsala, från medeltid till nutid. Även inofficiella namn och namn på kända gamla hus tas upp, liksom namn i kommunens alla kransorter. Namn på byggnader, krogar och andra platser finns också med. Författaren är docent i nordiska språk och forskare emeritus vid Institutet för språk och folkminnen. Den nya upplagan är illustrerad med fotografier och historiska kartor.

Wenell, Linnea, 2025. Det digitaliserade svenskämnet? Digitalism och digital teknologi i utbildningspolicy och i svenskämnesperaktiker på högstadiet. Diss. Uppsala universitet. 342 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1996024/FULLTEXT01.pdf>.

Digitalisering av den svenska skolan har pågått sedan 1960-talet då riksdagsmotioner gällande datorisering lades fram. Sedan dess har tillgången till datorer ökat från en gemensam dator i klassrummet, till datorsalar och till att det år 2017 endast var 3 % av eleverna i högstadiet som inte hade tillgång till en dator eller surfplatta. Detta är en bakgrund till den här avhandlingen om hur digital teknologi regleras och värderas i utbildningspolicy som berör skola och svenskämnet, och om hur digital teknologi framträder i svenskämnesperaktiker. En fråga i avhandlingen är vilka diskurser om digital teknologi som kan identifieras i utbildningspolicy för skola och ämnet svenska, en annan hur diskurserna representeras och förhåller sig till varandra inom och mellan revideringar.

Westberg, Gustav (red.), 2025. Betydelse i rörelse: studier av det sociala livets semiotik. Örebro universitet. 346 s. <https://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:1993685/FULLTEXT01.pdf>.

Den här boken innehåller texter om allt från matförpackningar och inredning till memes, klistermärken och listor. Boken är en festskrift till Per Ledin, vars forskarkarriär har gjort avtryck inom fält som text- och genreanalys, diskursstudier, medieforskning, multimodalitet och skrivdidaktik. I bokens hyllningar framträder olika dimensioner av mänskligt liv, såsom skräpproduktion, gymkultur, myndighetskommunikation, polisförhör, tobaksrökande, elevskrivande, satir, egenremittering, supporterkultur med mera. I boken deltar flera framträdande textforskare och professorer, och de flesta kapitel bygger på deras egna empiriska undersökningar. Boken innehåller även ett vetenskaps-historiskt bidrag om textforskningens utveckling.